

עֶחָו

הַלְהֵל

תרגומי השירה הלירית לעברית מרוסית מאת אדולף גומן
Лирическая поэзия в переводе на иврит Адольфа Гомана

היינריך היינה

Г.Гейне

СТИХИ

שירים

adolf.goman@gmail.com

היינריך היינה

(1799 – 1837)

Über Heinrich Heine

על היינריך היינה

"Buch der Lieder" (1827)

"ספר השירים" (1827)

"Junge Leiden" "Lieder" 4 Lieb Liebchen
 "Junge Leiden" "Romanzen" 6 Die Grenadiere
 "Junge Leiden" "Romanzen" 10 Belsazer
 "Lyrisches Intermezzo" 1 In wunder schönen Monat Mai
 "Lyrisches Intermezzo" 2 Aus meinen Thränen sprießen *
 "Lyrisches Intermezzo" 3 Die Rose, die Lilie, die Taube, die Sonne *
 "Lyrisches Intermezzo" 4 Wenn ich in deine Augen seh' *
 "Lyrisches Intermezzo" 7 Ich will meine Seele tauchen *
 "Lyrisches Intermezzo" 8 Es stehen unbeweglich
 "Lyrisches Intermezzo" 9 Auf Flügeln des Gesanges *
 "Lyrisches Intermezzo" 11 Im Rhein, im heiligen Strome *
 "Lyrisches Intermezzo" 18 Ich grolle nicht
 "Lyrisches Intermezzo" 20 Das ist ein Flöten und Geigen *
 "Lyrisches Intermezzo" 22 Und wüßten's die Blumen, die kleinen *
 "Lyrisches Intermezzo" 23 Warum sind denn die Rosen so blaß
 "Lyrisches Intermezzo" 29 Und als ich so lange, so lange gesäumt
 "Lyrisches Intermezzo" 33 Ein Fichtenbaum steht einsam
 "Lyrisches Intermezzo" 39 Ein Jüngling liebt ein Mädchen
 "Lyrisches Intermezzo" 40 Hör' ich das Liedchen klingen *
 "Lyrisches Intermezzo" 43 Aus alten Märchen winkt es *
 "Lyrisches Intermezzo" 45 Am leuchtenden Sommermorgen *
 "Lyrisches Intermezzo" 47 Sie haben mich gequälet
 "Lyrisches Intermezzo" 49 Wenn zwei voneinander scheiden
 "Lyrisches Intermezzo" 51 Vergiftet sind meine Lieder
 "Lyrisches Intermezzo" 55 Ich hab' im Traum geweinet
 "Lyrisches Intermezzo" 56 Allnächtlich im Traume seh ich dich
 "Lyrisches Intermezzo" 65 Die alten, bösen Lieder *
 "Die Heimkehr" 2 Ich weiß nicht, was soll es bedeuten
 "Die Heimkehr" 10 Der Wind zieht seine Hosen an

"ייסורי הבחרות" "שירים" 4 קרבי יד קטנה, חמדתי, אל לבי
 "ייסורי הבחרות" "רומנסות" 6 הגרנדירים
 "ייסורי הבחרות" "רומנסות" 10 בלשאצר
 "האינטרמצו הלירי" 1 במאי מפלא, בשיא לבלוב
 "האינטרמצו הלירי" 2 מדמעוטי נובעת
 "האינטרמצו הלירי" 3 ורדים, שושנים, כל יונים והשמש
 "האינטרמצו הלירי" 4 אני מביט בעיני דומם
 "האינטרמצו הלירי" 7 לו לשושנה אצלי
 "האינטרמצו הלירי" 8 אלפי שנים בלי נוע
 "האינטרמצו הלירי" 9 עלי כנפי הזמר
 "האינטרמצו הלירי" 11 בריון, קדושה של מולדת
 "האינטרמצו הלירי" 18 אין רגז בי
 "האינטרמצו הלירי" 20 חליל, פנור, חצוצרת
 "האינטרמצו הלירי" 22 ואלו ידע הוא, הפרח
 "האינטרמצו הלירי" 23 מדוע זה חורים הורדים
 "האינטרמצו הלירי" 29 בעודי משתהה לי כל כך ארפות
 "האינטרמצו הלירי" 33 בדרך עומד אשוח
 "האינטרמצו הלירי" 39 בעלמה התאהב העלם
 "האינטרמצו הלירי" 40 וכש אני שומע
 "האינטרמצו הלירי" 43 מאגדות אותות
 "האינטרמצו הלירי" 45 אני מטיל בפקר
 "האינטרמצו הלירי" 47 ענוני כלם והכעיסו
 "האינטרמצו הלירי" 49 בעת פרדתם, השנים
 "האינטרמצו הלירי" 51 שירי הם ספוגים ברעל
 "האינטרמצו הלירי" 55 בחלומי בכיתי
 "האינטרמצו הלירי" 56 בליל בחלום מראותך נרגש
 "האינטרמצו הלירי" 65 שירי עבר והבל
 "שוב במולדת" 2 אני לא מבין מדוע
 "שוב במולדת" 10 את זוג מכנסיה ממי ים תפורים

"Die Heimkehr" 13 Wenn ich an deinem Hause
 "Die Heimkehr" 20 Still ist die Nacht
 "Die Heimkehr" 27 Was will die einsame Träne?
 "Die Heimkehr" 33 Sie liebten sich beide, doch keener
 "Die Heimkehr" 36 Mensch, verspötte nicht den Teufel
 "Die Heimkehr" 46 Herz, mein Herz, sei nicht bekkommen
 "Die Heimkehr" 47 Du bist wie eine Blume
 "Die Heimkehr" 54 Teurer Freund, du bist verliebt
 "Die Heimkehr" 55 Ich wollte bei dir weilen
 "Die Heimkehr" 57 Habe mich mit Liebesreden
 "Die Heimkehr" 61 Ich wollt' meine Schmerzen ergössen
 "Die Heimkehr" 62 Du hast Diamanten und Perlen
 "Die Heimkehr" 64 Gaben mir Rat und gute Lehren
 "Die Heimkehr" Donna Clara
 "Die Nordsee" 1.5 Poseidon

"Neue Gedichte" (1844)

"Neuer Frühling" 25 Sag mir, wer einst die Uhren erfund
 "Neuer Frühling" 27 Hab ich nicht dieselben Träume
 "Neuer Frühling" 31 Mondscheintrunkne Lindenblüten
 "Neuer Frühling" 37 Sterne mit den golden Füßchen
 "Neuer Frühling" 44 Himmel grau und wochentäglich
 "Verschiedene". Seraphine
 2 An dem stillen Meeresstrande
 5 Daß du mich liebste
 11 Das Fräulein stand am Meere
 12 Mit schwarzen Segeln
 "Verschiedene". Klarisse 5 Es kommt zu spat
 "Verschiedene". "Der Tannhäuser"
 "Zu der Fremde" 1 Es treibt dich fort
 "Zu der Fremde" 3 Ich hatte einst ein schönes Vaterland
 "Ollea" Wandere!

"Zeitgedichte 1839-1846"

"שוב במולדת" 13 כְּשִׁמּוֹל בֵּיתָה בְּבִקְרָה
 "שוב במולדת" 20 לִילָה שְׁקֵט, הֶרְחֹב נִם עֹדְנִי.
 "שוב במולדת" 27 מִכָּל הַשָּׁנִים שִׁפְגּוֹ
 "שוב במולדת" 33 הֵם הִתְאַהְבוּ, אֲבָל שְׁנֵהֶם
 "שוב במולדת" 36 הַחַיִּים קִצְרִים שָׁלְנוּ.
 "שוב במולדת" 46 אֶל תִּקְבֵּל, לִבִּי, גַּם חֶרֶף
 "שוב במולדת" 47 אֶת כֹּה דוֹמָה לִפְרֹחַ,
 "שוב במולדת" 54 אֶתָּה, רַע, מְאֹהֵב,
 "שוב במולדת" 55 אוֹתָהּ חִלַּמְתִּי נִשְׁאֲרֵת,
 "שוב במולדת" 57 אֶת לִבָּהּ בַּצְחוֹק רִתְקֵתִי
 "שוב במולדת" 61 לוֹ כָּל מִכְאוּבִי שִׁכְאֲבֵתִי
 "שוב במולדת" 62 אֲבִנִי-חֵן, פְּנִינִים לֶךְ בְּשִׁפְעִי,
 "שוב במולדת" 64 נָתַנּוּ עֲצוֹת וְאִידְאוֹת טוֹבוֹת,
 "שוב במולדת" דוֹנָה קֶלְרָה
 "הים הצפוני" 1.5 פּוֹסִידוֹן

השירים החדשים" (1844) הפיוטים

"האביב החדש" 25 תִּגִּיד, מִי חֲשַׁב אֶת הַזְּמַן לַחֲלֹק
 "האביב החדש" 27 בְּאוֹתוֹ חִלּוֹם נִשְׁאֲרֵתִי,
 "האביב החדש" 31 שְׁכוּרוֹת מְאוּרֵי יָרֵחַ,
 "האביב החדש" 37 עַל רִגְלֵי-זֶהָב לַמַּעֲלָה
 "האביב החדש" 44 זֹה הָעִיר! הִיא מִשְׁתַּקֶּפֶת
 "השונות. סרפינה"
 2 לִיל עַל חוֹף הַיָּם שׁוֹקֵעַ
 5 אֲנִי אֶהוֹב עֲלֶיהָ
 11 עַל שִׁפְתֵי הַיָּם גּוֹנַחַת
 12 שְׁחֹר מִפְּרֶשׁ מַעַל סְפִינֵתִי,
 "השונות. קלריסה" 5 אֶת מַחֲיֶכֶת, נֶאֱנַחַת
 "השונות". טִנְהַיִזֶר
 "בניכר" 1 לִנְדֹד בְּלִי סוֹף לִבִּי יַעֲרֹג
 "בניכר" 3 גַּם לִי הִיְתָה מוֹלַדֶּת נִפְלְאָה
 "Ollea" נִדְדִּי!

שירים בני-תקופת 1839-1846

[“Gedichte“](#)

[הפואמות](#)

Deutschland. Ein Wintermärchen (Caput I,II)

[גרמניה. אגדת חורף](#) (פרקי 1,2)

[“Romanzero”](#)

["רומנסרו"](#)

“Lazarus” 10 Salomo

["לזרוס" 10 שלמה](#)

“Lazarus” 20 Enfant Perdu

["לזרוס" 20 Enfant Perdu](#)

“Hebräische melodien” Jehuda ben Halevy

["מנגינות עבריות" יהודה בן הלוי](#)

[Gedichte 1853-1854](#)

[שירים משנות 1853-1854](#)

Das Sklavenschiff

[ספינת עבדים](#)

Jung-Katerverein für Poesiemusik

[אגדה פיוטית-מוסיקלית של החתולים הצעירים](#)

[Verschiedene Gedichte 1853-56](#)

[שירים שונים משנות 1853-1856](#)

Miserere

[Miserere](#)

Ich seh im Stundenglase schon

[החול בשעון אוזל והולך](#)

על היינריך היינה

היינריך היינה (1856-1797) היה משורר, פובליציסט ומבקר ספרות גרמני, יהודי מומר, מגדולי השירה והספרות של גרמניה במאה ה-19. היינה נחשב הן למשורר רומנטי והן למי שהפנה עורף לזרם ספרותי זה. הוא הפך את שפת היומיום לראויה לשירה, הפך את צורות הפיליטון ויומן המסע לצורת אמנות, והקנה לשפה הגרמנית קלילות ואלגנטיות שטרם ידעה עד אז. כעיתונאי ביקורתי ומעורב פוליטית, מסאי, סטיריקן ופולמוסן עורר הערצה וחשש גם יחד. הוא נמנה עם המשוררים הגרמנים שיצירותיהם זכו למספר הגדול ביותר של תרגומים לשפות זרות. הוא נולד כיהודי, התנצר כדי לקבל משרה וכדי להתקבל בחברה, ובכל חייו ויצירתו עסק בעניינים דתיים כאלה ואחרים, החל במיתוסים הטוונטוניים הקדומים, במיתולוגיה היוונית והתנ"ך וכלה בנצרות. אבל עיסוקו בדתות השונות היה בעל אופי חילוני, נטול יראת אלוהים. היינה היה אפוזיציונר, יוצר משולח רסן, נטול מורא שמים, מורא מלכים ויהודים אורתודוקסים.

הוויכוח על יצירתו של היינה לא שכך ולא שינה את אופיו במהלך השנים, וגם משתתפיו נותרו מגוונים: בין אוהביו נמנים כוחות שמרניים ואפילו אנטישמיים, ולהבדיל מהם גם יהודים דתיים, ובין שונאיו ניתן למצוא במפתיע כוחות ליברליים והומאניים כביכול. דומה שבחייו ובמותו התערבב הפולמוס על כתיבתו עם הפולמוס על אישיותו, עד לבלי הפרד ביניהם. אין איש חולק על גדולתו כמשורר, על נפלאות לשונו ועל יכולתו כליריקן וכפובליציסט. נועזותו הפחידה רבים ויכולתו הנבואית הוכחה פעם אחר פעם. כמה משונאיו המובהקים, כמו מטרניך, שאסר את כניסתו לגרמניה וראה בו איום על שלומה, החזיקו למראשות מיטתם את ספרי שיריו. אפילו הנאצים, שהתאוו למחוק את שמו מתולדות שירת גרמניה, לא הצליחו למחוק את שיריו: את שירו המפורסם ביותר "לורליי" שרו החיילים הנאצים מתוך שירונים שבהם נכתב ששם המחבר אינו ידוע.

היינריך היינה נולד כיהודי בעיר דיסלדורף שבגרמניה ונקרא בשם חיים. במשך כמה שנים למד היינה בבית ספר צרפתי, שרוב מוריו היו כמרים קתוליים. כנער נשלח לעבוד כשוליה בבנק, ואף ניסה השתלב בעסקיו של דודו העשיר – אך ללא הצלחה. בתקופה ששהה בבית דודו התאהב היינה בבת דודו, עמליה, אך היא דחתה אותו ואת אהבתו. ייסורי האהבה הנכזבת לבת דודו שימשו כנראה השראה לכמה משיריו.

בשנת 1819 נרשם לאוניברסיטת בון כתלמיד למשפטים, אך למד בעיקר ספרות; אחר כך עבר לאוניברסיטת ברלין; שם, בברלין, פרסם את ספר שיריו הראשון, והיה פעיל באגודה "לקידום התרבות והמדע של היהודים". בשנת 1825, לאחר שחידש את לימודי המשפטים, קיבל את התואר דוקטור למשפטים, אבל לא הצליח לקבל עבודה במקצועו. כדי לזכות במשרה ממשלתית החליט להמיר את דתו לנצרות, וכך בגיל 28 קיבל עליו את הדת הנוצרית – אך לא את המשרה הממשלתית הנכספת ...

בשנת 1831 עזב היינה סופית את גרמניה ועבר לפריז – בין השאר משום שלא הצליח לקבל משרה קבועה. 10 שנים אחר כך התחתן עם מתילדה – זבנית ענייה אך יפה שהכיר בפריז. בשנים האחרונות לחייו חלה בניוון שרירים; מחלתו גרמה לו סבל גופני רב, ולמרות זאת המשיך לכתוב שירים ולפרסמם.

בתקופה האחרונה של חייו חל מפנה ביחסו של היינה ליהדות: הוא התבטא בשבח החינוך היהודי ולימוד השפה העברית, ואף כתב את "הנעימות העבריות": השיר הראשון בקובץ זה נקרא "הנסיכה שבת", והוא מתאר את היהודי כנסיך, שנאלץ לחיות חיי כלב בימי החול – עד לערב שבת, שבו הוא לובש בגדי מלכות והולך לפגוש את שבת המלכה ...

25 שנה לאחר שהתנצר טען היינה כי הוא אינו מרגיש צורך לחזור ליהדות משום שלאמיתו של דבר לא עזב אותה מעולם.

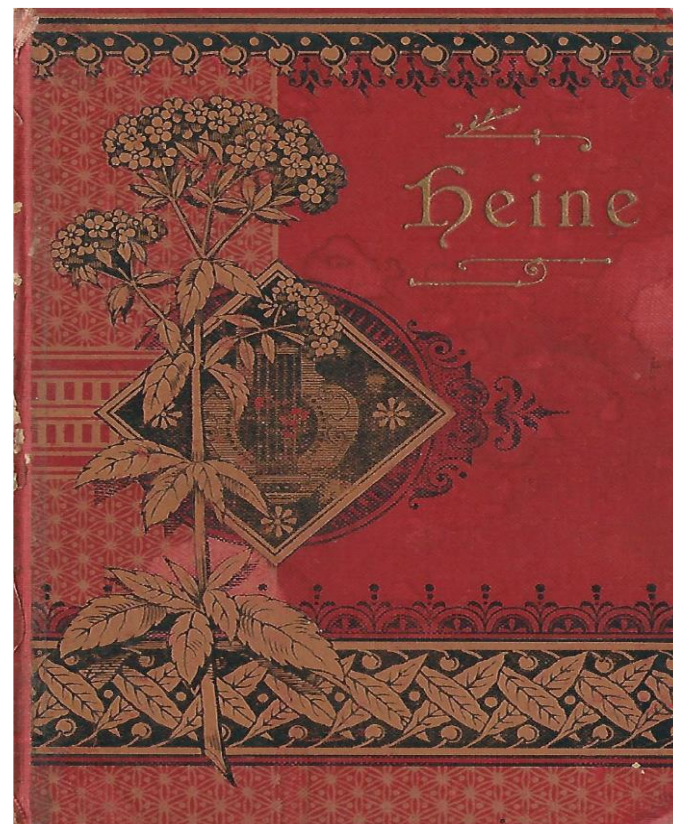
היינריך היינה נפטר ב-17 בפברואר 1856 ונקבר בבית הקברות של מונמרט בפריז.

(האיורים מתוך המהדורה משנת 1910, ברלין)

Buch der Lieder.

Heinrich Heine

“Buch der Lieder”
“Junge Leiden”

היינריך היינה

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "ייסורי הבחרות"

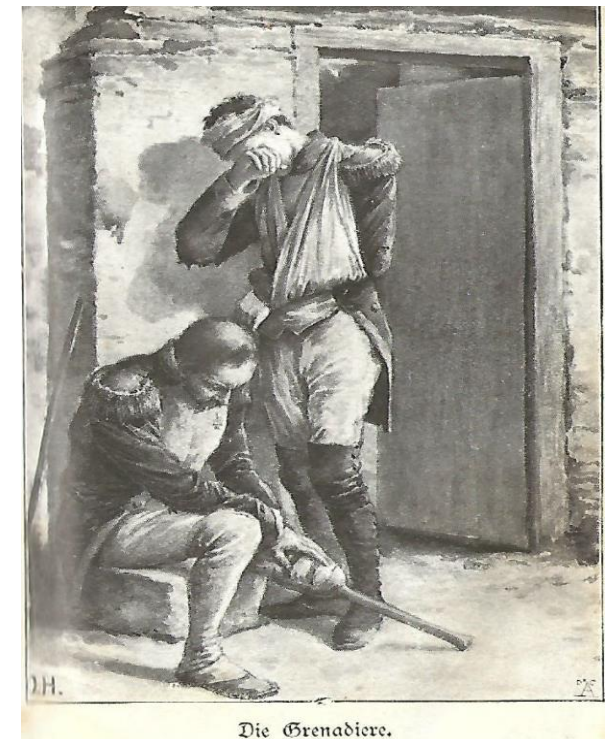
Lieb Liebchen, legs Händchen aufs Herze mein; -
 Ach, hörst du, wie's pochet im Hämmerlein?
 Da hauset ein Zimmermann schlimm und arg,
 Der zimmert mir einen Totensarg.

Es hämmert und klopft bei Tag und bei Nacht;
 Es hat mich schon längst um den Schlaf gebracht.
 Ach, sputet euch, Meister Zimmermann,
 Damit ich balde schlafen kann!

קרבי יד קטנה, חמדתי, אל לבי;
 החשתי בפעימות פטישון בקרבי?
 חרש-עץ משחית, איש זדון קודר,
 ארון-המתים עבורי גומר.

מקיש ומכה הוא בליל וביום,
 גוזל את שנותי ומרחיק חלום.
 מהר נא אמן במלאכתך,
 למען אישן לי במנוחה!

שיר ללחן של ר. שומאן בביצוע א.נוימרקל באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=s3sW8QICQ-c>

Die Grenadiere.

Die Grenadiere

Nach Frankreich zogen zwei Grenadier',
Die waren in Rußland gefangen.
Und als sie kamen ins deutsche Quartier,
Sie ließen die Köpfe hangen.

Da hörten sie beide die traurige Mär:
Daß Frankreich verloren gegangen,
Besiegt und zerschlagen das große Heer -
Und der Kaiser, der Kaiser gefangen.

Da weinten zusammen die Grenadier
Wohl ob der kläglichen Kunde.
Der eine sprach: Wie weh wird mir,
ie brennt meine alte Wunde!

Der andre sprach: Das Lied ist aus,
Auch ich möcht mit dir sterben,
Doch hab ich Weib und Kind zu Haus,
Die ohne mich verderben.

Was schert mich Weib, was schert mich Kind,
Ich trage weit beßres Verlangen;
Laß sie betteln gehn, wenn sie hungrig sind -
Mein Kaiser, mein Kaiser gefangen!

Gewähr mir, Bruder, eine Bitt:
Wenn ich jetzt sterben werde,

הגרנדירים

(*)

משבי רוסי לצרפת שוטטו
בקשי שני גרנדירים,
וכשלגרמניה באו, הטו
ראשיהם מעצב והלם.

שמעו שם השנים ספור מסעיר:
צרפת אבודה, בכי ונהי!
הובס וחסל הצבא האדיר,
הקיסר, הקיסר בשבי.

בכו אז מהחדשות המרות
שני הגרנדירים ביחד.
אחד אמר: עצמותי כואבות,
פציעה ישנה קודחת!

אחר אמר: "כן, השיר נגמר,
למות יחד טוב כפלים,
אך יש לי אשה, וילד נשאר,
אמות – אז יספו השנים.

אבל מה לי ילד ומה לי אשה -
שיחיו ברעב, כי לנו
ישנה דאגה יותר מרעישה:
שבוי הקיסר שלנו!

הרשה להוסיף לי משפט אחד:
באם כאן אמות כגבר,

So nimm meine Leiche nach Frankreich mit,
Begrab mich in Frankreichs Erde.

Das Ehrenkreuz am roten Band
sollst du aufs Herz mir legen;
Die Flinte gib mir in die Hand,
Und gürt mir um den Degen.

So will ich liegen und horchen still,
Wie eine Schildwach, im Grabe,
Bis einst ich höre Kanonengebrüll
Und wiehernder Rosse Getrabe.

Dann reitet mein Kaiser wohl über mein Grab,
Viel Schwerter klirren und blitzen;
Dann steig ich gewaffnet hervor aus dem Grab,
Den Kaiser, den Kaiser zu schützen.

“Buch der Lieder”
“Junge Leiden” “Romanzen”

8

Belsazar

Die Mitternacht zog näher schon;
In stummer Ruh lag Babylon.

Nur oben in des Königs Schloss,

קח את גופתי, אחי, לצרפת,
באדמתה חפר קבר.

ושים אנא על לבי, חברי,
את צלב הכבוד עם סרט;
הנח בידי רובה, יקרי,
חגר בחרב זוהרת.

בקבר אשכב שותק במדים,
אקשיב כזקיף במשמרת,
פתאום ישמעו יריות תותחים,
פלגת פרשים דוהרת.

וכשהקיסר יעבר מעלי
עם צליל חרבות משמח,
אז כדי להגן עליו, בודאי,
חמוש מהקבר אגיה.

1822

(* עיבוד לנושא השיר של פייר ז'אן בראנז'ה
"שני גרנדירים" (1814). גרנדירים – חיילים
שנוסף לחרב ורובה היו חמושים ברימונים
(des grenades)

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "רומנסות"

8

בלשאצר

קרובה כבר לחצות הליל.
בשקט נחה עיר בבל.

רק בטירה של בלשאצר

Da flackert's, da lärmt des Königs Tross.

סאון פֿמליה, ההיכל מאַר.

Dort oben in dem Königssaal
Belsazar hielt sein Königsmahl.

שם בן-המלך המולך
בליל הזה משתה עורר.

Die Knechte saßen in schimmernden Reihn
Und leerten die Becher mit funkelndem Wein.

יושבים בשורות מבריקות השרים,
וין תוסס אצל בגביעים.

Es klirrten die Becher, es jauchzten die Knecht;
So klang es dem störrigen Könige recht.

עוד וין, ששון האורחים שוב גובר,
אבל בלשאצר השתתק, התקדר.

Des Königs Wangen leuchten Glut;
Im Wein erwuchs ihm kecker Mut.

באש גחלים התמלאו לחיו,
הין עורר בו גאות חרון אף.

Und blindlings reißt der Mut ihn fort;
Und er lästert die Gottheit mit sündigem Wort.

ואמץ עור מתעורר בו בוטה
את האלהים מחלל הוא חוטא.

Und er brüstet sich frech, und lästert wild;
Der Knechtschar ihm Beifall brüllt.

חצוף, הוא ממשיך לחלל בפראות;
עונה הקהל בגל התפעלות.

Der König rief mit stolzem Blick;
Der Diener eilt und kehrt zurück.

המלך קורא במבט גא ורם;
ורץ משרת וחוזר לאולם,

Er trug viel gülden Gerät auf dem Haupt;
Das war aus dem Tempel Jehovahs geraubt.

מביא על ראשו כלי זהב להיכל
שמבית השם נלקחו כשלל.

Und der König ergriff mit frevler Hand
Einen heiligen Becher, gefüllt bis am Rand.

המלך חוטף משוע עדין
גביע מלא על גדותיו עם הין.

Und er leert ihn hastig bis auf den Grund
Und rufet laut mit schäumendem Mund:

והוא מרוקן אותו בחפזון,
צועק כשהקצף תוסס בגרון:

"Jehovah! dir künd ich auf ewig Hohn -
Ich bin der König von Babylon!"

"יהוה, לנצח אתה אל מביש!
אותך עכשו מלך בכל מעניש."

Doch kaum das grause Wort verklang,

אך רק התפזר משפתיו הבל גס,

Dem König ward's heimlich im Busen bang.

Das gellende Lachen verstummte zumal;
Es wurde leichenstill im Saal.

Und sieh! und sieh! an weißer Wand
Da kam's hervor wie Menschenhand;

Und schrieb, und schrieb an weißer Wand
Buchstaben von Feuer, und schrieb und schwand.

Der König stieren Blicks da saß,
Mit schlotternden Knien und totenblass.

Die Knechtschar saß kalt durchgraut,
Und saß gar still, gab keinen Laut.

Die Magier kamen, doch keiner verstand
Zu deuten die Flammenschrift an der Wand.

Belsazar ward aber in selbiger Nacht
Von seinen Knechten umgebracht.

מִזְרָא מִסְתוּרִי לְחִזְהוֹ נִכְנָס.

הַצֶּחֳזֶק צוּרָם אֶזֶן נִפְסֵק מִיָּד,
בֵּין הַקֶּהֱל הַמִּפְחָד.

רְאוּ! רְאוּ! עַל קִיר לֵבָן
יָד בֶּן-אָנוּשׁ הוֹפִיעָה כָּאֵן;

כּוֹתֶבֶת בָּאֵשׁ עַל הַקִּיר הַלָּבָן
וְנִעְלָמָה. מִנֵּין? לָאֵן?

הַמֶּלֶךְ חוֹר וְעֵינָיו קִפּוּאוֹת,
בִּרְכָיו מִפְחָד רוֹעֵדוֹת.

הַפְּמִלְיָה מוֹגֶת-הַלֵּב...
בְּלִי הֶגְה בִּלְשָׁאֲצָר יוֹשֵׁב.

בָּאִים הַמַּגִּים, כְּתִבֶּת אֵשׁ
אִישׁ לֹא מַצְלִיחַ לְפָרֵשׁ.

אֶת בִּלְשָׁאֲצָר שָׁרְיוֹ שָׁחֲטוּ
לִפְנֵי שְׁקֶרְנֵי יוֹם זָרְחוּ.

על מילים מתוך המחזור "האינטרמצו הלירי"
המלחין רוברט שומאן כתב בשנת 1840 מחזור שירים
נפלא "אהבת משורר" (לשירים של היינה
(1,2,3,4,11,18,22,20,40,39,45,55,56,43,65).
בביצוע דיטריך פישר-דיסקאו באתר

<https://www.youtube.com/watch?v=4wxgp8tuW9c>

"Buch der Lieder"
"Lyrisches Intermezzo"

1

Im wunderschönen Monat Mai,
Als alle Knospen sprangen,
Da ist in meinem Herzen
Die Liebe aufgegangen.

Im wunderschönen Monat Mai,
Als alle Vögel sangen,
Da hab ich ihr gestanden
Mein Sehnen und Verlangen.

"Buch der Lieder"
"Lyrisches Intermezzo"

2

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

1

במאי מפלא, בשיא לבלוב,
כשכל נצה נפתחת,
לרב שלי פוקע
מאהבה פורחת.

במאי מפלא, בשיא לבלוב,
כשכל צפור צוהלת,
גליתי לה כל רגש -
ערגה וזיק תוחלת.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

2

Aus meinen Thränen sprießen
Viel blühende Blumen hervor,
Und meine Seufzer werden
Ein Nachtigallenchor.

Und wenn du mich lieb hast, Kindchen,
Schenk' ich dir die Blumen all',
Und vor deinem Fenster soll klingen
Das Lied der Nachtigall.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

3

Die Rose, die Lilie, die Taube, die Sonne,
Die liebt' ich einst alle in Liebeswonne.
Ich lieb' sie nicht mehr, ich liebe alleine
Die Kleine, die Feine, die Reine, die Eine;
Sie selber, aller Liebe Bronne,
Ist Rose und Lilie und Taube und Sonne.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

4

Wenn ich in deine Augen seh'
So schwindet all mein Leid und Weh;
Doch wenn ich küsse deinen Mund,
So werd' ich ganz und gar gesund.

Wenn ich mich lehn' an deine Brust,

מדמעותי נובעת
זרימה של פרחים פורחים,
וגניחתי נשמעת
כמקהלת זמירים.

אתן לה, ילדה, כל פרח,
אם את אוהבת אותי,
ומול חלונך ירנן לה
זמיר בשיר מופתי.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

3

ורדים, שושנים, כל יונים והשמש -
אהבתי אותם עד כלות נפש עד אמש.
אינני אוהב מהיום והלאה -
רק זאת הקטנה, היפה, אין שניה לה;
את בעצמך - יפי ורגש,
את - ורד, שושן, את - יונה והשמש.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

4

אני מבית בעיניך דומם,
וכל הצער שלי נעלם;
אני מנשק את פיה המקסים,
מיד גופי כלו מחלים.

אני לשדים שלך נצמד,

Kommt's über mich wie Himmelslust;
Doch wenn du sprichst: ich liebe dich!
So muß ich weinen bitterlich.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

7

Ich will meine Seele tauchen
In den Kelch der Lilie hinein;
Die Lilie soll klingend hauchen
Ein Lied von der Liebsten mein.

Das Lied soll schauern und beben,
Wie der Kuß von ihrem Mund',
Den sie mir einst gegeben
In wunderbar süßer Stund'.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

8

Es stehen unbeweglich
Die sterne in der Höh'
Viel tausend Jahr, und schauen
Sich an mit Liebesweh.

Sie sprechen eine Sprache,
Die ist so reich, so schön;
Doch keiner der Philologen
Kann diese Sprache verstehn.

וְחַשׁ תִּאְוָה שְׁמִימִית מִיָּד;
אךְ אֶת לֹחֶשֶׁת: אוֹהֶבֶת אוֹתְךָ!
וְכָל נִשְׁמָתִי בְּמַרְירוֹת בּוֹכָה.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

7

לוֹ לְשׁוֹשְׁנָה אֶצְלִי
לְהַשְׁקִיעַ אֶת נִשְׁמָתִי,
אֲזִי יִצְלַל הַשִּׁיחַ
לִי שִׁיר עַל אֲהוּבָתִי.

הַשִּׁיר יִפְרֹר בְּנַעַם,
כְּמוֹ מַפִּיָּה הַנְּשִׁיקָה,
שֶׁהִיא נִתְּנָה לִי פַעַם
בְּשַׁעַת פְּגִישָׁה מְתוֹקָה.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

8

אֶלְפֵי שָׁנִים בְּלִי נֹעַ
בְּרוֹם הַכּוֹכָבִים
מְלֹאֵי אֲהֶבָה וְעֶצֶב
זֶה עַל זֶה מְסַתְּפִלִים.

כֹּה עֲשִׂירָה, יָפָה הִיא
שְׁפָתָם הָאֲצִילָה,
אךְ אֵף פִּילּוֹלוֹג עֵדִין
אֵינוֹ מִבִּין בָּהּ מְלָה.

Ich aber hab sie gelernet,
Und ich vergesse sie nicht;
Mir diene als Grammatik
Der Herzallerliebsten Gesicht.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

9

Auf Flügeln des Gesanges,
Herzliebchen, trag' ich dich fort,
Fort nach den Fluren des Ganges,
Dort weiß ich den schönsten Ort.

Dort liegt ein rotblühender Garten
Im stillen Mondenschein;
Die Lotosblumen erwarten
Ihr trautes Schwesterlein.

Die Veilchen kichern und kosen,
Und schau'n nach den Sternen empor;
Heimlich erzählen die Rosen
Sich duftende Märchen in's Ohr.

Es hüpfen herbey und lauschen
Die frommen, klugen Gazell'n;
Und in der Ferne rauschen
Des heiligen Stromes Well'n.

Dort wollen wir niedersinken
Unter dem Palmenbaum,
Und Liebe und Ruhe trinken,
Und träumen seligen Traum.

אני הלא שננתי,
שגורה השפה בפי;
כללי דקדוק היו לי
פני-חן של בחירת-לבבי.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

9

עלי כנפי הזמר,
בחירת לבי, נמהר
אל יאור הגנגס, לעבר
המקום היף ביותר,

בוגן באדם פורח
לאור הלבנה;
ולוטוס ישמח לארח
את אחותו הקטנה.

סיגליות לשמים
נושאות מבט, מתנשקות;
ורדים מפיחים לאזנים
את בשם האגדות

קופץ הצבי ובקשב
סובב לצליל את הראש;
הרחק עולים על עשב
גלי הנהר הקדוש.

מתחת לדקל גבוה
נשב באשר מלא,
נשתה אהבה ומרגוע,
חלום בהקיץ נראה.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

11

Im Rhein, im heiligen Strome,
Da spiegelt sich in den Well'n,
Mit seinem großen Dome,
Das große heilige Cöln.

Im Dom' da steht ein Bildniß,
Auf goldenem Leder gemalt;
In meines Lebens Wildniß
Hat's freundlich hineingestralt.

Es schweben Blumen und Englein
Um unsre liebe Frau;
Die Augen, die Lippen, die Wänglein,
Die gleichen der Liebsten genau.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

18

Ich grolle nicht, und wenn das Herz auch bricht,
Ewig verlornes Lieb! Ich grolle nicht.
Wie du auch strahlst in Diamantenpracht,
Es fällt kein Strahl in deines Herzens Nacht.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

11

ברִיִּין, קְדוּשָׁה שֶׁל מוֹלֶדֶת,
כְּמוֹ בְּמִין בְּאֵר טְבוּלָה
עִיר קֹדֶשׁ קָלֵן מִשְׁתַּקֶּפֶת
עִם קִתְּדֵרָלָה גְּדוֹלָה.

דִּיוֹקָן בְּקִתְּדֵרָלָה,
צָבֹועַ עַל עוֹר מְזֻהָב,
אֶת לֵיל חַיִּי מְלַמֵּעַלָה
מֵאִיר כְּמוֹ אִישׁ מְקָרָב.

צָפִים סְבִיב מְדוֹנָה שׁוֹפֵעַ
מְלֻאָכִים בְּמַחֲזוֹל אֲטִי;
עֵינֶיהָ, שְׁפָתֶיהָ, לְחִיָּה
בְּדִיוֹק כְּמוֹ שֶׁל אֶהוּבָתִי.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

18

אֵין רָגֶז בִּי גַם אִם נִשְׁבֵּר לְבִי,
הָאֶהֱבָה הָאֶבּוֹד! אֵין רָגֶז בִּי.
אֶף כִּי יִפְיֶה כְּיִהְלוֹם זֹהָר, -
לְשַׁחַר לְבָר זִיק אֹר אֵינוֹ חוֹדֵר.

Das weiß ich längst. Ich sah dich ja im Traum,
Und sah die Nacht in deines Herzens Raum,
Und sah die Schlang' die dir am Herzen frißt,
Ich sah, mein Lieb, wie sehr du elend bist.

אָנִי זוכֶּר. רָאִיתִי בְּחִלּוֹם:
לֵיל אֶת לִבְךָ מֵלֹא עַד אֵין מְקוֹם,
וּסְבִיב לִבְךָ נָחֵשׁ אֶרְסִי נִכְרָה.
שֵׁם, אֲהוּבָה, אֶת עֲלוּבָה כָּל כָּךְ.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

מִן הַ"סֵפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזֹר "הַאיִנֶּטְרֵמְצוֹ הַלִּירִי"

20

20

Das ist ein Flöten und Geigen,
Trompeten schmettern drein;
Da tanzt den Hochzeitreigen
Die Herzallerliebste mein.

חֲלִיל, כְּנֹר, חֲצוּצָרֹת...
בְּאַמְצֵעַ הַכֶּלֶה,
בְּחִירַת-לִבִּי רוֹקֶדֶת
בְּעֵת חֲתֻנָּה שְׁלֵה.

Das ist ein Klingen und Dröhnen
Von Pauken und Schallmey'n;
Dazwischen schluchzen und stöhnen
Die guten Engellein.

אָנִי צוֹפֶה מִהֶדְלֶת...
קוֹל-רַעַם שֶׁל תַּפִּים
תוֹךְ הַתִּיפְחוֹת מְצַמְרָרֶת
שֶׁל מְלָאכִים טוֹבִים.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

מִן הַ"סֵפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזֹר "הַאיִנֶּטְרֵמְצוֹ הַלִּירִי"

22

22

Und wüßten's die Blumen, die kleinen,
Wie tief verwundet mein Herz,
Sie würden mit mir weinen,
Zu heilen meinen Schmerz.

וְאֵלּוּ יָדַע הוּא, הַפֶּרַח:
לִבִּי נִפְצַע וְרָפָה,
הִיָּה בּוֹכָה אֵתִי, בְּטַח,
כְּדִי אוֹתוֹ לְרַפֵּא.

Und wüßten's die Nachtigallen

וְאִם הַזְמִיר יָדַע פַּעַם

Wie ich so traurig und krank,
Sie ließen fröhlich erschallen
Erquickenden Gesang.

Und wüßten sie mein Wehe,
Die goldnen Sternelein,
Sie kämen aus ihrer Höhe,
Und sprächen Trost mir ein.

Die alle können's nicht wissen,
Nur Eine kennt meinen Schmerz;
Sie hat ja selbst zerrissen,
Zerrissen mir das Herz.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

23

Warum sind denn die Rosen so blaß,
Oh, sprich, mein Lieb, warum?
Warum sind denn im grünen Gras
Die blauen Veilchen so stumm?

Warum singt denn mit so kläglichem Laut
Die Lerche in der Luft?
Warum steigt denn aus dem Balsamkraut
Hervor ein Leichenduft?

Warum scheint denn die Sonn' auf die Au
So kalt und verdrießlich herab?
Warum ist denn die Erde so grau
Und öde wie ein Grab?

Warum bin ich selbst so krank und so trüb,

עד כמה אני מסכן,
היה אז שר בנעם
לי שיר מרענן.

ואלו כוכב ברקיע
ידע כי רב צערי,
היה אלי הגיע,
כדי לנחם אותי.

אחת רק יודעת מהי
סבה לכאב שלי,
כי בעצמה קרעה היא
לשנים את לבי.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

23

מדוע זה חורים הורדים,
אמרי, יקרה לי מכל!
מדוע בצל עשבים ירקים
אלם הסגל הכחל?

מדוע לעפרוני באויר
הקול כל כך נעלב?
מדוע לבשם דשא בהיר
ריח גויות פה נתעב?

מעל לאחו, מדוע, קרה
השמש וכה עגומה?
מדוע זה אדמה אפורה
לקבר ריק דומה?

מדוע אני כה קודר ודואב?

Mein liebes Liebchen? Sprich!
O, sprich, mein herzallerliebstes Lieb,
Warum verliebest du mich?

אמרי לי מחמל נפשי!
אמרי, עני לי, בחירת-הלב,
מדוע נטשתי אותי?

שיר ללחן של פ.הנסל בביצוע ב.טיסלר באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=OzDW5l28uq0>

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

29

29

Und als ich so lange, so lange gesäumt,
In fremden Landen geschwärmt und geträumt:
Da ward meiner Liebsten zu lang die Zeit,
Und sie nähete sich ein Hochzeitkleid,
Und hat mit zärtlichen Armen umschlungen
Als Bräut'gam den dümmsten der dummen Jungen.

בעודי משתהה לי כל כך ארפות,
שרי בחלום בערים נכריות,
בחירת-לבבי, פן הזמן יחלף,
את שמלת-הכלולות תפירה לבסוף,
כרעה ידיה ברוך סביב הנער-
טפס בטפשים – בלי ספק וצער.

Mein Liebchen ist so schön und mild,
Noch schwebt vor mir ihr süßes Bild;
Die Veilchenaugen, die Rosenwänglein,
Die glühen und blüchen, jahraus, jahrein,
Daß ich von solchem Lieb' konnt' weichen,
War der dümmste von meinen dummen Streichen.

אהובתי יפה, רכה,
דמותה עוד מולי – ענוה, מתוקה,
פורחים תמיד ורדי לחיים,
חן פרח סגל בתכלת עינים,
ואם לא נגררתי בקסם הרשת -
מכל שטיותי זאת הכי מטפשת!

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

33

33

Ein Fichtenbaum steht einsam
Im Norden auf kahler Höh'
Ihn schläfert; mit weißer Decke

בודד עומד אשוח
על צוק בצפון צחור,
אותו השלגים וקרח

Umhüllen ihn Eis and Schnee.

Er träumt von einer Palme,
Die fern im Morgenland
Einsam und schweigend trauert
Auf brennender Felsenwand.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

39

Ein Jüngling liebt ein Mädchen,
Die hat einen Andern erwählt;
Der Andre liebt eine Andre,
Und hat sich mit dieser vermählt.

Das Mädchen heiratet aus Ärger
Den ersten besten Mann,
Der ihr in den Weg gelaufen;
Der Jüngling ist übel dran.

Es ist eine alte Geschichte,
Doch bleibt sie immer neu;
Und wem sie just passiert,
Dem bricht das Herz entzwei.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

40

Hör' ich das Liedchen klingen,
Das einst die Liebste sang,

עוטפים בשמיכת הכפור

על דמות של דקל משלמת
הוא בשנתו חולם,
שבמזרח עוגמת
על גבע יוקד שומם.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

39

בעלמה התאהב העלם,
אך חן בעיניה נשא
אחר שאוהב אחרת
ואותה לאשה נשא.

נשאת העלמה לגבר
הראשון והטוב כמובן
שפגשה במקרה בדרך,
והעלם הוא הקרוב.

הספור ישן אין כמוהו
וחדש לעולם נשאר;
ומי שזה קרה לו,
לבו לשנים נשבר.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

40

וכשאני שומע
את שיר יקירתי,

So will mir die Brust zerspringen,
Vor wildem Schmerzendrang.

חֲזִי כְּלוֹ פּוֹקַע,
כָּאֵב תּוֹקֵף אוֹתִי.

Es treibt mich ein dunkles Sehnen
Hinauf zur Waldeshöh',
Dort löst sich auf in Thränen
Mein übergroßes Weh'.

אֶז אֶפֶל שֶׁל גַּעְגּוּעַ
לִיעַר אוֹתִי דוֹחֵף,
לְטַבֵּל בְּבִכֵי פְרוּעַ
אֶת כָּאֲבִי הַלֵּב.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

43

43 (*)

Aus alten Märchen winkt es
Hervor mit weißer Hand,
Da singt es und da klingt es
Von einem Zauberland':

מֵאֲגָדוֹת אוֹתֶתֶת
יָד לְבָנָה, בְּפָנִים
שִׁירָה צְלוּלָה רוֹטֶטֶת
מֵאֶרֶץ הַפִּלְאִים.

Wo bunte Blumen blühen
Im goldnen Abendlicht',
Und lieblich duftend glühen,
Mit bräutlichem Gesicht;

פּוֹרְחִים פְּרֻחִים בְּקֶשֶׁף
בְּעֶרֶב הַזָּהוּב,
וְאוֹרֵה שֶׁל נֶשֶׁף -
נִיחּוֹם וְהִבְהוּב.

Und grüne Bäume singen
Uralte Melodein,
Die Lüfte heimlich klingen,
Und Vögel schmettern drein;

עֲצִים שָׁרִים בְּיַחַד
מִיֵּטֶב הַמְּנַגִּינוֹת,
נוֹשָׁאת הַבְּרִיזָה נַחַת,
וְצִפְרִים עָפוֹת;

Und Nebelbilder steigen
Wohl aus der Erd' hervor,
Und tanzen luft'gen Reigen,
Im wunderlichen Chor;

כָּאֵלוּ מֵהָאֶרֶץ
דְּמִיּוֹת כְּעֶרְפֵּל
עוֹלוֹת לְרִקְדַּת בְּמַרְץ
בְּמַעְגָּל אֶפֶל;

Und blaue Funken brennen
An jedem Blatt und Reis,

בוֹעֵר נִיצוֹץ שֶׁל תְּכֵלֶת
עַל כָּל עֵלָה בְּסֶבֶךְ

Und rothe Lichter rennen
Im irren, wirren Kreis;

בָּאוֹר אֲדָם - תִּפְאֶרֶת
לְנֶשֶׁף מְסֻבֵּי;

Und laute Quellen brechen
Aus wildem Marmorstein,
Und seltsam in den Bächen
Strahlt fort der Widerschein.

וּמַעַן נוֹבֵעַ
מִשִּׁישׁ צַח טְבָעִי,
אֲשֶׁר גָּצִים זֹרַע
נִשְׁקָף כְּמוֹ בְּרָאִי.

Ach! könnt' ich dorthin kommen,
Und dort mein Herz erfreu'n,
Und aller Qual entnommen,
Und frey und selig seyn!

הוּא! לוֹ לָשֶׁם נִגְשָׁתִי,
חַיִּיתִי זֶה מִכְּבָר
בְּלִי יִסּוּרִים וְחֻשָּׁתִי
חִפְשִׁי וּמְאֻשָּׁר!

Ach! jenes Land der Wonne,
Das seh' ich oft im Traum,
Doch kommt die Morgensonne
Zerfließt's wie eitel Schaum.

הוּא! אֶרֶץ שֶׁל הָאֻשֶׁר,
אֶת בְּחִלּוֹם כְּנֶס,
אֶךְ הַחִלּוֹם בְּבִקָּר,
כְּמוֹ קֶצֶף, מִתְמוֹסֵס.

(* ישנן שתי גרסאות לשיר זה: 6 ו-8 בתים. הראשונה היא הנפוצה יותר. היא נמצאת גם במהדורת ברלין בת 12 הכרכים משנת 1910, כמו גם בתרגומים הזמינים באינטרנט. באתר Wikisource מוצגת גרסה שנייה, זו שבה השתמש המלחין רוברט שומאן בשיר האחרון מהמחזור המדהים "אהבת משורר" למילים מתוך "האינטרמצו הלירי" של היינריך היינה. הנה התרגום שלה. לא הצלחתי למצוא הערות לגבי שתי הגרסאות. (א.ג.)

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

45

45

Am leuchtenden Sommermorgen
Geh' ich im Garten herum.
Es flüstern und sprechen die Blumen,
Ich aber wandle stumm.

אֲנִי מְטִיל בְּבִקָּר
דֶּרֶךְ הַגֶּן שְׁעוֹד רִיק.
פְּרָחִים לוֹחֲשִׁים מְכַל חֹטֵר,
אֲבֵל אֲנִי שׁוֹתֵק.

Es flüstern und sprechen die Blumen,

הֵם בְּרַחֲמִים אוֹמְרִים: אָנָּה,

Und schau'n mitleidig mich an:
Sey unserer Schwester nicht böse,
Du trauriger, blasser Mann.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

47

Sie haben mich gequälet,
Geärgert blau und blaß,
Die einen mit ihrer Liebe,
Die andern mit ihrem Haß.

Sie haben das Brot mir vergiftet,
Sie gossen mir Gift ins Glas,
Die einen mit ihrer Liebe,
Die andern mit ihrem Haß.

Doch sie, die mich am meisten
Gequält, geärgert, betrübt,
Die hat mich nie gehasset,
Und hat mich nie geliebt.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

49

Wenn zwei von einander scheiden,
So geben sie sich die Händ',
Und fangen an zu weinen,
Und seufzen ohne End'.

תהיה שמח יותר
ואל תכעס על אחותנו,
אדם מצבֹרַח, חור.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

47

ענוני כלם והכעיסו,
הִחֲלִישׁוּ בַחוּץ וּבפְּנִים -
מֵרַב חֲבַתֶּם אֵלֶּה,
מֵרַב שְׁנֵאתֶם אֲחֵרִים.

הֵם לִי כָל פֶּת לֶחֶם הִרְעִילוּ,
וְאָרֶס מִזְגוּ לְגִבֵּיעִים -
מֵרַב חֲבַתֶּם אֵלֶּה,
מֵרַב שְׁנֵאתֶם אֲחֵרִים.

אך זו שֶׁעֲנַתִּנִּי, הִכְעִיסָה,
דָּכְאָה יוֹתֵר מִכָּלֶם,
לְגַמְרִי לֹא שְׁנֵאתִינִי,
וְלֹא אֶהְבָּה מֵעוֹלָם.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

49

בַּעֲת פְּרִדְתֶּם, הַשָּׁנִים
לְזוּג אֶת יָדָם מוֹשִׁיטִים,
דְּמָעוֹת עוֹמְדוֹת בְּעֵינֵים,
הֵם עַד בְּלִי דִי גוֹנְחִים.

Wir haben nicht geweinet,
Wir seufzten nicht “Weh!” und “Ach!”
Die Tränen und die Seufzer,
Die kamen hintennach.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

51

Vergiftet sind meine Lieder; -
Wie könnte es anders sein?
Du hast mir ja Gift gegossen
Ins blühende Leben hinein.
Vergiftet sind meine Lieder; -
Wie könnte es anders sein?
Ich trage im Herzen viel Schlangen,
Und dich, Geliebte mein.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

55

Ich hab’ im Traum geweinet,
Mir träumte, du lägest im Grab.
Ich wachte auf, und die Träne
Floß noch von der Wange herab.

Ich hab’ im Traum geweinet,
Mir träumt’, du verließest mich.
Ich wachte auf, und ich weinte

בְּלִי "הוּא" וּבְלִי "הִיא" אֲנַחְנוּ
נִפְרְדְּנוּ בְּרֹגַע הַמָּוֶל;
בְּכִינוּ וְנִאֲנַחְנוּ
לְחֹד
יֹתֵר מֵאַחֵר.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

51

שִׁירֵי הֵם סְפוּגִים בְּרַעַל; -
אַחֲרֵת לְהִיּוֹת לֹא יָכוֹל.
שִׁפְכָתָ אֶת הַסֶּם לִי פְּנִימָה
חַיִּי הַפּוֹרְחִים לִקְטֹל.

שִׁירֵי הֵם סְפוּגִים בְּרַעַל; -
אַחֲרֵת לְהִיּוֹת לֹא יָכוֹל.
בְּלֵב שְׁלִי קֵן שֶׁל נָחֵשׁ,
שֶׁרָצִים וְאֵת בֵּין הַפֶּל.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

55

בְּחִלּוּמִי בְּכִיתִי:
בְּקֶבֶר הִיִּיתִ לְפָנָי.
הִקְצַתִּי הַלּוּם, וּבַחֲשֶׁק
הוֹצֵפוּ בְּדַמְעוֹת לְחַיִּי.

בְּחִלּוּמִי בְּכִיתִי:
נִטְשָׁתִי אוֹתִי עַד עוֹלָם.
הִקְצַתִּי נְדָהֶם, עַד הַשְׁחַר
בְּכַיִּי הַנוֹאֵשׁ לֹא נָדָם.

Noch lange bitterlich.

Ich hab' im Traum geweinet,
Mir träumte, du bliebest mir gut.
Ich wachte auf, und noch immer
Strömt meine Tränenflut.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

56

Allnächtlich im Traume seh ich dich,
Und sehe dich freundlich grüßen,
Und laut aufweinend stürz ich mich
Zu deinen süßen Füßen.

Du siehst mich an wehmütiglich,
Und schüttelst das blonde Köpfchen;
Aus deinen Augen schleichen sich
Die Perlentränenröpfchen.

Du sagst mir heimlich ein leises Wort,
Und gibst mir den Strauß von Zypressen,
Ich wache auf, und der Strauß ist fort,
Und das Wort hab ich vergessen.

“Buch der Lieder”
“Lyrisches Intermezzo”

65

Die alten, bösen Lieder,
Die Träume schlimm und arg,

בְּחִלּוֹמִי בְּכִיתִי:
רְאִיתִיךָ שְׁלִי עַד עוֹלָם.
הִקְצַתִּי עֶצוֹב, עֵדִין
שֶׁטֶף בְּכִי לֹא תֵם.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

56

בְּלֵיל בְּחִלּוֹם מֵרְאוֹתֶיךָ נִרְגָּשׁ,
נִפְעָם מִחֵן בְּרִכּוֹתֶיךָ
לְהִתְרַפֵּק בְּבִכִּי אֲנִי חֹשׁ
אֶל מִתִּיקוֹת רִגְלֶיךָ.

אֶת מִסְתַּכְלֶת עָלַי בְּהֶהוּר,
וְאֶת רֹאשְׁךָ מְנַעֶרֶת;
וּמַעֲיִנֶיךָ בְּלֵב שְׁבוּר
טְפוֹת פְּנִינִים מְגִלְגֶּלֶת.

אֶת לִי לוֹחֶשֶׁת מְלֶה שְׁקֻטָּה,
בְּעֵנֶף בְּרוֹשׁ מִמֶּךָ הִתְבָּרַכְתִּי.
הִקְצַתִּי, עֵנֶף נֶעְלָם, וְעַתָּה
גַּם אֶת הַמֶּלֶה שְׁכַחְתִּי.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "האינטרמצו הלירי"

65

שִׁירֵי עֶבֶר וְהֶבֶל
וְחִלּוֹמוֹת שְׁאוּל -

Die laßt uns jetzt begraben,
Holt einen großen Sarg.

Hinein leg' ich gar manches,
Doch sag' ich noch nicht was;
Der Sarg muß seyn noch größer
Wie's Heidelberger Faß.

Und holt eine Todtenbahre,
Von Brettern fest und dick;
Auch muß sie seyn noch länger
Als wie zu Maynz die Brück'.

Und holt mir auch zwölf Riesen,
Die müssen noch stärker seyn
Als wie der starke Christoph,
Im Dom zu Cöln am Rhein.

Die sollen den Sarg forttragen,
Und senken in's Meer hinab;
Denn solchem großen Sarge
Gebührt ein großes Grab.

Wißt Ihr warum der Sarg wohl
So groß und schwer mag seyn?
Ich legt' auch meine Liebe
Und meinen Schmerz hinein.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

2

Ich weiß nicht, was soll es bedeuten,
Daß ich so traurig bin;

כעת לקבר כל אלה
דרוש ארון גדול

מהחבית למים
(בהידלברג נמצאת);
אשים בו חד או שניים
(עדין לא אפרט).

ואלנקה נדרשת
מלוחות-עץ עבים,
לארך של הגשר,
אשר במינוץ רואים.

תריסר גברים עם חסן,
דרושים, חזק יותר
משל ענק מקלן
(הוא פסל כריסטופר).

אז יש לזרק לעבר
הים את הארון,
כי לו מגיע קבר
גדול כפנתאיון.

ומה לשים בקשתי
לתא גדול כל כך?
- את הכאב שקשתי
האהב שדער.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

2

אני לא מבין מדוע
ספור אותי עוצב -

Ein Märchen aus alten Zeiten,
Das kommt mir nicht aus dem Sinn.

Die Luft ist kühl und es dunkelt,
Und ruhig fließt der Rhein;
Der Gipfel des Berges funkelt
Im Abendsonnenschein.

Die schönste Jungfrau sitzet
Dort oben wunderbar
Ihr gold'nes Geschmeide blitzet,
Sie kämmt ihr gold'nes Haar.

Sie kämmt es mit gold'nem Kamme,
Und singt ein Lied dabei;
Das hat eine wundersame,
Gewaltige Melodei.

Den Schiffer im kleinen Schiffe
Ergreift es mit wildem Weh;
Er schaut nicht die Felsenriffe,
Er schaut nur hinauf in die Höh'.

Ich glaube, die Wellen verschlingen
Am Ende Schiffer und Kahn;
Und das hat mit ihrem Singen
Die Loreley gethan.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

10

Der Wind zieht seine Hosen an,
Die weißen Wasserhosen!

עתיק, בדוי ותמוה -
ואת רוחי לא עוזב.

הרין זורם לו בשקט;
אפל, קר ואיר הרים,
ורק פסגה נדלקת
בשמש-דמדומים.

ברום הסלע יושבת
יפהפיה אין כמותה;
שכמית זהב מהבהבת,
את זהב שערך מבליטה.

בפז מסרק סורקת
אותו ושרה שיר;
מנגינתו מרתקת,
לחנן פלאי ואדיר.

חותר בסירה גולשת
מקשיב לה בכאב גדל;
הוא לא מביט על האשד,
הוא רק אל על מסתכל.

בסוף החותר מול הסלע
יטבע עם הפלי, ודאי,
לקה גרמה שירת פלא,
השיר של לורלי,

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

10

את זוג מכנסייה ממי ים תפזרים
הרוח עליה לובשת

Er peitscht die Wellen, so stark er kann,
Die heulen und brausen und tosen.

Aus dunkler Höh, mit wilder Macht,
Die Regengüsse träufen;
Es ist, als wollt die alte Nacht
Das alte Meer ersäufen.

An den Mastbaum klammert die Möwe sich
Mit heiserem Schrillen und Schreien;
Sie flattert und will gar ängstiglich
Ein Unglück prophezeien.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

13

Wenn ich an deinem Hause
Des Morgens vorübergeh,
So freuts mich, du liebe Kleine,
Wenn ich dich am Fenster seh.

Mit deinen schwarzbraunen Augen
Siehst du mich forschend an:
Wer bist du, und was fehlt dir,
Du fremder, kranker Mann?

»Ich in ein deutscher Dichter,
Bekannt im deutschen Land;
Nennt man die besten Namen,
So wird auch der meine genannt.

Und was mir fehlt, du Kleine,

בְּכָל עֲצָמָתָהּ מַצְלִיפָה בְּגָלִים -
שְׁאוֹן, יִלְלָה מִתְחַדָּשֶׁת!

בְּחֹשֶׁךְ מְחַלֵּט אֶת כּוֹחוֹ הַמְּפֻגֵּן
הַגָּשֶׁם בְּרַעַם מִבִּיעַ;
הַלֵּיל הִישָׁן אֶת הַיָּם הִישָׁן
רוּצָה, כְּנֹרָאָה, לִהְטֹבִיעַ.

הַשְׁחֹף לִתְרוֹן נֶצֶמֶד וְרוּעֵד,
בִּישָׁן בְּתוֹךְ תְּהוֹ וְנִהוּ;
צוּעֵק וְזוּעֵק בְּקוֹלוֹ הַצְּרוּד
אֶת שְׁעַת הָאֶסוֹן מִנִּבָּא הוּא.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

13

כְּשִׁמּוֹל בֵּיתָךְ בְּבִקָּר
אֲנִי עוֹבֵר בְּיָגוֹן,
כָּל כֶּךָ נָעִים לִי, מִתֵּק,
לִרְאוֹת אוֹתָךְ בַּחֲלוֹן.

עֵינֶיךָ חוֹמוֹת-שְׁחוּרוֹת חֶרֶשׁ
כָּאלוֹ אוֹמְרוֹת לִי: "עֲנֵה,
אִישׁ זֶר, מִי אַתָּה, לָמָּה
נִרְאָה אֲבוּד, מַעֲנֵה?"

"פִּיטֹן גֶּרְמָנִי הִנְנִי,
יָדוּעַ בְּמוֹלָדְתִּי;
וּבֵין טוֹבֵי יוֹצְרֵיהָ
תִּמְיֵד יִזְכְּרוּ אוֹתִי.

וְיִמָּה שְׁחָשׂ אֲנִי, מִתֵּק,

Fehlt manchem im deutschen Land;
Nennt man die schlimmsten Schmerzen,
So wird auch der meine genannt.«

חֲשִׁים בְּאַרְצֵנוּ רַבִּים,
כְּדוֹי מְכֹלֵם גְּרוּעַ
אֶת כָּאֲבִי מִזְכִּירִים".

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

20

20

[הַכְּפִיל]

Still ist die Nacht, es ruhen die Gassen,
In diesem Hause wohnte mein Schatz;
Sie hat schon längst die Stadt verlassen,
Doch steht noch das Haus auf demselben Platz.

לִילָה שְׁקֵט, הֶרְחֹב נֶם עוֹדְנוּ,
כָּאן גֶּרָה הִיא, אֹצֵרִי, בְּעֵבֶר.
הִיא כְּבָר מִזְמַן עֲזָבָה אֶת עִירָנוּ,
הַבַּיִת הַהוּא עוֹד עַל תֵּלּוּ נִשְׁאָר.

Da steht auch ein Mensch und starrt in die Höhe,
Und ringt die Hände vor Schmerzensgewalt;
Mir graust es, wenn ich sein Antlitz sehe –
Der Mond zeigt mir meine eigene Gestalt.

מוֹצֵף יְגוֹנוֹת, פּוֹכֵר לוֹ יְדִים,
אָדָם מְבִיט שֵׁם אֶל עַל בְּחֻשָּׁאִי.
מוֹרָא אוֹחֵז בִּי לְמִרְאָה עֵינַיִם:
הַסֶּהֶר מִרְאָה לִי אֶת קְלִסְתּוֹ כְּנִי.

Du Doppelgänger, du bleicher Geselle!
Was affst du nach mein Liebesleid,
Das mich gequält auf dieser Stelle
So manche Nacht in alter Zeit?

חֵבֶר חוֹר, כְּפִילִי, הַפֶּסֶק נָא!
לֹא דִי לְלַעַג לְצֶרְתִּי?
לִילּוֹת אֵין סְפּוֹר נִמְשַׁכְּתִי הֵנָּה
בִּיִּסוּרִי אֶהְבְּתִי.

שיר ללחן של פ. שוברט בביצוע ד. פישר-דיסקאו באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=VAN3CqiSL1k>

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

27

27

Was will die einsame Träne?
Sie trübt mir ja den Blick.
Sie blieb aus alten Zeiten
In meinem Auge zurück.

Sie hatte viel' leuchtende Schwestern,
Die alle zerflossen sind,
Mit meinen Qualen und Freuden
Zerflossen in Nacht und Wind.

Wie Nebel sind auch zerflossen
Die blauen Sternelein,
Die mir jene Freuden und Qualen
Gelächelt ins Herz hinein.

Ach, meine Liebe selber
Zerfloßen wie eitel Hauh!
Du alte, einsame Träne,
Zerfließe jetzunder auch!

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

33

Sie liebten sich beide, doch keiner
Wollt es dem andern gestehn;
Sie sahen sich an so feindlich,
Und wollten vor Liebe vergehn.
Sie trennten sich endlich und sahn sich
Nur noch zuweilen im Traum;

מכל השנים שפגו
דמעה בודדה נותרה,
את מבטי עוממת.
מדוע לעין חזרה?

אחיות נוצצות היו לה
ולרסיסים נשברו,
עם יסורי ושמחות הן
ברוח לילית פרחו.

כערפל התפזרו גם
קרני כוכבים כחלות,
שתוף כדי חיוך לי הגדישו
את היסורים ושמחות.

והאהבה לנצח
פרחה כמשב סתמי!
כעת, הדמעה הנותרת, -
גם את לרסיסים השברי!

שיר ללחן של ר. שומאן בביצוע ס. בורניקה-קלישבסקה באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=06digaWtDRM>

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

33

הם התאהבו, אבל שניהם
רגש סרבו לגלות.
ושניהם איבה הפגינו,
האהב רצו להגלות.
ואז לבסוף נפרדו הם,
אולי בחלום התראו;

Sie waren längst gestorben,
Und wußten es selber kaum.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

36

Mensch, verspötte nicht den Teufel,
Kurz ist ja die Lebensbahn,
Und die ewige Verdammnis
Ist kein bloßer Pöbelwahn.

Mensch, bezahle deine Schulden,
Lang ist ja die Lebensbahn,
Und du mußt noch manchmal borgen,
Wie du es so oft getan.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

46

Herz, mein Herz, sei nicht beklommen,
Und ertrage dein Geschick,
Neuer Frühling gibt zurück,
Was der Winter dir genommen.

Und wie viel ist dir geblieben!
Und wie schön ist noch die Welt!
Und, mein Herz, was dir gefällt,
Alles, alles darfst du lieben!

מִזְמָן כְּבֹר שְׁנֵהֶם מֵתוּ,
אֲךָ עַל זֶה כִּמְעַט לֹא יָדְעוּ.

מִן הַ"סֵפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזֹר "שׁוֹב בַּמּוֹלַדֶּת"

36

הַחַיִּים קִצְרִים שְׁלֵנוּ.
לְשֹׁטֵן אֵל גַּא תִּלְעַג,
כִּי קָלִילָה נִצָּחִית וְתַפָּת,
בְּנֶאֱדָם, לֹא סֶתֶם מִשְׁג.

אַרְכִּים חַיִּים שְׁלֵנוּ.
בְּעֵתָם שְׁלֵם חֻבּוֹת.
כְּמוֹ שֶׁכְּבֹר תִּכּוּפוֹת עֲשִׂיתָ,
בְּנֶאֱדָם, תִּמְשִׁיךְ לַלְוִיֹּת.

מִן הַ"סֵפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזֹר "שׁוֹב בַּמּוֹלַדֶּת"

46

אֵל תִּקְבֹּל, לִבִּי, גַּם חֶרֶף
הַקְּשִׁיִּים שֶׁל גּוֹרְלִךְ.
בְּאֵיב מַחְזָר לְךָ
כָּל מֵה שֶׁלָּקַח לּוֹ חֶרֶף.

הַעוֹלָם נִפְתַּח בְּפִנְיֶךָ
כֹּה יָפֵה וְכֹה גְדוֹל!
לְאַהֵב מֵתֵר הַכֹּל
שְׁמוּצָה חֵן בְּעֵינֶיךָ!

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

47

Du bist wie eine Blume,
So hold und schön und rein;
Ich schau dich an, und Wehmut

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

47

את כה דומה לפרח,
בחן, יפי, טהר זוהר;
אני מביט בך, ועצב

Schleicht mir ins Herz hinein.

Mir ist, als ob ich die Hände
Aufs Haupt dir legen sollt,
Betend, daß Gott dich erhalte
So rein und schön und hold.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

54

Teurer Freund, du bist verliebt,
Und dich quälen neue Schmerzen;
Dunkler wird es dir im Kopf,
Heller wird es dir im Herzen.

Teurer Freund, du bist verliebt,
Und du willst es nicht bekennen,
Und ich seh des Herzens Glut
Schon durch deine Weste brennen.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

55

Ich wollte bei dir weilen
Und an deiner Seite ruhn;
Du mußttest von mir eilen;
Du hattest viel zu tun.

אַל תִּוֹךְ לְבִי חוֹדֵר.

יְדֵי רוּצָה לְהִנִּיחַ
בְּתַפִּילָה עַל הָרֹאשׁ שְׁלִי,
לְבַקֵּשׁ מֵאֱלִי שִׁישְׁמֶר הוּא
בְּחֹן, יְפִי, טֹהַר אוֹתְךָ.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

54

אֶתְּךָ, רַע, מְאַהֵב,
מִמְכָּאוֹב חֹדֶשׁ גּוֹנֵחַ;
לְגַמְרִי הַחֲשִׁיךְ הָרֹאשׁ,
וְהַלֵּב כָּלֹ זֹרֵחַ.

אֶתְּךָ, רַע, מְאַהֵב,
מִנֹּסָה לְטַעַן אַחֲרֶת,
אֶבֶל לְהַבִּית לְבָךְ
דֶּרֶךְ אִפְדָּה נֹאקֶרֶת.

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

55

אוֹתְךָ חִלַּמְתִּי נִשְׁאַרְתְּ,
עִמָּךְ רָצִיתִי לְשִׁקֵּט;
הָיִית לְמַהֵר חִיבָתְךָ,
הַרְבֵּה דְּבָרִים לַעֲשׂוֹת.

Ich sagte, daß meine Seele
Dir gänzlich ergeben sei;
Du lachtest aus voller Kehle,
Und machtest ´nen Knicks dabei.

Du hast noch mehr gesteigert
Mir meinen Liebesverdruß,
Und hast mir sogar verweigert
Am Ende den Abschiedskuß.

Glaub nicht, daß ich mich erschieße,
Wie schlimm auch die Sachen stehn!
Das alles, meine Süße,
Ist mir schon einmal geschehn.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

57

Habe mich mit Liebesreden
Festgelogen an dein Herz,
Und, verstrickt in eigne Fäden,
Wird zum Ernste mir mein Scherz.

Wenn du dich, mit vollem Rechte,
Scherzend nun von mir entfernst,
Nahn sich mir die Höllennächte,
Und ich schieß mich tot im Ernst.

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

אֶמְרָתִי, נִפְשִׁי מְסוּרָה לָךְ,
חַי עֲבוּרְךָ אַחֲרִיב;
צִחְקֶךָ בְּצִלִּיל שֶׁל קֶרַח,
וְקִנְקִסָּן עֲשִׂית אֲדִיב.

הַגְבַּרְתָּ עֲנֹוִי הָעֶדֶף
עַל אַהֲבָה אֲבֹדָה,
אִפְלוּ סִרְבַּת בְּתִקְוָךָ
לְנִשְׁיִקֶת הַפְּרֹדָה.

טְעִית, אִם חֲשַׁבְתָּ שְׂמִמְזַעֵם
אִירָה בְּעֵצְמִי מִמְרָמָר!
כָּל זֶה, מְתוֹקָה שְׁלִי, פֶּעַם
קָרָה לִי כָּבֵד בְּעֶבֶר.

מִן הַ"סֵּפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזֹר "שׁוּב בַּמּוֹלַדֶּת"

57

אֶת לִבְךָ בְּצִחְוֹק רִתְקִיתִי
בְּמַלּוֹת הָאַהֲבָה;
בְּחוּטֵי עֵצְמִי שִׁתְּקִיתִי,
לְהַקִּיץ עָלַי חוּבָה.

אִם עוֹד תִּבְרַחֲנִי בְּצִחְוֹק לִי
(יֵשׁ לָזֶה וְדַאי לָךְ זְכוּת),
הַשֵּׁטֶן יִתֵּן אֶקְדַּח לִי,
וְאַמוֹת בְּרָצִינוֹת.

מִן הַ"סֵּפֶר הַשִּׁירִים"
מִן הַמַּחְזֹר "שׁוּב בַּמּוֹלַדֶּת"

Ich wollt' meine Schmerzen ergössen
Sich all in ein einziges Wort,
Das gäb' ich den lustigen Winden,
Die trügen es lustig fort.

Sie tragen zu dir, Geliebte,
Das Schmerzerfüllte Wort;
Du hörst es zu jeder Stunde,
Du hörst es an jedem Ort.

Und hast du zum nächtlichen Schlummer
Geschlossen die Augen kaum,
So wird dich mein Wort verfolgen
Bis in den tiefsten Traum.

לו כל מכאובי שְׁכַאבְתִּי,
כָּלֵם יִתְמַזְגוּ לְמִלָּה
אֶחָת-יְחִידָה וְהִלָּאָה
תִּשָּׂא אוֹתָהּ רוּחַ קֵלָה.

נִשְׂאָת, אֶהוּבָה, אֵלַיךְ
מִלָּה גְדוּשֶׁת הַיְגוֹן,
אוֹתָהּ, הַצְלוּלָה בְּאֲזְנֶיךָ,
תִּשְׁמָעֵי בְּכָל עֵת וּמְקוֹם.

בְּלִיל כֹּאֶשֶׁר אֶת נִרְדָּמָת,
עוֹצְמָת עֵינֶיךָ לְבִסּוֹף,
אוֹתָךְ אֵז מִלֵּת הַצַּעַר
עַד עֶמֶק שְׁנֵתְךָ תִּרְדָּף.

שיר ללחן של פ. מנדלסון-ברטולדי בביצוע ב.בוני באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=I9MPxVBZjNU>

וללחן של פ. צ'ייקובסקי בביצוע מ. מגומייב באתר
<https://www.youtube.com/watch?v=agaeXKRc2EU>

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

Du hast Diamanten und Perlen,
Hast alles, was Menschenbegehr,
Und hast die schönsten Augen -
Mein Liebchen, was willst du mehr?

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

אֲבִנֵי-חַן, פִּינִינִים לְךָ בְּשִׁפְעַי,
הַכֹּל, כְּדָמְיוֹן רַבָּתִי,
יְפוֹת בְּיוֹתֵר עֵינֶיךָ -
מִה עוֹד לְךָ, אֶהוּבָתִי?

Auf deine schönen Augen
Hab ich ein ganzes Heer
Von ewigen Liedern gedichtet -
Mein Liebchen, was willst du mehr?

Mit deinen schönen Augen
Hast du mich gequält so sehr,
Und hast mich zu Grunde gerichtet -
Mein Liebchen, was willst du mehr?

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

64

Gaben mir Rat und gute Lehren,
Überschütteten mich mit Ehren,
Sagten, daß ich nur warten sollt,
Haben mich protegieren gewollt.

Aber bei all ihrem Protegieren
Hätte ich können vor Hunger krepieren,
Wär nicht gekommen ein braver Mann,
Wacker nahm er sich meiner an.

Braver Mann! Er schafft mir zu essen!
Will es ihm nie und nimmer vergessen!
Schade, daß ich ihn nicht küssen kann!
Denn ich bin selbst dieser brave Mann.

בגין יפעת עיניך
את צבא השירים אלמותי
חברתי במו ידי -
מה עוד לך, אהובתי?

ואת ביפעת עיניך
בלי הרף יסרת אותי,
הצלחת כבר לכלותני -
מה עוד לך, אהובתי?

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

64

נתנו עצות ואידיאות טובות,
אמרו שאני צריך לחכמות,
שבחו אותי וראו בי מופת,
כלם רצו חסותם לי לתת.

אבל, עם כל הכבוד לחסות,
יכולתי מרעב מזמן למות,
אלמלא איש טוב לבוא הזאיל,
לקח את עסקי באפן פעיל.

איש טוב! הוא הביא לי אכל מהר!
ואני אותו כל הזמן זוכר!
אך איך לנשק אותו, להחמיא,
אם המציל הוא אני עצמי?

“Buch der Lieder”
“Die Heimkehr”

Donna Clara

In dem abendlichen Garten
Wandelt des Alkalden Tochter;
Pauken- und Trommetenjubil
Klingt herunter von dem Schlosse.

»Lästig werden mir die Tänze
Und die süßen Schmeichelworte,
Und die Ritter, die so zierlich

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "שוב במולדת"

דונה קלרה

בגנה בשעת הערב
בת של ראש העיר פוסעת;
ומן הטיירה שומעת
הצוירות, תפים וזמר.

Mich vergleichen mit der Sonne.

Überlästig wird mir alles,
Seit ich sah, beim Strahl des Mondes,
Jenen Ritter, dessen Laute
Nächtens mich ans Fenster lockte.

Wie er stand so schlank und mutig,
Und die Augen leuchtend schossen
Aus dem edelblassen Antlitz,
Glich er wahrlich Sankt Georgen.«

Also dachte Donna Clara,
Und sie schaute auf den Boden;
Wie sie aufblickt, steht der schöne,
Unbekannte Ritter vor ihr.

Händedrückend, liebeblüsternd
Wandeln sie umher im Mondschein,
Und der Zephir schmeichelt freundlich,
Märchenartig grüßen Rosen.

Märchenartig grüßen Rosen,
Und sie glühn wie Liebesboten. -
Aber sage mir, Geliebte,
Warum du so plötzlich rot wirst?

»Mücken stachen mich, Geliebter,
Und die Mücken sind, im Sommer,
Mir so tief verhaßt, als wärens
Langenasge Judenrotten.«

Laß die Mücken und die Juden,
Spricht der Ritter, freundlich kosend.
Von den Mandelbäumen fallen
Tausend weiße Blütenflocken.

"נמאסו הרקודים לי,
חנופה, מלים של מתק,
אבירים שבנפוח
משנים אותי לשמש.

הם מיתרים מרגע,
שהופיע מול ירח
האביר עם הלאוטה,
ואל החלון נמשכת.

איה עמד תמיר באמץ,
זהרו עיניו בלילה,
פני אציל שלו הלבנו,
לסן חורחה כה דמה הוא."

כה חלמה אז דונה קלרה
והשפילה את עיניה.
ופתאום אותו רואה היא -
את האיש הלא ידוע.

לחש אהב, חום ידים,
טיולים לאור הסהר,
לטיפות קלות של רוח
וברכות קסומות של ורד.

הברכות מקל הורד
לוהטות כמו אש האהב -
אה, אהובתי, הגידי,
למה את סמוקה פלהב?

"יתושים עוקצים בלי הרף,
אהובי, והם בקיץ
כמו היהודים שנואים לי
עם אפם ארך מסריח."

אה, עצבי אותם כרגע, -

Tausend weiße Blütenflocken
Haben ihren Duft ergossen. -
Aber sage mir Geliebte,
Ist dein Herz mir ganz gewogen?

»Ja, ich liebe dich, Geliebter,
Bei dem Heiland seis geschworen,
Den die gottverfluchten Juden
Boshaft tückisch einst ermordet.«

Laß den Heiland und die Juden,
Spricht der Ritter, freundlich kosend.
In der Ferne schwanken traumhaft
Weiße Liljen, lichtumflossen.

Weiße Liljen, lichtumflossen,
Blicken nach den Sternen droben. -
Aber sage mir Geliebte,
Hast du auch nicht falsch geschworen?

»Falsch ist nicht in mir, Geliebter,
Wie in meiner Brust kein Tropfen
Blut ist von dem Blut der Mohren
Und des schmutzgen Judenvolkes.«

Laß die Mohren und die Juden,
Spricht der Ritter, freundlich kosend;
Und nach einer Myrtenlaube
Führt er die Alkadentochter.

Mit den weichen Liebesnetzen
Hat er heimlich sie umflochten;
Kurze Worte, lange Küsse,
Und die Herzen überflossen.

הַאֲבִיר אוֹתָהּ קוֹטֵעַ.
עַל שְׁנֵיהֶם שְׁקֵדִיּוֹת שׁוֹפְכוֹת
גֶּשֶׁם שֶׁל עָלֵי כּוֹתֶרֶת.

גֶּשֶׁם שֶׁל עָלֵי כּוֹתֶרֶת
מִפֶּזֶר בְּלִיל נִחוּחַ. -
אָה, אֶהוּבָתִי, הַגִּידִי,
בְּמֵלֶאֱוֹ לִבְךָ שִׁיְךָ לִי?

"כֵּן, אֲנִי אוֹתְךָ אוֹהֶבֶת,
וְנִשְׁבַּעַת בְּמוֹשִׁיעַ,
אֲשֶׁר יְהוּדִים, בְּנֵי זָבֹל,
בִּבְגִידָה הִרְגוּ בְּסֶכֶל".

אָה, עֲזָבִי אוֹתָם כָּרְגַע, -
הַאֲבִיר אוֹתָהּ קוֹטֵעַ.
בְּנִמְנוֹם, טְבוּעוֹת בְּנֶגֶה,
שׁוֹשְׁנוֹת מְלֵאוֹת מֶרְגוּעַ.

שׁוֹשְׁנוֹת מְלֵאוֹת מֶרְגוּעַ
בְּכוֹכַב צוֹפוֹת לְמַעְלָה. -
אָה, אֶהוּבָתִי, הַגִּידִי,
אֵת כֶּנֶה עֲכָשׁוּ בִנְדָר?

"אֶהוּבִי, טַפַּת כֶּזֶב בִּי
אֵין, כְּמוֹ בְּדָמֵי טֶפֶה אֵין
לֹא שֶׁל בֵּת מוֹרִים וְלֹא שֶׁל
בֵּת מֹשֶׁה הַמִּלְכָּלֶכֶת".

אָה, עֲזָבִי אוֹתָם כָּרְגַע, -
הַאֲבִיר לוֹחֵשׁ, אֵת קֶלְרָה
הוּא מוֹשֵׁךְ אֶל תּוֹךְ הָאֶפֶל
שֶׁל סֶכֶת הַדַּס פּוֹרֵחַ.

הוּא עֹטֵף אוֹתָהּ בְּרִשָּׁת
רִגְשׁוֹת בְּלִתִּי מֶרְגָּשָׁת.

Wie ein schmelzend süßes Brautlied
Singt die Nachtigall, die holde;
Wie zum Fackeltanze hüpfen
Feuerwürmchen auf dem Boden.

In der Laube wird es stiller,
Und man hört nur, wie verstohlen,
Das Geflüster kluger Myrten
Und der Blumen Atemholen.

Aber Pauken und Trommeten
Schallen plötzlich aus dem Schlosse,
Und erwachend hat sich Clara
Aus des Ritters Arm gezogen.

»Horch, da ruft es mich, Geliebter;
Doch, bevor wir scheiden, sollst du
Nennen deinen lieben Namen,
Den du mir so lang verborgen.«

Und der Ritter, heiter lächelnd,
Küßt die Finger seiner Donna,
Küßt die Lippen und die Stirne,
Und er spricht zuletzt die Worte:

Ich, Sennora, Eur Geliebter,
Bin der Sohn des vielbelobten,
Großen, schriftgelehrten Rabbi
Israel von Saragossa.

נְשִׁיקָה מְלִים הַחֲלִיפָה,
לְבָבוֹת גָּדָשׁוּ בְּאֶשֶׁר.

כְּמוֹ שִׁיר חֲתָנָה רַב נָעַם
שֶׁר זָמִיר יָפָה בְּחֻשָּׁה;
כְּמוֹ זִיקִים שֶׁל הַשְּׁלֵהֶבֶת
עָפוּ גַּחְלִילִיּוֹת בְּקֶרֶקֶע.

בְּסֶכָה גּוֹבֵר הַשִּׁקֵּט,
לְפַעֲמִים אֶפְשָׁר לְשַׁמַּע
לְחִישַׁת בְּדֵי הַשִּׁיחַ,
אֲנָחוֹת קִלּוֹת שֶׁל פָּרַח.

חֲצוּצוֹת, תַּפִּים לְפִתַּע
בְּטִירָה קוֹלוֹת הַשְּׁמִיעוּ,
קִלְרָה מִשְׁנֶתֶה הַקִּיצָה,
וְעִזְבָּה יָדֵי הַגֶּבֶר.

"אֶהוּבִי, צְרִיף לְלֶכֶת;
אֲבָל כָּל עוֹד לֹא נִפְרָדְנוּ,
אֶת שְׁמִי עֲכֹשׁוּ הַגָּד לִי,
שֶׁהִסְתַּרְתָּ כָּאֵן מִמֶּנִּי".

הַאֲבִיר עֲדִין, שְׁמִיחַ
מִנִּשְׁקָה לָהּ אֶת יָדֶיהָ,
אֶת שְׁפָתֶיהָ, אֶת הַמָּצַח;
לְבִסּוֹף הוּא כֶּף עוֹנָה לָהּ:

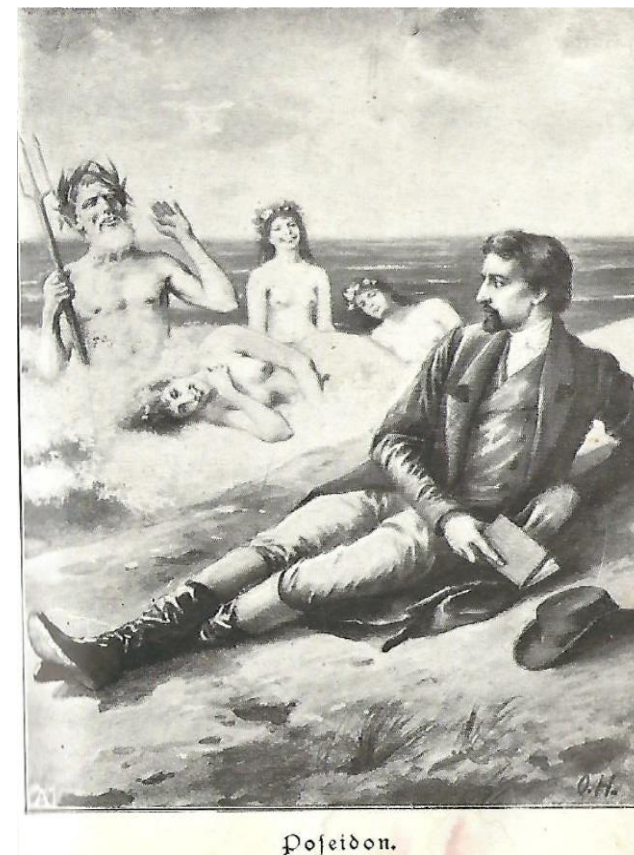
מִי אֲנִי? וּבָכָן, הַנְּנִי
מֵאֵהֶב שְׁלִי, סִינִיּוֹרָה,
בְּנוֹ שֶׁל אִישׁ גָּדוֹל, הַרְבֵּי
יִשְׂרָאֵל מִסְרָגוֹסָה.

“Buch der Lieder”
“Die Nordsee”

1.5

Poseidon

Die Sonnenlichter spielten
Über das weithinrollende Meer;
Fern auf der Reede glänzte das Schiff,
Das mich zur Heimat tragen sollte;

מן ה"ספר השירים"
מן המחזור "הים הצפוני"

1.5

פּוֹסִידוֹן

שֶׁחָקוּ אֶז קֶרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ

Aber es fehlte an gutem Fahrwind.
 Und ich saß noch ruhig auf weißer Düne,
 Am einsamen Strand,
 Und ich las das Lied vom Odysseus,
 Das alte, das ewig junge Lied,
 Aus dessen meerdurchrauschten Blättern
 Mir freudig entgegenstieg
 Der Atem der Götter,
 Und der leuchtende Menschenfrühling,
 Und der blühende Himmel von Hellas.
 Mein edles Herz begleitete treulich
 Den Sohn des Laertes, in Irrfahrt und Drangsal,
 Setzte sich mit ihm, seelenbekümmert,
 An gastliche Herde,
 Wo Königinnen Purpur spinnen,
 Und half ihm lügen und glücklich entrinnen
 Aus Riesenhöhlen und Nymphenarmen,
 Folgte ihm nach in kimmerische Nacht,
 Und in Sturm und Schiffbruch,
 Und duldet mit ihm unsägliches Elend.
 Seufzend sprach ich: Du böser Poseidon,
 Dein Zorn ist furchtbar,
 Und mir selber bangt
 Ob der eignen Heimkehr.
 Kaum sprach ich die Worte,
 Da schäumte das Meer,
 Und aus den Wellen stieg
 Das schilfbekränzte Haupt des Meergotts,
 Und höhnisch rief er:
 Fürchte dich nicht, Poetlein!
 Ich will nicht im geringsten gefährden
 Dein armes Schiffchen,
 Und nicht dein liebes Leben beängstgen
 Mit allzu bedenklichem Schaukeln.
 Denn du, Poetlein, hast mich nie erzürnt,
 Du hast kein einziges Türmchen verletzt

על הים הסוֹחֵף אֶת גִּלְיוֹ;
 בְּקִצָּה הַמִּפְרָץ סְפִינָה זֹרַחַת,
 אֲשֶׁר תִּקַּח אוֹתִי לְמוֹלְדֹת,
 חֲכֵתָה לְרוּחַ בְּכוּוֹן הַתְּנוּעָה.
 יִשְׁבְּתִי שָׁלוֹ עַל הַחוֹל הַלָּבָן
 בְּחוּף הַשּׁוֹמֵם,
 קָרָאתִי אֶת הַשִּׁיר עַל אוֹדִיסֵאוֹס -
 שִׁיר יָשָׁן וְחֹדֶשׁ לְנֶצַח.
 מִדְּפִיו, מִלְּאֵי רַעַשׁ הַיָּם,
 נִשְׁבּוּ אֵלַי בְּשִׁמְחָה
 נְשִׁימַת הָאֱלִים,
 אָבִיב קוֹרֵן שֶׁל בְּנֵי-אָנוּשׁ,
 הַשָּׁמַיִם הַפוֹרְחִים שֶׁל הַלֵּס. (*)
 לְבִי הָאֲצִיל לֵוָה בְּמַסִּירוֹת
 אֶת בְּנוֹ שֶׁל לֶאֱרֹטֹס בְּצַעְרוֹ
 וּבְנִדּוּדָיו: יֵשֵׁב, עֲצוּב, אֶתוֹ
 מוֹל הָאֵחׇךְ הַחֲבִיב
 הֵיכָן שֶׁהַמְּלָכוֹת טוֹלוֹת אֶרְגָּמָן,
 עֶזֶר לוֹ לְשִׁקֵּר וְלִכְרֹם
 מִחֲבוּקֵי נִימְפוֹת, מִמַּעְרוֹת עֲנָקִים;
 וּבְלִיל קִימְרִיָּה לֵוָה אוֹתוֹ
 בְּסַעְרָה, בְּטַבִּיעַת-אֲנִיָּה;
 מִהִיגוֹנוֹ הַלֵּא-מֵתָאֵר סָבֵל.
 נֶאֱנַחְתִּי וְאִמְרָתִי: "פּוֹסִידוֹן הִרְעָ!
 נוֹרָא אַתָּה בְּכַעַס,
 וְאֲנִי חוֹשֵׁשׁ
 שֶׁלֹּא אֲחֹזֵר לְמוֹלְדֹת".
 רַק אֶת זֶה אִמְרָתִי,
 פְּתַחַה בָּיִם סַעְרָה
 וּמַהֲגָלִים הַלְּבָנִים עָלֶה
 רֹאשׁ אֶל הַיָּם בְּכֶתֶר קִנָּה-סוּף
 וְהוּא קָרָא בְּגִחוּךְ:
 "מִשׁוֹרְרוֹן, אֵל תִּפְחֹד!
 אֲנִי לֹא מִתְכַּנֵּן לִסְכָן
 אֶת סִירְתְּךָ הַמִּסְכָּנָה
 וְאֶת חֲיִיךָ הַמְּבַהֲלִים

An Priamos' heiliger Feste,
Kein einziges Härchen hast du versengt
Am Aug meines Sohns Polyphemos,
Und dich hat niemals ratend beschützt
Die Göttin der Klugheit, Pallas Athene.
Also rief Poseidon
Und tauchte zurück ins Meer;
Und über den groben Seemannswitz
Lachten unter dem Wasser
Amphitrite, das plumpe Fischweib,
Und die dummen Töchter des Nereus.

בְּהִתְנַדְּדוֹת מְסֻכָּנָת.
הִרִי, מְשׁוֹרְרוֹן, לֹא הִכְעַסְתָּנִי;
וְלֹא הִרְסָתָ אֶף צָרִיחַ קָטָן
בְּעִיר הַקְדוּשָׁה שֶׁל פְּרִיאָמוֹס;
לֹא שָׂרַפְתָּ רִיס בְּעַפְעַף
עֵינָיו שֶׁל בְּנֵי פּוֹלִיפֶמוֹס,
מְעוֹלָם לֹא קִבַּלְתָּ עֲצוֹת חֲכָמוֹת
מֵאֵלֶת הַחֲכָמָה פֶּאֱלַאס אֶתְנָה".
כֹּה קָרָא פּוֹסִידוֹן
וְחָזַר לִימּוֹ שׁוֹקֵעַ;
עַל בְּדִיחָתוֹ הַגָּסָה שֶׁל מֶלֶךְ (**)
צָחֲקוּ מִתַּחַת לַמַּיִם
אֲמִפִּיטְרִיטֵס, אֲשֶׁת-דָּג מְגַחֶכֶת,
וּבְנוֹתָיו הַטֹּפְשִׁיזוֹת שֶׁל נְרָאוֹס.

(* הֵלֶס – יוֹון הֶעֱתִיקָה
קִימְרִיָּה – בִּיוֹוִינִית הֶעֱתִיקָה – אֶרְצוֹת בְּצִפּוֹן לִים הַשְּׁחוֹר

במיתולוגיה היוונית העתיקה:

לֶאֱרֵטֵס – מֶלֶךְ הָאִי אִיטָקָה, אֲבִיו שֶׁל אֹודִיסֵאוֹס
פְּרִיאָמוֹס – מֶלֶךְ אַחֲרוֹן שֶׁל הָעִיר טְרוֹיָה
אֶתְנָה פֶּאֱלַאס - אֵלֶת חֹוכְמָה וּמִלְחָמָה
אֲמִפִּיטְרִיטֵס - אִשֶׁת פּוֹסִידוֹן, בַּת שֶׁל אֵל נְרָאוֹס
נְרָאוֹס – אֶחָד מֵהָאֵלִים הַחֲשׁוּבִים שֶׁל הַיָּם, חִי בְּמִצּוֹלָה
עִם 50-100 בְּנוֹתָיו, נְרֵאִידוֹת

(** הֶרְמֵז שֶׁל פּוֹסִידוֹן הוּא לֶכַךְ שֶׁהַמְשׁוֹרֵר לֹא עָשָׂה כְּלוּם, אֲלֹא
גִּיבּוֹרוֹ אֹודִיסֵאוֹס הַשְּׁתַּתְּפֵף בַּהֲרִיסַת טְרוֹיָה, קִיבֵּל עֲצוֹת
מֵאֵלֶת אֶתְנָה, וְעָקַר אֶת עֵינָיו הַיְּחִידָה שֶׁל הָעֶנֶק פּוֹלִיפֶמוֹס

Heinrich Heines

sämtliche Werke.

In zwölf Bänden.

Illustriert von Oscar Herrfurth.

Zweiter Band.

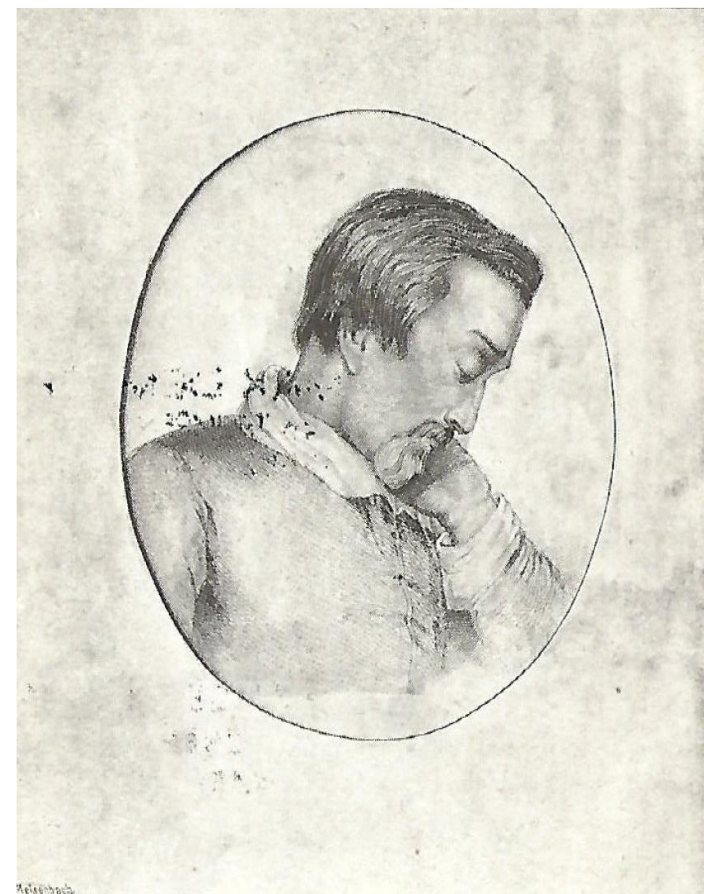
Gedichte. — Zeitgedichte. — Atta Troll. — Deutschland.

“Neue Gedichte”
“Neuer Frühling”

25

Sag mir, wer einst die Uhren erfund,
Die Zeitabteilung, Minuten und Stund’?
Das war ein frierend trauriger Mann.
Er saß in der Winternacht und sann,
Und zählte der Mäuschen heimliches Quicken
Und des Holzwurms ebenmäßiges Picken.

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "האביב החדש"

25

תגיד, מי חשב את הזמן לחלק
לשעות ודקות על הלוח הריק?
היה זה איש רועד ועצוב,
הרהר בליל-חרף בחדר טחוב,
ספר ציוצי עכברים חרש,
נקורים קצובים של תולעת בקרש.

Sag mir, wer einst das Küssen erfund?
Das war ein glühend glücklicher Mund;
Er küßte und dachte nichts dabei.
Es war im schönen Monat Mai,
Die Blumen sind aus der Erde gesprungen,
Die Sonne lachte, die Vögel sangen.

“Neue Gedichte”
“Neuer Frühling”

27

Hab ich nicht dieselben Träume
Schon geträumt von diesem Glücke?
Waren's nicht dieselben Bäume,
Blumen, Küsse, Liebesblicke?

Schien der Mond nicht durch die Blätter
Unsrer Laube hier am Bache?
Hielten nicht die Marmorgötter
Vor dem Eingang stille Wache?

Ach! ich weiß, wie sich verändern
Diese allzuholden Träume,
Wie mit kalten Schneegewändern
Sich umhüllen Herz und Bäume;

Wie wir selber dann erkühlen
Und uns fliehen und vergessen,
Wir, die jetzt so zärtlich fühlen,
Herz an Herz so zärtlich pressen.

ונשיקות, מי ראשון ספר?
הִיָּה זֶה פֶּה לוֹהֵט, מְאֹשֶׁר –
נֶשֶׁק בְּלִי הִרְהוּר, נֶשֶׁק בְּלִי מְלִים
הִיָּה זֶה בְּחֹדֶשׁ מַאי מְקֻסִּים,
כְּשֶׁפָּרְחִים צִצִּים בְּגִנָּה בְּשֶׁקֶט
צִפְרִים שְׂרוּת, הַחֲמָה צוֹחֶקֶת.

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "האביב החדש"

27

בְּאוֹתוֹ חֵלוּם נִשְׁאֲרֵתִי,
עַל אוֹתוֹ חֲלַמְתִּי אֲשֶׁר?
בְּאוֹתָם פְּרָחִים נִזְכַּרְתִּי,
נִשְׁיָקוֹת, אוֹתוֹ הִקְשֶׁר?

בֵּין עֲצִים מַעַל לַנַּחַל
לֹא הָאִיר אֶז הַיָּרֵחַ?
אֵלֵי שִׁישׁ מוֹל הָאֶהָל
לֹא עָמְדוּ שְׁקֻטִּים בְּפֶתַח?

כְּשִׁיבָגֶד, נִזְכַּר עַל מִגְד
הַחֵלוּם שֶׁל קֶסֶם שְׁנִינוּ,
יִתְעַטְפוּ עִם עֵץ בְּבִגְד
שֶׁל שְׁלֵגִים לְכַבּוֹתֵינוּ;

נִתְקַרַּר, נְעוּף בְּרֹגַע,
זֶה אֶת זֶה נִשְׁפַּח בְּדֶרֶךְ,
אֲנוּ, עֲדִינִים כְּרֹגַע,
לֵב לֵלֵב - כּוֹתֶרֶת פָּרַח.

Mondscheintrunkne Lindenblüten,
Sie ergießen ihre Düfte,
Und von Nachtigallenliedern
Sind erfüllet Laub und Lüfte.

“Lieblich läßt es sich, Geliebter,
Unter dieser Linde sitzen,
Wenn die goldnen Mondeslichter
Durch des Baumes Blätter blitzen.

Sieh dies Lindenblatt! du wirst es
Wie ein Herz gestaltet finden;
Darum sitzen die Verliebten
Auch am liebsten unter Linden.

Doch du lächelst; wie verloren
In entfernten Sehnsuchtträumen –
Sprich, Geliebter, welche Wünsche
Dir im lieben Herzen keimen?”

Ach, ich will es dir, Geliebte,
Gern bekennen, ach, ich möchte,
Daß ein kalter Nordwind plötzlich
Weißes Schneegestöber brächte;

Und daß wir, mit Pelz bedeckt
Und im buntgeschmückten Schlitten,
Schellenklingelnd, peitschenknallend,
Über Fluß und Fluren glitten.

שכורות מאור ירח,
התרזות שופכות ניחוח,
וזמיר בשיר שמש
ממלא אור נינוח.

"כמה זה נעים בזהר
בין תרזות ללכת, רע,
כשבזהב קרנות הסהר
את עלות העץ צובע.

אהובי, שים לב: על זרד
העלה כמו לב; אהבת,
כמו כלם, תחת צמרת
גם אני בליל לשבת.

אך אתה רואה כאלו
הזיות בחום של יולי.
אילו כסופים הבשילו
בלבך, אמר, אהוב לי!"

אה, אהובתי, אודה לך,
כי חולם אני עדנה:
מצפון הביאה רוח
את סופת השלג הנה.

בפרנה אנחנו יחד
במזחלת הגולשת
לצליל זג צופים בנחת
על נהר וקר הדשא.

“Neue Gedichte”
“Neuer Frühling”

37

Sterne mit den golden Füßchen
Wandeln droben bang und sacht,
Daß sie nicht die Erde wecken
Die da schläft im Schoß der Nacht.

Horchend stehn die stummen Walder,
Jedes Blatt ein grünes Ohr!
Und der Berg, wie träumend streckt er
Seinen Schattenarm hervor.

Doch was rief dort? In mein Herze
Dringt der Töne Wiederhall,
War es der Geliebten Stimme,
Oder nur die Nachtigall?

“Neue Gedichte”
“Neuer Frühling”

44

Himmel grau und wochentäglich!
Auch die Stadt ist noch dieselbe!
Und noch immer blöd und kläglich
Spigelt sie sich in der Elbe.

Lange Nasen, noch langweilig
Werden sie wie sonst geschneuzet,
Und das duckt sich noch scheinheilig,

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "האביב החדש"

37

על רגלי-זָהב למעלה
כוכבים שומרים שתיקה,
פן עמק בחיק הלילה
תתעורר האדמה.

דם היער, כל עלה בו -
אזן-פלא ירקה!
גם הָהָר, צלו פושט הוא -
יד קלה ואֶרֶכָה.

הס! קריאה... לבי ברטט
צליל קולט - ענוג, זהיר...
קול אהובתי שמעתי
או אולי זה רק זמיר?

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "האביב החדש"

44

זו העיר! היא משתקפת
עכורה במי האלבה -
עלובה ומטנפת -
חל, סגריר וערפל בה!

פה כל אף ארך כמו קדם,
מתהלך מפה נזלת, -
או יהיר, נפוח אדם,

Oder bläht sich, stolz gespreizet.

Schöner Süden! Wie verehr' ich
Deinen Himmel, deine Götter,
Seit ich diesen Menschenkehrich
Wiederseh' und dieses Wetter!

“Neue Gedichte”
Verschiedene. Seraphine

2

An dem stillen Meeresstrande
Ist die Nacht herausgezogen,
Und der Mond bricht aus den Wolken,
Und es flüstert aus den Wogen:

“Jener Mensch dort, ist er närrisch,
Oder ist er gar verliebet?
Denn er schaut so trüb und heiter,
Heiter und zugleich betrübet.”

Doch der Mond, der lacht herunter,
Und mit heller Stimme spricht er:
“Jener ist verliebt und närrisch,
Und noch obendrein ein Dichter.”

5

Daß du mich liebst, das wußt' ich,
Ich hatt' es längst entdeckt;
Doch als du mir's gestanden,
Hat es mich tief erschreckt.

או כפוף צביעות אולת.

הו, דרום יפה שמים,
זיו אליך - אות נפש!
אך סביבי רק קור ומים,
רק חלאת-אנוש ברפש.

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "השונות". סרפינה

2

ליל על חוף הים שוקע
וגלים ערים מרגיע.
הם פונים אל הירח
שבין העבים מופיע:

"בן-אדם נצב על סלע
בד בבד בגיל וצער.
מאהב הוא או, אחרת,
מטפש אולי הנער?"

וירח מלמעלה
קה בצחוק עונה: "מדוע?
מאהב גם מטפש הוא,
זאת ועוד – פיטן ידוע."

5

אני אהוב עליך—
ידוע לי מקבר,
אך קשגילית לי – פחד
לתוך לבי חדר.

Ich stieg wohl auf die Berge
Und jubelte und sang;
Ich ging ans Meer und weinte
Beim Sonnenuntergang.

Mein Herz ist wie die Sonne
So flammend anzusehn,
Und in ein Meer von Liebe
Versinkt es groß und schön.

11

Das Fräulein stand am Meere,
Und seufzte lang und bang,
Es rühret sie so sehre
Der Sonnenuntergang.

Mein Fräulein, sein sie munter,
Das ist ein altes Stück;
Hier vorne geht sie unter,
Und kehrt von hinten zurück.

12

Mit schwarzen Segeln segelt mein Schiff
Wohl über das wilde Meer;
Du weißt, wie sehr ich traurig bin,
Und tränkst mich doch so schwer.

Dein Herz ist treulos wie der Wind
Und flattert hin und her;
Mit schwarzen Segeln segelt mein Schiff
Wohl über das wilde Meer.

עַל הַהָרִים עָלִיתִי
בְּגִיל רִנָּתִי שָׁם,
בְּעֵת שְׁקִיעַת הַשֶּׁמֶשׁ
בְּכִיתִי מֹל הַיָּם.

לִבִּי דֹמָה לַשֶּׁמֶשׁ –
צֹרֵב כְּלֶהָבָה,
יָפָה, גָּדוֹל – שׁוֹקֵעַ
אֶל יָם הָאֶהָבָה.

11

עַל שְׁפַת הַיָּם גּוֹנַחַת
עָלְמָה קָצַת הַמוֹמָה:
חֲסֶרֶת שְׂמֻחָה וְנַחַת
בְּשֵׁל שְׁקִיעַת הַחֲמָה.

הוּא, אֵל תְּהִי מְטַרְדָּת,
כָּל זֶה – לְהַטּוּט יָשׁוּן:
הִיא מְלַפְנִים יוֹרְדָּת,
עוֹלָה מֵאַחֹר לְכָאן.

12

שְׁחֹר מִפָּרֶשׁ מַעַל סְפִינָתִי,
הִיא שְׁטָה בְּסַעַר-יָם.
רוֹאָה אֶת כָּמָה אֲנִי עֶצוּב,
וּמְכַבֶּדָה עָלֵי סִתָּם.

לִבָּךְ כָּמוֹ רוּחַ בּוֹגְדִנִי,
הוּא עָף לְכָאן וּלְשָׁם.
שְׁחֹר מִפָּרֶשׁ מַעַל סְפִינָתִי
הַשְׁטָה בְּסַעַר-יָם.

“Neue Gedichte”
Verschiedene. Klarisse

5

Es kommt zu spät, was du mir lächelst,
Was du mir seufzest, kommt zu spät!
Längst sind gestorben die Gefühle,
Die du so grausam einst verschmächt.

Zu spät kommt deine Gegenliebe!
Es fallen aus mein Herz herab

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "השונות". קלריסה

5

את מחיכת, נאנחת
לשוא, זה מאחר מאד!
הרגשות בהם זלזלת אז
באקזריות – מזמן מתות.

זה מאחר, ומבטיר –
האזהבים, הלוקטים –

All' deine heißen Liebesblicke,
Wie Sonnenstrahlen auf ein Grab.

* *

*

Nur wissen möcht' ich: wenn wir sterben,
Wohin dan unsre Seele geht?
Wo ist das Feuer, das erloschen?
Wo ist der Wind, der schon verweht?

“Neue Gedichte”
“Verschiedene.”

Der Tannhäuser.
Eine Legende.

I

Ihr guten Christen laßt Euch nicht
Von Satans List umgarnen!
Ich sing' Euch das Tannhäuserlied
Um eure Seelen zu warnen.

Der edle Tannhäuser, ein Ritter gut,
Wollt' Lieb' und Lust gewinnen,
Da zog er in den Venusberg,
Blieb sieben Jahre drinnen.

Frau Venus, meine schöne Frau,
Leb wohl, mein holdes Leben!
Ich will nicht länger bleiben bey dir,
Du sollst mir Urlaub geben.

„Tannhäuser, edler Ritter mein,

כְּמוֹ אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ אֶל הַקֶּבֶר,
אֶל תּוֹךְ לְבִי אֵינָם חוֹדְרִים.

* *

*

הוֹ, לוֹ יִדְעָתִי – נִשְׁמוֹתֵינוּ,
כְּכִלּוֹת הַכֹּל, לָאֵן יִלְכוּ?
הֵיכָן הָרוּחַ, שֶׁכָּבַר פָּגָה,
הַלְהָבוֹת שֶׁדָּעְכוּ ?

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "השונות".

טְנֵהוֹיזֶר
הַאֲגָדָה

I

נוֹצְרִים טוֹבִים, אֵל תִּרְשׁוּ לִשְׁטֵן
לְכַלֵּל אֶתְכֶם בְּדָף רֶכֶשׁ!
אֲנִי לָכֶם עַל טְנֵהוֹיזֶר שָׂר, (*)
בֶּל תִּהְרָסוּ אֶת הַנֶּפֶשׁ.

טְנֵהוֹיזֶר, אֲבִיר אֲצִיל וְטוֹב,
לְעֵנֶג חֶפֶשׁ לוֹ דֶּרֶךְ,
מֵצֵא הָר וָנוֹס וְשֵׁם נִשְׁאָר
שֶׁבַע שָׁנִים בְּעֶרְךָ.

גְּבֵרַת וָנוֹס, גְּבֵרַתִּי הַיְּפָה,
הִי שְׁלוֹם, הַנִּשְׁגָּבֶת!
כָּאֵן לְהִשְׁאָר לֹא בָא לִי, וְאֵת
לְתֵת לִי חֶפְשָׁה חִיבָת.

"טְנֵהוֹיזֶר שְׁלִי, אֲבִיר אֲצִיל,

Hast heut mich nicht geküsst;
Küss' mich geschwind, und sage mir:
Was du bei mir vermisst?

היום אותי לא נשקת;
נשק לי מהר והגד, אהובי,
מה עוד אתה לא חשקת?

Habe ich nicht den süßesten Wein
Tagtäglich dir kredenzt?
Und hab' ich nicht mit Rosen dir
Tagtäglich das Haupt bekränzt?“

האם לא כל יום אותך לפנק
בין מתוק מהרתי?
האם לא כל יום בזר ורדים
את מצח ראשך הכתרתי?"

Frau Venus, meine schöne Frau,
Von süßem Wein und Küssen
Ist meine Seele geworden krank;
Ich schmachte nach Bitternissen.

גברת ונוס, גברתי היפה,
אני מכל זה שבע!
הנפש שלי נעשתה חולה,
אני למרירות כמה.

Wir haben zuviel gescherzt und gelacht,
Ich sehne mich nach Tränen,
Und statt mit Rosen möcht' ich mein Haupt
Mit spitzigen Dornen krönen.

אני עורג עכשו לדמעות
במקום תענוג יתר,
תחת ורדים הייתי רוצה
לחבש מקוצים כתר.

„Tannhäuser, edler Ritter mein,
Du willst dich mit mir zanken;
Du hast geschworen viel tausendmal,
Niemals von mir zu wanken.

"טנהויזר שלי, אביר אציל,
לריב זקוק אתה, בטח;
נשבעת אלף פעם: אותי
כבר לא תעזב לנצח.

Komm laß uns in die Kammer gehn,
Zu spielen der heimlichen Minne;
Mein schöner liljenweißer Leib
Erheitert deine Sinne.“

בוא נלך לחדר סמוך
לשחק אהבה ביגע;
גופי הלבן כשושן יעורר
את דמיוןך בן-רגע."

Frau Venus, meine schöne Frau,
Dein Reiz wird ewig blühen;
Wie viele einst für dich geglüht,
So werden noch viele glühen.

גברת ונוס, גברתי היפה,
קסמך תמיד פורח;
רבים את כבר הדלקת בגופך,
ותור ארך למזבחם.

Doch denk ich der Götter und Helden die einst
Sich zärtlich daran geweidet,

אני חושב על אלים וגברים
ששחו אליך בענג,

Dein schöner liljenweißer Leib,
Er wird mir schier verleidet.

גופך היפה הלבן כשושן
מגעיל אותי לעמק.

Dein schöner liljenweißer Leib
Erfüllt mich fast mit Entsetzen,
Gedenk' ich, wie viele werden sich
Noch späterhin dran ergetzen!

גופך היפה הלבן כשושן
אותי ממלא בפחד:
אני חושב על אלה, שאת
להם תהיי מארחת!

„Tannhäuser, edler Ritter mein,
Das sollst du mir nicht sagen,
Ich wollte lieber du schlägest mich,
Wie du mich oft geschlagen.

"טנהויזר שלי, אביר אציל,
מלאת בבוץ את הלגם.
עדיף שתכה אותי בלי מלים,
כמו שהפית קדם.

Ich wollte lieber du schlägest mich,
Als daß du Beleidigung sprächest,
Und mir, undankbar kalter Christ,
Den Stolz im Herzen brächest.

עדיף שתכה אותי בלי מלים,
ולא יעליב פוצע;
אתה, נוצרי כפוי טובה,
בלב גאה פוגע.

Weil ich dich geliebet gar zu sehr,
Hör' ich nun solche Worte –
Leb wohl, ich gebe Urlaub dir,
Ich öffne dir selber die Pforte.“

עלי, משום שאהבתי אותך,
מלים לשמע כאלה?
לה לחפשה, הסתלק מכאן,
אפתח לך את הדלת.

II

II

Zu Rom, zu Rom, in der heiligen Stadt,
Da singt es und klingelt und läutet;
Da zieht einher die Prozession,
Der Papst in der Mitte schreitet.

ברומא, ברומא, בעיר הקדושה,
הכל מצלצל ומריע;
שם תהלוכה מתרחשת גדולה,
והאפיפיור הגיע.

Das ist der fromme Papst Urban,
Er trägt die dreifache Krone,
Er trägt ein rothes Purpurgewand,
Die Schleppe tragen Barone.

האפיפיור הוא ארכן החרד,
עליו עטרה משלשת,
שבכל גלימת השני נושאים,
ברונים, כמו מתבקשת.

„O heiliger Vater, Papst Urban,

"האב הקדוש, האפיפיור ארכן,

Ich laß dich nicht von der Stelle,
Du hörst zuvor meine Beichte an,
Du rettetest mich von der Hölle!“

שָׁמַע נָא: דַּעֲתִי נְטִרְפֹּת;
עֲצֹר, הַקִּשְׁב לְהוֹדָאֲתִי.
הַצֵּל אוֹתִי מִהֲתַפֹּת!

Das Volk es weicht im Kreis’ zurück,
Es schweigen die geistlichen Lieder: –
Wer ist der Pilger bleich und wüst,
Vor dem Papste kniet er nieder?

נִרְתַּע הָהֶמוֹן, יוֹצֵר מַעְגָּל,
וְאֵת שִׁירָתוֹ גֹּדֵעַ:
מִי הוּא הַצֵּלִין, חוֹר וְהָרוֹס,
מוֹל הָאֲפִיפִיּוֹר כּוֹרֵעַ?

„O heiliger Vater, Papst Urban,
Du kannst ja binden und lösen,
Errette mich von der Höllenqual
Und von der Macht des Bösen.

"הָאֵב הַקְּדוֹשׁ, הָאֲפִיפִיּוֹר אֲרָבֹן,
אַתָּה קוֹשֵׁר וּמַכְרִיעַ,
הַצֵּל אוֹתִי מֵאֵשׁ גִּיהֲנוֹם
מִכּוֹחַ רַע מְזוּיַע.

Ich bin der edle Tannhäuser genannt,
Wollt Lieb und Lust gewinnen,
Da zog ich in den Venusberg,
Blieb sieben Jahre drinnen.

קוֹרְאִים לִי טְנֵהוּיֵזֶר אֲצִיל, אֲנִי
לְעֹנֵג חִפְשָׁתִי דֶּרֶךְ,
בְּהַר נֶשֶׁל וְנוֹס נִשְׁאַרְתִּי עִמָּה
שִׁבְעַ שָׁנִים בְּעֶרְךָ.

Frau Venus ist eine schöne Frau,
Liebreizend und anmuthreiche;
Wie Sonnenschein und Blumenduft
Ist ihre Stimme, die weiche.

הַגְּבֵרַת וְנוֹס אִשָּׁה מְקַסִּימָה,
יָפָה, חֲנֻנִית, כּוֹבֶלֶת;
כְּמוֹ אוֹר הַחֲמָה, כְּמוֹ נִיחוּם פְּרָחִים
קוֹלָהּ רַךְ וְצֶחַ לְפָלָא.

Wie der Schmetterling flattert um eine Blum’,
Am zarten Kelch zu nippen,
So flattert meine Seele stets
Um ihre Rosenlippen.

כְּמוֹ שְׁמֵרְפֶּרֶךְ סָבִיב הַפֶּרַח פֶּרֶפֶר,
לְשִׁתּוֹת אֶת הַצּוֹף כְּמָה,
כִּי נִשְׁמָתִי רוֹעֵדֶת תָּמִיד
לִיד וְרִדִּי שִׁפְתֶּיהָ.

Ihr edles Gesicht umringeln wild
Die blühend schwarzen Locken;
Schau’n dich die großen Augen an,
Wird dir der Athem stocken.

פּוֹרַחַת צִיצֵת תִּלְתָּלִים שְׁחוּרִים,
אֶת פְּנֵי הָאֵלָה עוֹטֶרֶת;
וּמִמֶּבֶט זֶזֶג עֵינַיִם גְּדוֹלוֹת
נִשְׁימָתָךְ מִפְּרָפֶרֶת.

Schau’n dich die großen Augen an,
So bist du wie angekettet;

מִבִּיטִים עָלֶיךָ עֵינַיִם גְּדוֹלוֹת, -
אַתָּה כְּבוֹל בְּשַׁרְשָׁרַת;

Ich habe nur mit großer Not
Mich aus dem Berg gerettet.

וְרַק בְּקִשִּׁי רַב אֶת עַצְמִי
הִצַּלְתִּי מֵהָר הַגְּבוֹרֶת.

Ich hab' mich gerettet aus dem Berg,
Doch stets verfolgen die Blicke
Der schönen Frau mich überall,
Sie winken: komm' zurücke!

בְּרַחֲתִי מֵהָר אֶלֶת אֶהְבֶּה,
אָבֵל כָּל הַזְּמַן עֵינֶיהָ
רוֹדְפוֹת אַחֲרַי בְּכָל עֵת וּמְקוֹם,
קוֹרְאוֹת לַחֲזֹר אֵלֶיהָ!

Ein armes Gespenst bin ich am Tag,
Des Nachts mein Leben erwachet,
Dann träum' ich von meiner schönen Frau,
Sie sitzt bei mir und lachet.

אֲנִי מְשׁוּטָט כְּמוֹ חַזְיוֹן-שׁוֹא בַּיּוֹם,
וּמִתְעוֹרֵר בַּלַּיְלָה,
חוֹלֵם עַל הַגְּבוֹרֶת הַיְּפִיפִיָּה,
כָּלִי מִתְמַסֵּר, וּדְאִי, לָהּ.

Sie lacht so gesund, so glücklich, so toll,
Und mit so weißen Zähnen!
Wenn ich an dieses Lachen denk',
So weine ich plötzliche Tränen.

שׁוֹמֵעַ צְחוּקָה שְׂמֵחַ, בְּרִיא
מְשַׁלֵּג שֵׁל הַשָּׁנִים!
בַּחֲשָׁב עַל הַצְּחוּק הַנִּפְלֵא הַזֶּה
בְּדַמְע מְלֵאוֹת הָעֵינַיִם.

Ich liebe sie mit Allgewalt,
Nichts kann die Liebe hemmen!
Das ist wie ein wilder Wasserfall,
Du kannst seine Fluthen nicht dämmen;

אֲנִי מֵאֲהֵב בָּהּ בְּכָל יְשׁוּתִי,
לֹאֲהַבָּהּ אֵין רֶסֶן!
אֶת הַמֶּפֶל אֶתָּה לֹא תַעֲצֹר,
לְאִישׁ אֵין לָזֶה חֶסֶן;

Er springt von Klippe zu Klippe herab,
Mit lautem Tosen und Schäumen,
Und bräch' er tausendmal den Hals,
Er wird im Laufe nicht säumen.

קוֹפֵץ הַמֶּפֶל מִצּוּק לְצוּק,
כָּלֹ שְׂאֵגוֹת וְקֶצֶף;
יִשְׁבֹּר אֶלֶף פַּעַם אֶת צַוְאָרוֹ,
אָךְ לֹא יֵאָט אֶת הַקֶּצֶב.

Wenn ich den ganzen Himmel besäß',
Frau Venus schenkt' ich ihn gerne;
Ich gäb' ihr die Sonne, ich gäb' ihr den Mond,
Ich gäbe ihr sämtliche Sterne.

וְלוֹ עֲמֵדָה לְרִשׁוּתִי תִּבֵּל,
הֵיִיתִי לְוָנוֹס שְׂמֵחַ
לְתֵת אֶת כָּל כּוֹכְבֵי הַמָּרוֹם,
הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ.

Ich liebe sie mit Allgewalt,
Mit Flammen, die mich verzehren, –
Ist das der Hölle Feuer schon,

אֲנִי מֵאֲהֵב בָּהּ בְּכָל יְשׁוּתִי,
אוֹתִי הָאֵשׁ סוֹכֶכֶת.
הֲאִין זֶה כִּבְשָׁן שֶׁל הַשָּׂאוֹל,

Die Gluthen, die ewig wahren?

אֲשֶׁר בּוֹ אֵשׁ לֹא דוֹעֶכֶת?

O, heiliger Vater, Papst Urban,
Du kannst ja binden und lösen!
Errette mich von der Höllenqual
Und von der Macht des Bösen.“

הָאֵב הַקָּדוֹשׁ, הָאֶפִּיפִּיּוֹר אֲרָבּוֹ,
אֶתָּה קוֹשֵׁר וּמְכַרֵּעַ,
הַצֵּל אוֹתִי מֵאֵשׁ גִּיהֶנוֹם
מִכּוֹחַ רַע מִזּוּיעַ".

Der Papst hub jammernd die Händ' empor,
Hub jammernd an zu sprechen:
„Tannhäuser, unglückselger Mann,
Der Zauber ist nicht zu brechen.

הָאֶפִּיפִּיּוֹר אֶת יָדָיו הֵרִים
בְּצַעַר עֵמֶק שְׁחוּחַ:
"טְנֵהוּיֹזֵר, אֶתָּה אִישׁ-מִצּוֹק אִמְלֵל,
לְשֹׁבֵר אֶת הַקֶּסֶם אֵין אַרְחַ.

Der Teufel, den man Venus nennt,
Er ist der Schlimmste von allen;
Erretten kann ich dich nimmermehr
Aus seinen schönen Krallen.

הַשֹּׁד הַנִּקְרָא בְּשֵׁם וְנוֹס הֵנוּ
מִכָּל הַשָּׂדִים גָּרוּעַ;
מִצָּפְרָנָיו הַיְּפוֹת לְהַצִּיל
אֵין אִפֹּן בֶּר-בְּצוּעַ.

Mit deiner Seele mußt du jetzt
Des Fleisches Lust bezahlen,
Du bist verworfen, du bist verdammt
Zu ewigen Höllenqualen.“

בְּנִשְׁמָתְךָ אֶתָּה תִּצְתָּרֶךְ
אֶת גִּיל הַבָּשָׂר לְפָרַעַ,
אֶתָּה מְקַלֵּל וְאֶתָּה נִדּוֹן
לְעַד בְּתַפֶּת לְגֹועַ".

III

III

Der Ritter Tannhäuser er wandelt so rasch,
Die Füße, die wurden ihm wunde.
Er kam zurück in den Venusberg
Wohl um die Mitternachtstunde.

אֲבִיר טְנֵהוּיֹזֵר צֶעַד בְּמַהֲרֹת,
רָגְלָיו נִפְצְעוּ בַּדֶּרֶךְ.
הוּא אֶל הַר וְנוֹס חֲזָר לְבִסּוֹף
בְּשַׁעַת חֲצוֹת לַיִל בְּעֶרְךָ.

Frau Venus erwachte aus dem Schlaf,
Ist schnell aus dem Bette gesprungen;
Sie hat mit ihrem weißen Arm
Den geliebten Mann umschlungen.

גְּבֵרַת וְנוֹס הִקְיָצָה מִיָּד,
מִמִּטָּתָה הִגִּיחָה,
זָמַן רַב לַחֲבִיק בִּיד לְבָנָה
אֶת אֱהוּבָה הַמְּשִׁיכָה.

Aus ihrer Nase rann das Blut,
Den Augen die Tränen entfloßen;

דָּם הִתְחִיל לִזְרוֹם מֵאִפָּה,
שִׁפְכוּ דִּמְעוֹת עֵינֶיהָ,

Sie hat mit Tränen und Blut das Gesicht
Des geliebten Mannes begossen.

וְהִיא בְּדַמְעוֹת וּבְדָם שָׁלָה
הַצִּיפָה אֶת פְּנֵי הָרֶעַ.

Der Ritter legte sich in's Bett,
Er hat kein Wort gesprochen.
Frau Venus in die Küche ging,
Um ihm eine Suppe zu kochen.

הָאֲבִיר הֵלַךְ יָשָׁר לְמִטָּה,
מִלֵּה מִפִּיּוֹ לֹא הִשְׁמִיעַ.
גְּבֵרַת וְנוֹס פָּנְתָה לְמִטְבַּח,
וְלוֹ מָרַק עוֹף הַבִּיאָה.

Sie gab ihm Suppe, sie gab ihm Brot,
tSie wusch seine wunden Füße,
Sie kämmte ihm das struppige Haar,
Und lachte dabei so süße.

נָתַנָּה לוֹ מָרַק, וְלֶחֶם נָתַנָּה,
טָפְלָה בְּפִצְעֵי הָרַגְלִים,
סָרְקָה אֶת תַּלְתַּלְיוֹ הַפְּרוּעִים,
וְצַחֲקָה בִּינְתִים.

„Tannhäuser, edler Ritter mein,
Bist lange ausgeblieben,
Sag an, in welchen Landen du dich
So lange herumgetrieben?“

"טְנָהוּיֵזֶר שְׁלִי, אֲבִיר אֲצִיל,
יָמִים רַבִּים נִעְדַּרְתָּ.
אָמַר לִי, בְּאֵילוֹ אֲרָצוֹת אַתָּה
שׁוֹטְטֶת, מֵאִיפָה חֲזַרְתָּ?"

Frau Venus, meine schöne Frau,
Ich hab' in Welschland verweilet;
Ich hatte Geschäfte in Rom und bin
Schnell wieder hierher geeilet.

גְּבֵרַת וְנוֹס, גְּבֵרַתִּי הַיָּפָה,
בָּחוּ"ל כָּל הַזְּמַן נִשְׁאַרְתִּי;
עֲסָקִים הָיוּ לִי בְּרוֹמָא, אָבֹל
לְכָאן לְחֹזֵר מֵהֶרְתִּי.

Auf sieben Hügeln ist Rom gebaut,
Die Tiber thut dorten fließen;
Auch hab' ich in Rom den Papst gesehn,
Der Papst er läßt dich grüßen.

מִמְקָמָת רוֹמָא עַל שִׁבְעַת גְּבָעוֹת,
הַטִּיבֵר בְּאַמַּת שָׁם קוֹלָח;
רְאִיתִי בְּרוֹמָא גַּם אֶת הָאֶפִּיפִּיּוֹר,
דְּרִישַׁת שְׁלוֹם לָךְ שׁוֹלַח.

Auf meinem Rückweg sah ich Florenz,
Bin auch durch Mailand gekommen,
Und bin alsdann mit raschem Muth
Die Schweiz hinaufgeklommen.

בִּקְרַתִּי בְּפִירֵנֶצָּה, וְגַם
בְּעִיר מִיִּלָּנוֹ הָיִיתִי,
בְּאֶמֶץ לֵב וּבְכוֹחַ רַב
עַל הָרִי שְׁוִיץ עָלִיתִי.

Und als ich über die Alpen zog
Da fing es an zu schneyen,
Die blauen Seen die lachten mich an,

בְּמַעֲבְרֵי הָאֲלָפִים עָלִי
הִחֲלוּ לִפְלֹת פְּתִיתִי שְׁלֵג,
הַנִּשְׁרִים מֵעָלֵי צָרְחוּ,

Die Adler krächzen und schreien.

חַיָּה כָּל אֶגֶם וְכָל פֶּלֶג.

Und als ich auf dem Sankt-Gotthardt stand,
Da hört ich Deutschland schnarchen;
Es schlief da unten in sanfter Huth
Von sechs und dreißig Monarchen.

עַל סֵן-גוֹטְהַרְדְּ נִשְׁמַע מְכַל צַד:
גְּרִמְנִיה נְחִירָה בְּחִלְקֶיהָ,
שָׁמְרוּ עֲלֶיהָ שְׁמִירָה עֲדִינָה
שְׁלוֹשִׁים וְשִׁשָּׁה מַלְכֶיהָ.

In Schwaben besah ich die Dichterschul',
Gar liebe Geschöpfchen und Tröpfchen!
Auf kleinen Kackstühlchen saßen sie dort,
Fallhütchen auf den Köpfchen.

בְּשׁוּאבִיָּה אֶסְכּוֹלַת מְשׁוֹרְרִים;
קִטְנִים, חֲמוּדִים יוֹצְרֵיהֶם
יוֹשְׁבִים עַל סִירֵי לִילָה נוֹחִים,
עִם מִצְנָפוֹת עַל רִאשֵׁיהֶם.

Zu Frankfurt kam ich am Schabbes an,
Und aß dort Schalet und Klöse;
Ihr habt die beste Religion,
Auch lieb' ich das Gänsegekröse.

לְפֶרֶןקֶפוּרְט הִגַּעְתִּי לְקִרְאָת שַׁבָּת.
חֲמִין, כֶּפֶת־אֹת, שְׂמֹנֶת,
אֶהְבֵּתִי גַם שְׁוִיסְקִי אֵיז.
הַדָּת שְׁלָכֶם מְצִינָת.

In Dresden sah ich einen Hund,
Der einst gehört zu den Bessern,
Doch fallen ihm jetzt die Zähne aus,
Er kann nur bellen und wässern.

בְּדֶרֶזְדֵּן רָאִיתִי כֶּלֶב, אִי-אֶז (**)
הִיָּה הוּא זָכָא לְשִׁבְחָה,
אָבֵל עֲכָשְׁיוֹ נִשְׁרוּ שִׁנָּיו,
הוּא רַק מִשְׁתִּין וְנוֹבֵחַ.

Zu Weimar, dem Musenwittwensitz,
Da hört' ich viel Klagen erheben,
Man weinte und jammerte: Goethe sey todt
Und Eckermann sey noch am Leben!

בּוֹיֵמָאָר, עִיר מוֹזוֹת אֱלֻמְנוֹת,
הֶעֱצַב גְּלוֹי לְעִין.
כָּלֶם בּוֹכִים וְגוֹנְחִים: גִּתָּה מֵת,
וְאֶקְרֹמֶן חַי עֲדִין! (***)

Zu Potsdam vernahm ich ein lautes Geschrey –
Was giebt es? rief ich verwundert.
„Das ist der Gans in Berlin, der liest
Dort über das letzte Jahrhundert.“

בְּפוֹטְסְדָם הִצְעֵקָה כְּזֹאת,
שֶׁלֹא שָׁמַעְתִּי עֲדָנָה.
"זֶה הָאִנֶּס בְּבֶרְלִין מֵרְצָה לָהֶם
(****) עַל סוּד הַמָּאָה שְׁלֵנוּ."

Zu Göttingen blüht die Wissenschaft,
Doch bringt sie keine Früchte.
Ich kam dort durch in stockfinstrer Nacht,
Sah nirgendswow ein Lichte.

בְּגֵטִינגֶן פֹּרֵחַ מַדַּע,
אָבֵל בְּפִרוֹת לֹא מִפְתִּיעַ.
הִגַּעְתִּי לְשֵׁם בְּלִילָה חֲשׁוּךְ,
אֵלָיו אוֹר לְעַד לֹא תִגִּיעַ.

Zu Celle im Zuchthaus sah ich nur
Hannoveraner – O Deutsche!
Uns fehlt ein Nationalzuchthaus
Und eine gemeinsame Peitsche!

Zu Hamburg frug ich: warum so sehr
Die Straßen stinken thäten?
Doch Juden und Christen versicherten mir,
Das käme von den Fleeten.

Zu Hamburg, in der guten Stadt,
Wohnt mancher schlechte Geselle;
Und als ich auf die Börse kam,
Ich glaubte ich wär' noch in Celle.

Zu Hamburg sah ich Altona,
Ist auch eine schöne Gegend;
Ein andermal erzähl' ich Dir
Was mir alldort bege'gent.

“Neue Gedichte”
“Zu der Fremde”

1

Es treibt dich fort von Ort zu Ort,
Du weißt nicht mal warum;

בְּצֵלָה, בְּכָל־רֶק מְקוֹמֵי.
הוּא, גֶּרְמָנִים! זֶאת אוֹמֶרֶת:
חֹסֶר לָנוּ כָּל־כֶּלֶל-לְאִמִּי
וְרִצּוּעַת שׁוֹט מְאֻחָדִת!

שָׁאֲלֵתִי בְּהֶמְבּוּרָג מְדוּעַ אֲצֵלָם
אוֹיֵר בְּרַחוּבוֹת מְסָרִיחַ?
יְהוּדִים וְנוֹצְרִים אָמְרוּ כְּאַחַד:
הָעָם עֲרוּצִים הַזֵּנִים;

בְּעִיר הַטּוֹבָה בְּאַמֶּת, נִשְׁאָרוּ
הַבַּחוּרִים הַרְעִים הָאֵלֶּה,
וְכִשְׁהִגַּעְתִּי לְשׁוּק מְנִיּוֹת,
כָּאֵלּוּ חֲזַרְתִּי לְצֵלָה.

שְׂכוּנַת אֶלְטוֹנָה שָׁם נְעִימָה,
מְקוֹם מִצְחָצַח וְשִׁבְעַ;
בְּפֶעַם אַחֲרֵת לָהּ אֶסְפֶּר,
כָּל מָה שֶׁעָלִיו יוֹדֵעַ.

(*) טְנֵהוֹיזֶר – מִינְזִינְגֶר מֵהֵמָּה ה-13, גִּיבּוֹר אֲגִידָה
מִימֵי-הַבִּינִיִּים
(**) הֵיִינָה מֵרֵמֶז עַל הַמְשׁוֹרֶר-רֹמַנְטִיק לִידוּוִיג טִיק
(***) י.פ.אֶקְרֵמָן – מִזְכִּיר סִיפּוּרֵי שֶׁל י.ו.גֵּתֶה
(****) אֲדוֹרַד הָאָנֶס - פְּרופֶּסּוֹר, חֲסִיד פִּילוֹסוֹפִית
ג.ו.הֶגֶל

מִן הַסֵּפֶר "הַפִּיּוּטִים הַחֲדָשִׁים"
מֵתוֹךְ הַמַּחְזָר "בְּנִיכָר"

1

לְנֶדֶד בְּלִי סוֹף לִבְךָ יַעֲרֵג
לֹא סִבָּה פְּתָאוּם.

Im Winde klingt ein sanftes Wort,
Schaust dich verwundert um.

Die Liebe, die dahinten blieb,
Sie ruft dich sanft zurück:
"O komm zurück, ich hab' dich lieb,
Du bist mein einz'ges Glück!"

Doch weiter,weiter, sonder Rast,
Du darfst nicht stille stehn;
Was du so sehr geliebet hast,
Sollst du nicht wiedersehn.

"Neue Gedichte"
"Zu der Fremde"

3

Ich hatte einst ein schönes Vaterland.
Der Eichenbaum
Wuchs dort so hoch, die Veilchen nickten sanft.
Es war ein Traum.

Das küßte mich auf Deutsch, und sprach auf Deutsch
(Man glaubt es kaum,
Wie gut es klang) das Wort: "Ich liebe dich!"
Es war ein Traum.

"Neue Gedichte"
"Ollea"

Wandere!

Wenn dich ein Weib verraten hat,

נִשְׁמַע בְּרוּחַ צִלִּיל עֲנַג –
וּנִעְצָרְתָּ דָם.

בְּשֹׁפֶל רוּחַ מֵאַחֲוָר
קוֹרֵאת אֶהְבֶּתְךָ :
"חֲזֹר, חֲזֹר, אֶתָּה לִי אוֹר
שֶׁל אֲשֶׁר וּבִרְכָּה!"

אָךְ הַלָּאָה, הַלָּאָה – לְמָרוֹת זֹאת –
אֶל תִּנָּסֶה לְשׁוּב;
נִבְצָר מִמֶּךָ שְׁנִית לְרָאוֹת
מִה שֶׁכָּל כֶּךָ אֶהוּב.

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "בניכר"

3

גַּם לִי הִיְתָה מוֹלֶדֶת נִפְלְאָה.
שֵׁם לְמָרוֹם
גְּבוּהַ אֱלוֹן וְקֵד סֶגֶל עֲנֹ...
הִיָּה חִלּוֹם.

בְּגֶרְמָנִית נִשְׁקָתָ לִי וְלַחֲשֵׁתָ
"אֲשֶׁרִי!" בָּחַם.
כִּמָּה עָרַב הִיָּה הַצִּלִּיל, לֹא יֵאֱמָן ...
הִיָּה חִלּוֹם.

מן הספר "הפיוטים החדשים"
מתוך המחזור "Ollea"

נָדַד!

וְאִם אִשָּׁה אוֹתְךָ תַּעֲזֹב,-

So liebe flink eine andre;
Noch besser wär' es, du ließest die Stadt –
Schnure den Ranzen und wandre!

Du findest bald einen blauen See,
Umringt von Trauerweiden;
Hier weinst du aus dein kleines Weh
Und deine engen Leiden.

Wenn du den steilen Berg ersteigst,
Wirdst du beträchtlich ächzen;
Doch wenn du den felsigen Gipfel erreichst,
Hörst du die Adler krächzen.

Dort wirst du selbst ein Adler fast,
Du bist wie neugeboren,
Du fühlst dich frei, du fühlst : du hast
Dort unten nicht viel verloren.

“Zeitgedichte 1839-1846”

Die schlesischen Weber

Im düstern Auge keine Träne,
Sie sitzen am Webstuhl und fletschen die Zähne:
"Deutschland, wir weben dein Leichentuch,
Wir weben hinein den dreifachen Fluch -
Wir weben, wir weben!

Ein Fluch dem Gotte, zu dem wir gebeten
In Winterskälte und Hungersnöten;
Wir haben vergebens gehofft und geharrt,
Er hat uns geäfft, gefoppt und genarrt -
Wir weben, wir weben!

תשכח! יש רבות שוות ערך.
מיד תתאהב בשניה, או – מה טוב-
תרמיל על הגב ולדרך.

תראה איך בינות ערבות-הבקא
אגם יתגלה כחל-עינים.
בכה על צערך הזעיר ולה
יוקל הסבל בינתיים.

תבוא לרגלי ההר הגדול,
לפסגה תגיע גונם,
תשמע מן הצוק: באויר התכל
ממעל הנשר צורח.

תרגיש בן-חורין כמו הנשר העף,
כאלו כרגע נבראת,
תבין אז: החפש עומד על הסף,
מעט רק אבדת למטה.

"שירים בני-תקופה של שנות 1839-1846"

אורגי סילזיה

אין אף דמעה בכהות עינים,
יושבים מול הנול בחרוק שנים:
"אנו, גרמניה, תכריף אורגים,
קללה משלשת בו משזרים -
אורגים לה, אורגים לה!

קללה לאליל אליו התפללנו,
בקור החרף ברעב עמלנו;
קוינו סתם וחכינו לשוא,
שטה הוא, בגד בנו וגנב -
אורגים לה, אורגים לה!

Ein Fluch dem König, dem König der Reichen,
Den unser Elend nicht konnte erweichen,
Der den letzten Groschen von uns erpreßt
Und uns wie Hunde erschießen läßt -
Wir weben, wir weben!

Ein Fluch dem falschen Vaterlande,
Wo nur gedeihen Schmach und Schande,
Wo jede Blume früh geknickt,
Wo Fäulnis und Moder den Wurm erquickt -
Wir weben, wir weben!

Das Schiffchen fliegt, der Webstuhl kracht,
Wir weben emsig Tag und Nacht -
Altdeutschland, wir weben dein Leichentuch,
Wir weben hinein den dreifachen Fluch -
Wir weben, wir weben!"

קללה למלך, ראש שודדינו,
מי שלא חש להקל על סבלנו,
שכל פרוטה סוחט באגרוף,
ובנו תירה, כמו בכלב, לסוף -
אורגים לה, אורגים לה!

קללה לצביעות של רמי המולדת,
שבה רק כלימה ובושה משגשגת,
בה פרח לפני שלבלב נקטף,
בה לתולעים עבש יש ורקב -
אורגים לה, אורגים לה!

הנול מטרטר, בכיר צולל,
בפרך עובדים אנו יום וליל -
גרמניה-זקנה, בתוך התכריכים
קללה משלשת לה משזרעים -
אורגים לה, אורגים לה!"

1844

“Gedichte”

"הפואמות"

Deutschland. Ein Wintermärchen

גרמניה. אגדת חורף

(*)

Caput I

פרק א

Im traurigen Monat November war's,
Die Tage wurden trüber,
Der Wind riß von den Bäumen das Laub,
Da reist ich nach Deutschland hinüber.

היה זה בחדש נובמבר קר,
מגשם עצב חשתי,
נשרה כבר מעצים העלונה
בעת לגרמניה נגשתי.

Und als ich an die Grenze kam,
Da fühlt ich ein stärkeres Klopfen
In meiner Brust, ich glaube sogar
Die Augen begannen zu tropfen.

וכשעמדתי קרוב לגבול,
אימו פעימות לב לבקע
מתוך חזי, האמינו לי,
עיני התחילו לדמע.

Und als ich die deutsche Sprache vernahm,
Da ward mir seltsam zumute;
Ich meinte nicht anders, als ob das Herz
Recht angenehm verblute.

Ein kleines Harfenmädchen sang.
Sie sang mit wahrem Gefühle
Und falscher Stimme, doch ward ich sehr
Gerühret von ihrem Spiele.

Sie sang von Liebe und Liebesgram,
Aufopferung und Wiederfinden
Dort oben, in jener besseren Welt,
Wo alle Leiden schwinden.

Sie sang vom irdischen Jammertal,
Von Freuden, die bald zerronnen,
Vom jenseits, wo die Seele schwelgt
Verklärt in ew'gen Wonnen.

Sie sang das alte Entsagungslied,
Das Eiapopeia vom Himmel,
Womit man einlullt, wenn es greint,
Das Volk, den großen Lümmel.

Ich kenne die Weise, ich kenne den Text,
Ich kenn auch die Herren Verfasser;
Ich weiß, sie tranken heimlich Wein
Und predigten öffentlich Wasser.

Ein neues Lied, ein besseres Lied,
O Freunde, will ich euch dichten!
Wir wollen hier auf Erden schon
Das Himmelreich errichten.

וְכַשְׁנִשְׁמָעָה שְׂפָה גֶרְמָנִית,
הִרְגַּשְׁתִּי שְׁלֹא כְמוֹ קֶדֶם:
נִדְמָה שֶׁהֵחֵל לִבִּי לְדַמּוֹם
אֶךְ, בְּכָל זֹאת, בְּנֶעַם.

יֵלְדָה עִם נֶבֶל-יָד שָׂרָה שִׁיר
בְּרִגְשׁ, נֶפֶשׁ קוֹרֵעַ.
עַל-אַף קוֹלָהּ הַמְזִיף,
נִפְעַמְתִּי מִבְּצוּעֶיהָ.

הִיא שָׂרָה עַל יְסוּרֵי אֲהָבָה,
עַל הַקִּרְבָּה וְעַל אֲבָל,
וְעַל פְּגִישָׁה עֲתִידִית בְּעוֹלָם,
שָׁבוּ הַפֶּסֶק כָּל סָבָל,

עַל עֵמֶק הַדְּמָעוֹת הָאֶרֶצִי,
עַל הַשְׁמָחָה שְׁאִינָנָה,
עַל הָעוֹלָם בּוֹ הַנְּשָׁמוֹת
לְנִצָּח בְּאִשֶּׁר תִּזְכְּיָנָה.

הִיא שָׂרָה שִׁיר נְזִירוֹת יֶשׁוּן,
עַל הַשָּׁמַיִם שִׁיר עֶרֶשׁ,
בּוֹ מִשְׁקִיטִים אֶת עַם הַבּוֹרִים,
כְּשֶׁמִּתְרוֹקְנֶת לוֹ כָּרֶס.

אֲנִי מִכִּיר אֶת יוֹצְרֵי הַנִּגּוֹן,
הַטֶּכְסֵּט, שֶׁהֵם הַעֲדִיפוּ;
הֵם בְּחֹשֶׁאֵי יוֹן טוֹב שֶׁתּוֹ
וַמִּים בְּפוּמְבִי הַטִּיפוּ.

אֲנִי חֹפֵץ, חֲבֵרִים, לְכַתֵּב שִׁיר
חֲדָשׁ וְטוֹב שֶׁבְּעֵתִים!
אֲנַחְנוּ רוֹצִים כָּאֵן בְּאַרְץ עֶכְשׁוֹ
לְבִנוֹת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם.

Wir wollen auf Erden glücklich sein,
Und wollen nicht mehr darben;
Verschlemmen soll nicht der faule Bauch,
Was fleißige Hände erwarben.

Es wächst hienieden Brot genug
Für alle Menschenkinder,
Auch Rosen und Myrten, Schönheit und Lust,
Und Zuckererbsen nicht minder.

Ja, Zuckererbsen für jedermann,
Sobald die Schoten platzen!
Den Himmel überlassen wir
Den Engeln und den Spatzen.

Und wachsen uns Flügel nach dem Tod,
So wollen wir euch besuchen
Dort oben, und wir, wir essen mit euch
Die seligsten Torten und Kuchen.

Ein neues Lied, ein besseres Lied!
Es klingt wie Flöten und Geigen!
Das Miserere ist vorbei,
Die Sterbeglocken schweigen.

Die Jungfer Europa ist verlobt
Mit dem schönen Geniusse
Der Freiheit, sie liegen einander im Arm,
Sie schwelgen im ersten Kusse.

Und fehlt der Pfaffensegen dabei,
Die Ehe wird gültig nicht minder –
Es lebe Bräutigam und Braut,
Und ihre zukünftigen Kinder!

Ein Hochzeitkarmen ist mein Lied,

אֲנַחְנוּ רוֹצִים לֵהְיוֹת מְאֻשְׁרִים
וְלֹא אֲמַלְלִים בְּאֶרֶץ;
וְלֹא לְרָצוֹת אֶת עֶצְלָן בְּטוֹב
שֶׁיִצְרוּ יְדֵינוּ בְּמַרְץ.

יֵהִי מִסְפִּיק לֶחֶם כָּאֵן לְכֻלָּם.
לְכֹל תּוֹשֵׁבֵי הַחֹלֶד,
וְרָדִים, הַדְּסִים, יַפְעָה וְשִׁשׁוֹן,
כְּדָבָשׁ אֶפְוֶה לְכֹל יֶלֶד.

אֲכֹן, אֶפְוֶה מִתּוֹקָה לְכֻלָּם
מִיָּד כְּשֶׁתִּרְמִיל פּוֹקֵעַ!
אֲנַחְנוּ אֶת הַמְּרוֹם נַעֲזֹב
בּוֹ דְּרוֹר וּמִלֶּאךָ שׁוֹקֵעַ.

וְכִשְׁנָמוּת, כְּנַפִּים נִרְכִּיב,
אֲצִלֶם נְבִקֵּר מִדֵּי חֹדֶשׁ.
וְיַחַד אֲתֵם בְּשִׁמְחָה נִטְעַם
דְּבָרֵי מֵאֶפֶה הַקֹּדֶשׁ.

זֶה שִׁיר חֹדֶשׁ, הַטּוֹב מִכָּלֶם!
חֲלִיל וְכוֹנֵר בִּיחָד!
הַ"מִּזְרָה" נִגְמָרָה, (*)
שׁוֹתֵק פְּעֻמּוֹן הַפֶּחַד.

אִירוֹפָה הַבְּתוּלָה אֲרוֹסָה
שֶׁל גֵּאוֹן הַחֲרוּת יָפֶה-תָּאֵר,
הֵם מִנְשִׁיקָה רֹאשׁוֹנָה נְהִיָּם
שְׁלוּבֵי הַזְרוּעוֹת בְּזֹהֵר.

אִם כִּי הַבְּרָכָה כְּדִין חֲסֵרָה,
תִּקַּף הַשְּׂדוּךְ, אֵין כְּמוֹהוּ -
חַיֵּי הַחֲתָן וְהַכֹּלָה,
וְיִלְדֵיהֶם שִׁיבֹאוּ!

בְּתוֹךְ לִבִּי הַיָּמָנוֹן לַחֲתָנָה

Das bessere, das neue!
In meiner Seele gehen auf
Die Sterne der höchsten Weihe –

יפה וחדש זרוע!
בנשמת עולים בזיונם
כוכבי היעוד הגבה -

Begeisterte Sterne, sie lodern wild,
Zerfließen in Flammenbächen –
Ich fühle mich wunderbar erstarkt,
Ich könnte Eichen zerbrechen!

בהתלהבות כוכבים נדלקים
וזרם האש קולח -
אני חש עצמה חדשה בפנים,
אלון להחריב שמח!

Seit ich auf deutsche Erde trat,
Durchströmen mich Zaubersäfte –
Der Riese hat wieder die Mutter berührt,
Und es wuchsen ihm neu die Kräfte.

מרגע ששבתי למולדתי,
מץ קסם מצא בי ארח -
הענק ששוב נגע באמו,
שנית התמלא בכוח.

Caput II

פרק II

Während die Kleine von Himmelslust
Getrillert und musiziert,
Ward von den preußischen Douaniers
Mein Koffer visitiert.

בעוד הקטנה על שמחות המרום
שרה על נבל פורטת,
פקידי המכס של פרוסיה בקרו
את מטעני בשקט.

Beschnüffelten alles, kramten herum
In Hemden, Hosen, Schnupftüchern;
Sie suchten nach Spitzen, nach Bijouterien,
Auch nach verbotenen Büchern.

בדקו הכל, חטטו בכל:
חלצות, מכנסים, נעל;
חפשו תחרה, תכשיטים יקרים,
ספרים אסורים לפי נהל.

Ihr Toren, die ihr im Koffer sucht!
Hier werdet ihr nichts entdecken!
Die Konterbande, die mit mir reist,
Die hab ich im Kopfe stecken.

טפשים, מה אתם שם מחפשים?
אין כלום בתבת נח!
ההברחות שאני נושא
מראש חבויזות במוח.

Hier hab ich Spitzen, die feiner sind
Als die von Brüssel und Mecheln,
Und pack ich einst meine Spitzen aus,
Sie werden euch sticheln und hecheln.

תחרת הלצות חדות, דקה
מזו של בריסל ומכלן,
ברגע שאפרק המטען,
הן ידקרוכם עד בהן.

Im Kopfe trage ich Bijouterien,
Der Zukunft Krondiamanten,
Die Tempelkleinodien des neuen Gotts,
Des großen Unbekannten.

Und viele Bücher trag ich im Kopf!
Ich darf es euch versichern,
Mein Kopf ist ein zwitscherndes Vogelnest
Von konfiszierlichen Büchern.

Glaubt mir, in Satans Bibliothek
Kann es nicht schlimmere geben;
Sie sind gefährlicher noch als die
Von Hoffmann von Fallersleben! –

Ein Passagier, der neben mir stand,
Bemerkte, ich hätte
Jetzt vor mir den preußischen Zollverein,
Die große Douanenkette.

»Der Zollverein« – bemerkte er –
»Wird unser Volkstum begründen,
Er wird das zersplitterte Vaterland
Zu einem Ganzen verbinden.

Er gibt die äußere Einheit uns,
Die sogenannt materielle;
Die geistige Einheit gibt uns die Zensur,
Die wahrhaft ideelle –

Sie gibt die innere Einheit uns,
Die Einheit im Denken und Sinnen;
Ein einiges Deutschland tut uns not,
Einig nach außen und innen.«

... ..

אני בראש נושא תכשיטים,
יהלומי העתיד לקתר,
אוצרות מקדש של אלים חדשים,
גדולים, מובאים בסתר.

ויש לי הרבה ספרים בראש!
אני מוכן להביע:
ראשי הוא קן, ובו מציצים
ספרים שחובה להפקיע.

גם בספריה של השטן
אין ספר עמוס כה באון.
הם מסכנים מכל אגדות
של הופמן פון פאלרסלבן! - (***)

הנוסע העומד לידי
העיר: מולנו "הנכס",
אגדת המכס הפרוסית, שהיא
שרשרת גדולה בתי מכס.

"האגדה הזאת" - הוא אמר גאה -
"בסיס האמה שלנו,
היא יכולה את שברי המדינה
להצמיד לשמחת כלנו.

היא לנו תתן אחדות חיצונית,
כלומר, חומרית, ראלית;
את אחדות הרוח צנזורה תתן,
שבאמת אידאלית -

תתן לנו את האחדות הפנימית,
אחדות חשיבה ורגש;
גרמניה מאחדת היא תנאי
לאחדות בגוף ובנפש".

... ..

(* את הפואמה היינה, החי בפריס, כתב בשנת 1844, אחרי שביקר בגמניה, מולדתו
(**) תפילה קתולית, השם של המזמור 50 (החל עם
לטיניזם: miserere mei domine - רחם עלי, אלוהים), הלחנה של מלחין אלגרי לפרק
נ"א בתהלים
(***) אוגוסט היינריך הופמן פון פאלרסלבן (1798-
1874) - גרמני, כותב שירים

“Romanzero” “Lazarus”

10

Salomo

Verstummt sind Pauken, Posaunen und Zinken.
An Salomos Lager Wache halten
Die schwertgegürteten Engelgestalten,
Sechstausend zur Rechten, sechstausend zur Linken.

Sie schützen den König vor träumendem Leide,
Und zieht er finster die Brauen zusammen,
Da fahren sogleich die stählernen Flammen,
Zwölftausend Schwerter, hervor aus der Scheide.

Doch wieder zurück in die Scheide fallen
Die Schwerter der Engel. Das nächtliche Grauen
Verschwindet, es glätten sich wieder die Brauen
Des Schläfers, und seine Lippen lallen:

»O Sulamith! Das Reich ist mein Erbe,
Die Lande sind mir untertänig,
Bin über Juda und Israel König -
Doch liebst du mich nicht, so welk ich und sterbe.«

"רומנסרו" "לזרוס"

10

שלמה

שִׁוְתָקִים טוֹנָפִים, חֲצוֹצְרוֹת מְשַׁעַת עָרֵב.
עַל שְׁלֹמֹה שׁוֹמְרִים, בְּמַתְכַּת זֹהֲרֵת,
בְּלִיל מְלָאכִים, הִגְנָה נְבֻחָדְנֶצַּר -
מִשְׁמָאֵל, מִיָּמִין עִם שֵׁשׁ אֶלְפֵי חֶרֶב.

שׁוֹמְרִים עַל הַמֶּלֶךְ מִחֲלוּמוֹת צֶעַר,
אֲבָל הוּא קִמֵּט אֶת מִצְחוֹ בְּתוֹךְ חֹשֶׁךְ,
וְתִכֵּף עֲפֹת כְּמוֹ שְׁלֵהֲבֵת נְחֹשֶׁת
כָּל שָׁנִים-עֶשְׂרֵי אֶלֶף סִיף מִן הַתַּעַר.

חֲזְרוּ חֲרָבוֹת מְלָאכִים, כִּי בִינְתִים
אִימַת הַחֲלוּם נִעְלָמָה עִם הַמַּתַּח,
וְשׁוֹב הַגְּבוֹת הַתִּישְׁרוּ שֶׁל הַמֶּלֶךְ,
נֶרְדָּם הוּא, וְרַק לוֹחֲשׁוֹת הַשְּׁפָתִים:

"הוֹ שׁוֹלְמִית! שְׁלִטוֹנִי מִשְׁתַּרַּע
עַל אֲרָצוֹת, מִמְּלַכְתִּי מִתְגַּדְּלֵת,
חֲבִלִי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל הִיא כּוֹלֶלֶת,
אֶךְ אֶת לֹא אוֹהֶבֶת, וּמֶלֶךְ גּוֹעֵ.".

Enfant Perdu

Verlorner Posten in dem Freiheitskriege,
Hielt ich seit dreißig Jahren treulich aus.
Ich kämpfe ohne Hoffnung, daß ich siege,
Ich wußte, nie komm ich gesund nach Haus.

Ich wachte Tag und Nacht - Ich konnt nicht schlafen,
Wie in dem Lagerzelt der Freunde Schar -
(Auch hielt das laute Schnarchen dieser Braven
Mich wach, wenn ich ein bißchen schlummrig war).

In jenen Nächten hat Langweil' ergriffen
Mich oft, auch Furcht - (nur Narren fürchten nichts) -
Sie zu verscheuchen, hab ich dann gepfiffen
Die frechen Reime eines Spottgedichts.

Ja, wachsam stand ich, das Gewehr im Arme,
Und nahte irgendein verdächt'ger Gauch,
So schoß ich gut und jagt ihm eine warme,
Brühwarme Kugel in den schnöden Bauch.

Mitunter freilich mocht es sich ereignen.
Daß solch ein schlechter Gauch gleichfalls sehr gut
Zu schießen wußte - ach, ich kann's nicht leugnen -
Die Wunden klaffen - es verströmt mein Blut.

Ein Posten ist vakant! - Die Wunden klaffen -
Der eine fällt, die andern rücken nach -
Doch fall ich unbesiegt, und meine Waffen
Sind nicht gebrochen - nur mein Herze brach.

Enfant Perdu

(*)

בְּקֶרֶב עַל הַחֲרוּת, זָקִיף פָּקֶחַ,
נִשְׁאַרְתִּי נֶאֱמָן שְׁלוֹשִׁים שָׁנָה.
כָּל־חַמְתִּי בְּלִי תִקְוָה שְׁאֵנֶצֶחַ,
שְׁאַחֲזָר בְּרִיא לְעֵת זָקְנָה.

יוֹמָם וְלַיִל עֲמַדְתִּי עִם הַנֶּשֶׁק,
גַּם בְּ"כֶתֶה שֶׁל חֲבֵרִי רַב"ט" -
(וּנְחִירַת הָאֲמִיצִים בְּחֹשֶׁךְ
אוֹתִי הַעִירָה, אִם נִרְדַּמְתִּי קֶצֶת).

הִיָּה וְחֲשַׁתִּי שְׁעֵמוֹם וּפְחַד -
(רַק הַטֶּפֶשׁ לֹא מִפְחַד בְּכָלֵל) -
שִׁרְקַתִּי חֲרוּזֵי שִׁירָה רוֹחוֹת,
מַלּוֹת לַגִּלּוּג עָזְרוּ בְּדֶרֶךְ כָּלֵל.

עֲמַדְתִּי בְּשִׁמְרָה הַלֹּא נִגְמַרְתִּי;
אִם הִתְקַרֵּב פְּתָאוֹם חֲשׂוֹד טֶפֶשׁ,
יָרִיתִי בּוֹל לְפָרֶס הַנִּתְעַבֵּת
כְּדוֹר מִתְּכַת שֶׁשָּׂרַף כָּאֵשׁ.

קָרָה גַּם לַפְעָמִים: חֲזָרָה עֲפָרָת,
גַּם הָאוֹיֵב הִמָּר יָרָה הִיטֵב -
- אֵין לְהַכְחִישׁ, שְׁעוֹד פְּצִיעָה נִפְעָרָת,
דָּמִי זֹרֵם וְכָל גּוֹפִי כּוֹאֵב.

מִזְקָק פָּנוּי! - פְּצָעִים אוֹתִי הַכָּרִיעוּ;
אֶחָד נוֹפֵל, אַחֵר בָּא לְמִשְׁמֶר.
הָאוֹיֵבִים... בְּקֶרֶב הֵם לֹא הִכְנִיעוּ,
שָׁלֵם הַנֶּשֶׁק, רַק לְבִי נִשְׁבַּר.

Enfant Perdu (*) - פשוטו כמשמעו: הילד האבוד (צרפתית). זה היה כינוי לזקיף בעמדה
הקדמית בצבא המהפכה הצרפתית של 1789.

Jehuda ben Halevy

יהודה בן הלוי

(Fragment.)

(קטעים)

I.

I.

„Lechzend klebe mir die Zunge
An dem Gaumen, und es welke
Meine rechte Hand, vergäß' ich
Jemals dein, Jerusalem –“

"אם אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַיִם,
יָמִינִי תִשְׁכַּח מִמֶּנִּי,
לְשׁוֹנִי תִדְבֹּק בְּלִגְמִי
לְחִכִּי מֵהֶצֱמָא..."

Wort und Weise, unaufhörlich
Schwirren sie mir heut' im Kopfe,
Und mir ist, als hört' ich Stimmen,
Psalmodyrend, Männerstimmen –

דְּמוּיִים, מְלִים בְּלִי הֶרֶף
אֶת ראשִׁי פּוֹקְדִים בְּרֶצֶף,
קוֹל גְּבָרִים אֲנִי שׁוֹמֵעַ,
מִזְמֹרֵי הַתְּהִלִּים.

Manchmal kommen auch zum Vorschein
Bärte, schattig lange Bärte –
Traumgestalten, wer von euch
Ist Jehuda ben Halevy?

מִתְקַרְבִּים אֵלַי בְּלִי הֶגָה
בְּעֵלֵי זְקֵנִים שֶׁל כֶּסֶף -
מִי מֵכֶם, רוּחוֹת, הַגִּידוּ,
הוּא יְהוּדָה בֶּן הַלְוִי?

Doch sie huschen rasch vorüber;
Die Gespenster scheuen furchtsam
Der Lebend'gen plumpen Zuspruch –
Aber ihn hab' ich erkannt –

הֵם נִעְלָמִים בֶּן-רָגַע:
הַרוּחוֹת בּוֹרְחוֹת בְּפִתּוֹד
מֵהֶחֱי הַבָּא לְפָתַע,
אֶף זֶהִיתִי כָּבֵר אוֹתוֹ -

Ich erkannt' ihn an der bleichen
Und gedankenstolzen Stirne,
An der Augen süßer Starrheit –
Sah'n mich an so schmerzlich forschend –

אֶת הַמָּצַח הַגָּבוֹה
שֶׁל הוֹגָה גְּדוֹל זֶהִיתִי,
הַסֵּתֶפֶל הוּא בִּי בְנוֹעַם,
בְּמִבְט חוֹדֵר, בְּצַעַר -

Doch zumeist erkannt ich ihn
An dem räthselhaften Lächeln

אָבֵל, בְּעֵקֶר, הַבְּחִנְתִּי
בְּחִיּוֹךְ נִטּוֹל הַפֶּשֶׁר,

Jener schön gereimten Lippen,
Die man nur bei Dichtern findet.

בְּחֶרֶז יָפֶה שְׁפֹתֵי־ם -
נִחַלַת הַפִּיטְנִים.

Jahre kommen und verfließen.
Seit Jehuda ben Halevy
Ward geboren, sind verflossen
Siebenhundert fünfzig Jahre –

הַשָּׁנִים עוֹבְרִים עָלֵינוּ.
כָּבֵר עָבְרוּ מִיּוֹם הַלֵּדָת
שֶׁל יְהוּדָה בֶּן הַלֵּוִי
שִׁבְעַת מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים.

Hat zuerst das Licht erblickt
Zu Toledo in Castilien,
Und es hat der goldne Tajo
Ihm sein Wiegenlied gelullet.

אֶת הָאוֹר רִאשִׁית רָאָה הוּא
בְּטוֹלְדוֹ, עִיר קַסְטִילִיָּה,
וְגַלִּי זֶהָב שֶׁל טַאחֹו
שָׁרוּ לוֹ שִׁירֵי הָעֶרֶשׁ.

Für Entwicklung seines Geistes
Sorgte früh der strenge Vater,
Der den Unterricht begann
Mit dem Gottesbuch, der Thora.

עַל פְּתוּחַ שֶׁל הַיֵּלֶד
אִב קִפְדָן מִקֶּדֶם טוֹרֵם,
וּמִתְחִיל שְׁעוֹר בְּסֵפֶר
אֱלֹהֵי שֶׁל הַתּוֹרָה.

Diese las er mit dem Sohne
In dem Urtext, dessen schöne,
Hieroglyphisch pittoreske,
Altcaldaische Quadratschrift

הוּא קוֹרֵא עִמּוֹ אֶת סֵפֶר
הַמִּקּוֹר, בְּכֶתֶב רַב יָפִי,
צִיּוּרֵי כְמוֹ כֶּתֶב מִצְרַיִם,
כֶּתֶב כְּשָׂדִי עֵתִיק רְבוּעַ,

Herstammt aus dem Kindesalter
Unsrer Welt, und auch deswegen
Jedem kindlichen Gemüthe
So vertraut entgegenlacht.

שֶׁנוֹצֵר עוֹד בִּימֵי קֶדֶם,
בְּיִלְדוּת שֶׁל עוֹלָמְנוּ,
וְהַשְׂכָּל שֶׁל כָּל יֶלֶד
כֹּחֵבֵר אוֹתוֹ תוֹפֵס.

Diesen echten alten Text
Rezitirte auch der Knabe
In der uralt hergebrachten
Singsang-Weise, Tropp geheißen –

בְּתוֹךְ טַפְסֻט יֶשֶׁן שְׁקוּעַ,
הוּא צִטֵּט לְפִי מִסֶּרֶת
הַקְּרִיאָה הַמִּפְזָמֶת
בְּדוּמָה לְמִזְמוֹרִים,

Und er gurgelte gar lieblich
Jene fetten Gutturalen,
Und er schlug dabei den Triller,

וְאֶת הַמְּלִים הֶגָה הוּא
בְּמִבְטָא גְרוּנִי מְשֻׁמֵּעַ,
לַעֲשׂוֹת סִלְסוּל יוֹדֵעַ,

Den Schalscheleth, wie ein Vogel.

כְּמוֹ צִפּוֹר, וְגַם שֶׁלִשְׁלֵת.

Auch den Targum Onkelos,
Der geschrieben ist in jenem
Plattjudäischen Idiom,
Das wir aramäisch nennen

הוא קָרָא תַּרְגוּם אוֹנְקֵלוֹס,
שֶׁבְּנִיב שֶׁל בְּנֵי יְהוּדָה
עִמְמִי נִכְתָּב, וְאַנוּ
מִכִּירִים כְּאַרְמִית,

Und zur Sprache der Propheten
Sich verhalten mag etwa
Wie das Schwäbische zum Deutschen –
Dieses Gelbveiglein-Hebräisch

וּבֵינוּ לְשִׁפְתֵי הַקִּדְּשׁ
יֵשׁ כְּמַעַט אוֹתוֹ הַקָּשֶׁר,
כְּמוֹ שֶׁלִשְׁפָּה הַשְּׂוֹאבִית
קָשֶׁר יֵשׁ לְגֶרְמִנִית,

Lernte gleichfalls früh der Knabe,
Und es kam ihm solche Kenntniß
Bald darauf sehr gut zu Statten
Bei dem Studium des Talmuds.

גַּם אוֹתוֹ לָמַד יְהוּדָה,
וְרִכַּשׁ מִמֶּנּוּ יָדַע,
שֶׁמֶהֱרָ הָיָה יָכוֹל כָּבֵד
לְתַלְמוּד יֵשֶׁר לְגִשְׁתָּ.

Ja, frühzeitig hat der Vater
Ihn geleitet zu dem Talmud,
Und da hat er ihm erschlossen
Die Halacha, diese große

כֵּן, מִקֵּדָם הַכְּנִיס אָבִיו
לְתַלְמוּד אֶת בְּנוֹ רַב שָׁכַל,
שֶׁם פָּתַח בְּפָנָי הַנַּעַר
אֶת עִמְקֵי הַהִלְכָּה -

Fechterschule, wo die besten
Dialektischen Athleten
Babylons und Pumpedithas
Ihre Kämpferspiele trieben.

בֵּית-הַסֵּפֶר הַגְּבוֹהַ,
שָׁבוּ סִיפָּנֵי דוּ-שִׁיחַ
שֶׁל בָּבֶל וּפּוּמְבִּידִיתָא
הַתְּחָרוּ בְּתַרְגִּילִים.

Lernen konnte hier der Knabe
Alle Künste der Polemik;
Seine Meisterschaft bezeugte
Späterhin das Buch Cosari.

הוא הָיָה יָכוֹל לְמַצֵּא שֵׁם
אֱמֻנוֹת שֶׁל הוֹפּוֹחַ;
וְעַל כֵּן יַעֲיֵד הַסֵּפֶר
הַיְדוּעַ "הַכּוֹזְרִי"

Doch der Himmel gießt herunter
Zwei verschiedene Sorten Lichtes:
Grelles Tageslicht der Sonne
Und das mildre Mondlicht – Also,

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְאוֹר שָׁמַיִם
שְׁנֵי סוּגִים שׁוֹנִים הָאֵלֶּה:
אוֹר הַיּוֹם חֹם שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ
וְאוֹר קָר שֶׁל הַיָּרֵחַ, -

Also leuchtet auch der Talmud
Zwiefach, und man theilt ihn ein
In Halacha und Hagada.
Erstre nannt' ich eine Fechtschul' –

Letztre aber, die Hagada,
Will ich einen Garten nennen,
Einen Garten, hochphantastisch
Und vergleichbar jenem andern,

Welcher ebenfalls dem Boden
Babylons entsprossen weiland –
Garten der Semiramis,
Achtes Wunderwerk der Welt...

Die Hagada ist ein Garten
Solcher Luftkindgrillen-Art,
Und der junge Talmudschüler,
Wenn sein Herze war bestäubt

Und betäubt vom Gezänke
Der Halacha, vom Dispute
Ueber das fatale Ei,
Das ein Huhn gelegt am Festtag,

Oder über eine Frage
Gleicher Importanz – der Knabe
Floh alsdann sich zu erfrischen
In die blühende Hagada,

Wo die schönen alten Sagen,
Engelmährchen und Legenden,
Stille Märtyrerhistorien,
Festgesänge, Weisheitsprüche,

כָּה גַם בְּתַלְמוּד, מְאִיר בּוֹ
בְּצוּרָה שׁוֹנָה כָּל חֵלֶק -
הַלְכָה וְאַגָּדָה.
אֶת הָרֵאשׁוֹנָה כְּנִיתִי

"בֵּית הַסֵּפֶר לְוִכּוּחַ",
וְהַאֲגָדָה – הִיא פֶּרֶחַ
מְעֵלָה, הִיא גֵן פִּנְטִסְטִי,
שְׂאֵשׂוּהָ לְגַן אַחֵר,

אֲשֶׁר גַּם נֹצֵר אִי-פַעַם
עַל אֲדָמַת בָּבֶל פּוֹרַחַת -
זֶהוּ גֵן שֶׁל סְמִירָמִיס,
מְפֹלְאִים שֶׁל הָעוֹלָם...

כֵּן, הַהֲגָדָה פּוֹרַחַת
בְּבִדּוּיּוֹת יְלֻדוּתִיּוֹת,
וְבַעַל-גְּמָרָא בֶן עֶשֶׂר,
כְּשֶׁלְבוֹ הָיָה בּוֹקֵעַ

מִהָרִיב מְזַעְזַע,
שֶׁהַהֲלָכָה כּוֹלֶלֶת,
עַל בִּיצָה אַחַת פְּטִלִית
שֶׁבִיּוֹם-טוֹב עוֹף הִטִּילָה,

אוֹ בְּשֵׂאלָה אַחֶרֶת,
לֹא פָחוֹת מִזֹּאת רוֹתַחַת, -
כְּדִי אֲוִיר קָרִיר לִקְחַת,
רֶץ לְאַגָּדָה הַיֵּלֵד.

שֵׁם מַעֲשִׂיּוֹת בְּשִׁפְעַ
עַל הַמְּלָאכִים מֵצֵא הוּא,
עַל עֲנוֵי קְדוּשִׁים שֶׁל פַּעַם,
שִׁירֵי חַג, אֲמָרוֹת שֶׁל דַּעַת,

Auch Hyperbeln, gar possirlich,
Alles aber glaubenskräftig,
Glaubensglühend – O, das glänzte,
Quoll und sproß so überschwenglich –

גם גזמה, לצחוק גורמת,
אך מאמונה נובעת
חזקה מאד, נלהבת -
והכל נובט שופע!

Und des Knaben edles Herze
Ward ergriffen von der wilden,
Abenteuerlichen Süße,
Von der wundersamen Schmerzlust

והבן, אציל הנפש,
התלהב מאון ומתק
של הרפתקאות המלל,
מפלאי כאב ועצב,

Und den fabelhaften Schauern
Jener seligen Geheimwelt,
Jener großen Offenbarung,
Die wir nennen Poesie.

מרגוש עצום שחש הוא
בעולם רזי האשר,
ומהתגלות הפלא
הנקרא עולם שירה.

Auch die Kunst der Poesie,
Heitres Wissen, holdes Können,
Welches wir die Dichtkunst heißen,
That sich auf dem Sinn des Knaben.

אמנות שירה, הידע
ואפשרויות בקרב
אמנות בריאת הזמר
את הנפש העשירו,

Und Jehuda ben Halevy
Ward nicht blos ein Schriftgelehrter,
Sondern auch der Dichtkunst Meister,
Sondern auch ein großer Dichter.

ויהודה בן הלוי
הפך לא רק איש הספר,
אלא גם אמן האמר,
משורר ראשון של מעלה.

Ja, er ward ein großer Dichter,
Stern und Fackel seiner Zeit,
Seines Volkes Licht und Leuchte,
Eine wunderbare, große

כן, פיטן עברי שגיא,
הכוכב על הרקיע
של עמו, לפיד זורע
אור של התקנה, שלהבת

Feuersäule des Gesanges,
Die der Schmerzenskarawane
Israels vorangezogen
In der Wüste des Exils.

אמנות, עמוד האש
בראש שיירת האבל,
בו עם ישראל גונח
במדבר של גלותו.

Rein und wahrhaft, sonder Makel

שיר שלו טהור, בלי כתם,

War sein Lied, wie seine Seele –
Als der Schöpfer sie erschaffen,
Diese Seele, selbstzufrieden

כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁמָתוֹ רַק טָהָר.
כְּשֶׁהַשֵּׁם בָּרָא לוֹ נֶפֶשׁ,
בְּעֶצְמוֹ הָיָה שְׂמֵחַ

Küßte er die schöne Seele,
Und des Kusses holder Nachklang
Bebt in jedem Lied des Dichters,
Das geweiht durch diese Gnade.

וְנָשַׁק לְנִשְׁמַת יָפִי.
וּמִתּוֹק רוּטֹט הַזְּמֶר
שֶׁל פִּיטוֹן, אֲשֶׁר בְּחֹסֶד
שֶׁל הָאֱלֹהִים נִבְחַר.

Wie im Leben, so im Dichten
Ist das höchste Gut die Gnade –
Wer sie hat, der kann nicht sünd'gen,
Nicht in Versen, noch in Prosa.

חֹסֶד אֵין יוֹתֵר גְּבוּהָ.
לֹא יָכוֹל לְחַטֵּא אֶף פַּעַם,
מִי שֶׁנִּהְיָה מִמֶּנּוּ,
בְּשִׁירָה וְגַם בְּפָרוֹזָה.

Solchen Dichter von der Gnade
Gottes nennen wir Genie:
Unverantwortlicher König
Des Gedankenreiches ist er.

אִם פִּיטוֹן נִבְרָא בְּחֹסֶד,
הוּא נִקְרָא גֵאוֹן בִּינִינוּ:
הוּא שְׁלִיט שְׂאִין שְׁנֵי לוֹ
בְּתַחוּמֵי מַמְלַכַת רוּחַ.

Nur dem Gotte steht er Rede,
Nicht dem Volke – In der Kunst,
Wie im Leben kann das Volk
Tödten uns, doch niemals richten. –

אֶת הַדִּין לֹאל נֹתֵן הוּא,
לֹא לְאֲנָשִׁים; אוֹתָנוּ
יְכוּלִים, כְּמוֹ בְּחַיִּים, הֵם
לְהַרְג, אֶךְ לֹא לְשַׁפֵּט.

II.

II

...Der in heiligen Sirventen,
Madrigalen und Terzinen,
Canzonetten und Ghaselen
Ausgegossen alle Flammen

... לְסִירְוֹנֵט - מִזְמוֹר הַקֹּדֶשׁ,
מִדְּרִיגָל וְקַנְצוֹנֶטָה,
לְגַזְלָה וְטֶרְצִינָה
הוּא שִׁפָּךְ אֶת כָּל הַלֵּהב

Seiner gottgeküßten Seele!
Wahrlich ebenbürtig war
Dieser Troubadour den besten
Lautenschlägern der Provence,

נִשְׁמָתוֹ הַמְּנֻשָּׁקֶת!
בְּאֻמַת הָיָה שְׁוֶה הוּא,
טְרוּבָדוֹר, לְבְנֵי צִמְרֵת
עִם לְאוּטָה שֶׁל פְּרוּבָאנֶס,

Poitous und der Guienne,
Roussillons und aller andern
Süßen Pomeranzenlande
Der galanten Christenheit...

חבל פואט'יה, ג'ין,
רוסיל'יון וכל היתר
ארצות חשש מתוק
נוצ'ריות, שומרות הנעם...

Ohne Dame keine Minne,
Und es war dem Minnesänger
Unentbehrlich eine Dame,
Wie dem Butterbrod die Butter.

אהבה אינה קימת
בלי גברת הלב נשגבת,
הכרחית למינזינגר,
כמו חמאה לכל כריף.

Auch der Held, den wir besingen,
Auch Jehuda ben Halevy
Hatte seine Herzensdame;
Doch sie war besondrer Art...

לגבור ראוי לשבח,
ליהודה בן הלוי,
גם היתה גברת הלב,
אך היתה היא מיוחדת...

Jene, die der Rabbi liebte,
War ein traurig armes Liebchen,
Der Zerstörung Jammerbildniß,
Und sie hieß Jerusalem.

זו שכה אהב הרבי, -
מסכנה ונעצבת,
התגלמות של דוי וחרס;
ונקראת ירושלים.

Schon in frühen Kindestagen
War sie seine ganze Liebe;
Sein Gemüthe machte beben
Schon das Wort Jerusalem.

כבר מגיל צעיר היה הוא
מאהב רק בה, בשמע
את השם, אחז בו רעד
גם מעצם המלה.

Purpurflamme auf der Wange
Stand der Knabe, und er horchte
Wenn ein Pilger nach Toledo
Kam aus fernem Morgenlande

בערו הלחיים
של הילד בטולדו
כשהקשיב הוא לצליל,
איש שממזרח הגיע,

Und erzählte: wie verödet
Und verunreint jetzt die Stätte,
Wo am Boden noch die Lichtspur
Von dem Fuße der Propheten –

על העיר ספר מחרבת
הרוסה ונעצבת,
בה עדין גלוי לעין
שביל רגלי הנביאים,

Wo die Luft noch balsamiret

בה א'יר מלא עדין

Von dem ew'gen Odem Gottes –
O des Jammeranblicks! rief
Einst ein Pilger, dessen Bart

Silberweiß hinabfloß, während
Sich das Barthaar an der Spitze
Wieder schwärzte und es aussah,
Als ob sich der Bart verjünte –

Ein gar wunderlicher Pilger
Mocht' es sein, die Augen lugten
Wie aus tausendjähr'gem Trübsinn
Und er seufzt': „Jerusalem!

„Sie, die volkreich heil'ge Stadt
Ist zur Wüstenei geworden,
Wo Waldteufel, Werwolf, Schakal
Ihr verruchtes Wesen treiben –

„Schlangen, Nachtgevögel nisten
Im verwitterten Gemäuer;
Aus des Fensters luft'gem Bogen
Schaut der Fuchs mit Wohlbehagen.

„Hier und da taucht auf zuweilen
Ein zerlumpter Knecht der Wüste,
Der sein höckriges Kameel
In dem hohen Grase weidet.

„Auf der edlen Höhe Zions,
Wo die goldne Veste ragte,
Deren Herrlichkeiten zeugten
Von der Pracht des großen Königs:

„Dort, von Unkraut überwuchert,
Liegen nur noch graue Trümmer,

נְשִׁימָה שֶׁל הָאֵלֹהִים.
הוּא, אֶסּוֹן! צָרְחָה הַשְּׁמִיעַ
הַצִּלְיֹן, זָקֵנוּ כְּכֹסֶף

לְבַנְבֵן זָרֵם לְמָטָה,
אֶךְ שַׁעַר שְׁלוֹ בְּשַׁרְשׁ
שׁוֹב הַפֶּךְ שְׁחֹר כְּאֵלוֹ
הַזָּקֵן כְּבָר מִתְחַדֵּשׁ.

הַצִּלְיֹן נִרְאָה תְּמוּהָ,
מַעֲיֵי זָקֵן הַבִּיטָה
דְּאֵבָה קִשָּׁה שְׁנוֹת אֶלֶף
נֶאֱנַח: "יְרוּשָׁלַיִם!"

"עִיר קְדוּשָׁה גְדוֹלָה פּוֹרַחַת
לְמַדְבַּר הַפֶּכָה צָחִיחַ,
אִיפָּה שֶׁד וְתֵן מִסְרִיחַ,
וְאָדָם-זָאב צוֹחַ -

"לִנְחָשׁ, לְצִפּוֹר-לֵילָה
בְּחוּרֵי קִירוֹת קִנְיָהִם;
מַחֲלוֹן שְׁבוּר פְּתוּחַ
מִסְתַּכֵּל שׁוֹעֵל עַז-מִצַּח.

"לִפְעָמִים גַּם כָּאן מוֹפִיעַ
עֶבֶד הַמַּדְבָּר פּוֹחַחַ,
וְגַמֵּל גְּרָמִי רוֹעָה הוּא
בְּתוֹךְ עֹשֵׁב בַּר גְּבוּהָ.

"בְּפֶסֶגַת צִיּוֹן נִשְׁגָּבֶת
וּבְמִצְדָּה מְזֻהָבֶת
שְׁבִתֵּה־לִתָּה הָעִידָה
עַל פָּאָר וְהוֹד הַמֶּלֶךְ,

"שֵׁם, בְּגֵדֶשׁ שֶׁל הַחוּחַ
עוֹד נוֹתְרוֹ שְׁרִידֵי הַפֶּתֶל

Die uns ansehen schmerzhaft traurig,
Daß man glauben muß, sie weinten.

„Und es heißt, sie weinten wirklich
Einmal in dem Jahr, an jenem
Neunten Tag des Monats Ab –
Und mit thränend eignen Augen

„Schaute ich die dicken Tropfen
Aus den großen Steinen sickern,
Und ich hörte weheklagen
Die gebrochnen Tempelsäulen.“ – –

Solche fromme Pilgersagen
Weckten in der jungen Brust
Des Jehuda ben Halevy
Sehnsucht nach Jerusalem.....

...Auch Jehuda ben Halevy
Starb zu Füßen seiner Liebsten,
Und sein sterbend Haupt, es ruhte
Auf den Knien Jerusalems.

III

Nach der Schlacht bei Arabella,
Hat der große Alexander
Land und Leute des Darius,
Hof und Harem, Pferde, Weiber,

Elephanten und Dariken,
Kron' und Scepter, goldnen Plunder,
Eingesteckt in seine weiten
Macedon'schen Pluderhosen.

In dem Zelt des großen Königs,

אֲשֶׁר מִסְתַּכֵּל עָלֵינוּ,
וְנִדְמָה שֶׁהוּא דוֹמֵעַ.

"הַשְּׂרִידִים, אוֹמְרִים, הָאֵלֶּה
פַּעַם בְּשָׁנָה בְּבִכִּי
בְּתַשְׁעֵי בָּאָב פּוֹרְצִים הֵם.
גַּם אֲנִי רָטַב עֵינַיִם

"עַל טְפוֹת גְּדוֹלוֹת צְפִיתִי
אֲשֶׁר טַפְּטְפוּ מֵאֲבָן;
נֶאֱנַחוּ קִשָּׁה מֵאֶפֶר
עֲמוּדִים שֶׁל הַמִּקְדָּשׁ". - -

מִדְבְּרֵי יִרְא שָׁמַיִם
הַגְּעוּגוּעִים הַקִּיצוּ
בְּחִזָּה שֶׁל בֶּן הַלּוֹי
וְעֶרְגָּה לִירוּשָׁלַיִם.....

...וַיַּהוּדָה בֶּן הַלּוֹי
לְרִגְלֵי הָעִיר גּוֹעַע
אֶת רֹאשׁוֹ הַסֵּב הַנִּים
עַל בִּרְכֵי יְרוּשָׁלַיִם.

III

אֲחֵר קָרַב עַל עֶרְבֻלָּה,
אֶלְכִסְנֵנְדֵר מוֹקְדוֹן לַחֲפֹן
שֵׁם הַרְמוֹן, סוֹסִים וְאַרְץ,
חֵילִים, פִּילִים וְכֶסֶף,

עֲבָדִים, שְׂרָבִיט וְכֶתֶר,
בָּם רָאָה אִשְׁפָּה מְזֻהָּבֶת,
שִׁמְדֵּרִיּוֹשׁ הַפְּקִיעַ
וְדַחַף לְאַבְרָקִים.

וּבִאָהֶל דְּרִיּוֹשׁ

Der entfloh, um nicht höchstselbst
Gleichfalls eingesteckt zu werden,
Fand der junge Held ein Kästchen,

שָׁבַרְח בַּל גַּם יִגִּיעַ
אֶל הַכִּיס שֶׁל מְנַצֵּחַ,
הַגִּבּוֹר מְצֹא תִבָּה

Eine kleine güldne Truhe,
Mit Miniaturbildwerken
Und mit incrustirten Steinen
Und Cameen reich geschmückt –

מִזְהָב, הַמְקֻשָּׁט
בְּתַמוּנוֹת בְּזַעִיר-אַנְפִּין,
בְּאַבְנֵי-חֵן מְשֻׁבָּצֵת,
בְּאַבְנֵי-מִזֵּל זֹהֶרֶת.

Dieses Kästchen, selbst ein Kleinod
Unschätzbaren Werthes, diente
Zur Bewahrung von Kleinodien,
Des Monarchen Leibjuwelen.

הִיא עֲצָמָה, רַבַּת הָעֶרְךָ,
רַק שְׁמִשָּׁה כְּכֹלִי קִבְּלָתָּ,
כְּגִנְזָךְ אִישִׁי בְּטוֹחַ
לְאוֹצֵר הַמְּלוּכָה.

Letztre schenkte Alexander
An die Tapfern seines Heeres,
Darob lächelnd, daß sich Männer
Kindisch freun an bunten Steinchen...

אֶלְכֶסַנְדֵּר אֶת הַתֵּכֶן
בֵּין עֲזִים פֶּזֶר בְּחִיל,
וְצִחַק עַל כֶּף שֶׁגִּבֵּר
מֵאֲשֶׁר הָיָה כְּמוֹ יֶלֶד...

So erging's den schönen Perlen.
Minder abenteuerlich
Ging's dem Kästchen, dies behielt
Alexander für sich selber.

עֲלִילוֹת פְּחוֹת מְאֵלָה
הַהֶסְטוֹרִיָּה הַנִּיבָה
לַתִּבָּה, אוֹתָהּ הַנִּים
אֶלְכֶסַנְדֵּר לְעַצְמוֹ.

Er verschloß darin die Lieder
Des ambrosischen Homeros,
Seines Lieblings, und zu Häupten
Seines Bettes in der Nacht

בְּתוֹכָהּ נָעַל הוּא אֶסֶף
שֶׁל שִׁירֵי הוֹמֶר-אֱלֹה
הָאֱהוּב עָלָיו, בְּלִילָה
לִיד רֹאשׁ שֶׁל מִטָּתוֹ

Stand das Kästchen – schlief der König,
Stiegen draus hervor der Helden
Lichte Bilder, und sie schlichen
Gaukelnd sich in seine Träume.

שָׁם אוֹתָהּ – כְּשֶׁנָּם הַמֶּלֶךְ,
מִתּוֹךְ הַתִּבָּה הַחוּצָה
גִּבּוֹרֵי הַשִּׁיר הָאֶפִּי
בָּאוּ לַחֲלוֹם בְּסֶתֶר.

Andre Zeiten, andre Vögel –
Ich, ich liebte weiland gleichfalls

זְמַן אַחֵר - צִפּוֹר אַחֶרֶת!
פַּעַם גַּם אֲנִי אֶהְבֵּתִי

Die Gesänge von den Thaten
Des Peliden, des Odysseus...

תַּאֲוִירֵי מַעֲשֵׂיהֶם
שֶׁל פִּלִּיד וְאוֹדִיסֵאוּס... (*)

Still davon – es ist die Rede
Von dem Kästchen des Darius,
Und ich dacht' in meinem Sinne:
Käm' ich in Besitz des Kästchens,

זְכוּרֹנִי, עֶצֶר! נִזְכְּרֵנוּ
אֶת מַחְפָּצַת דָּרִיוֶשׁ;
וּמַחְשְׁבָה עָלֶיהָ בִּי:
לֹא הִיְתָה תִּבְּהָ כְּזוֹ לִי,

Und mich zwänge nicht Finanznoth,
Gleich dasselbe zu versilbern,
So verschlösse ich darin
Die Gedichte unsres Rabbi –

וְאוֹתִי גַם לֹא הִכְרִיחַ
מִצְבֵּי הַמֶּר פִּינֶנְסִי
לְהַפֵּךְ אוֹתָהּ לְכֶסֶף, -
אֶת שִׁירֵי הָרַב שְׁלֵנוּ,

Des Jehuda ben Halevy
Festgesänge, Klagelieder,
Die Ghaselen, Reisebilder
Seiner Wallfahrt – alles ließ ich

רַב יְהוּדָה בֶּן הַלֵּוִי -
שִׁירֵי חֵג, קִינּוֹת, גְּזֵלוֹת,
שִׁיר עֲלִיתוֹ לָרֶגֶל -
לְסוֹפֵר סֵת"ם טוֹב צִוִּיתִי

Von dem besten Zophar schreiben
Auf der reinsten Pergamenthaut,
Und ich legte diese Handschrift
In das kleine goldne Kästchen.

עַל עוֹר קָלָף טְהוֹר לְכַתֵּב,
וְאֶת כְּתָב יְדוֹ הִיִּיתִי
שֵׁם לְתוֹךְ תִּבְּת הַפֶּלֶא,
הַקִּטְנָה וְהַמְזַהֲבָת,

Dieses stellt' ich auf den Tisch
Neben meinem Bett, und kämen
Dann die Freunde und erstaunten
Ob der Pracht der kleinen Truhe,

שֵׁם אוֹתָהּ עַל כֵּן גְּבוֹהַּ
לְיַד מִטָּתִי, לְמַעַן
חֲבֵרֵי יוֹכְלוּ לְתַמָּה
לְפֶאֱרָא שֶׁל הַתִּבְּהָ,

Ob den seltnen Basreliëffen
Die so winzig, doch vollendet
Sind zugleich und ob den großen
Incrustirten Edelsteinen –

זַעֲרִירָה אֲבָל מְשֻׁלָּמַת,
עִם הַתְּבִלִּיטִים, בְּטַעַם
בְּאַבְנֵי חֹן מְשֻׁבָּצָת,
כֹּה גְּדוֹלוֹת וְנִדְרִירוֹת.

Lächelnd würd' ich ihnen sagen:
Das ist nur die rohe Schale,
Die den bessren Schatz verschließt –

אֲחִיָּה: אֶרְגֵּז שִׁטְחִי
זֶה מִסְתִּיר מִטְמוֹן, כְּמוֹהוּ
אֵין שְׁנֵי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ -

Hier in diesem Kästchen liegen...

Diese weltberühmten Perlen,
Sie sind nur der bleiche Schleim
Eines armen Austerthiers,
Das im Meergrund blöde kränkelt:

Doch die Perlen hier im Kästchen
Sind entquollen einer schönen
Menschenseele, die noch tiefer,
Abgrundtiefer als das Weltmeer –

Denn es sind die Thränenperlen
Des Jehuda ben Halevy,
Die er ob dem Untergang
Von Jerusalem geweinet –

Perlenthänen, die verbunden
Durch des Reimes goldnen Faden,
Aus der Dichtkunst güldnen Schmiede
Als ein Lied hervorgegangen.

Dieses Perlenthänenlied
Ist die vielberühmte Klage,
Die gesungen wird in allen
Weltzerstreuten Zelten Jakob's

An dem neunten Tag des Monats,
Der heißen Ab, dem Jahrtag
Von Jerusalems Zerstörung
Durch den Titus Vespasianus.

Ja, das ist das Zionslied,
Das Jehuda ben Halevy
Sterbend auf den heil'gen Trümmern
Von Jerusalem gesungen –

כָּאן בְּתוֹךְ תִּבְיָה קְטַנְטָּנָה...

לֹא פְּנִינֵי קְשׁוּט תִּפְאַרֶת,
שֶׁהֵן רִיר חִיר תַּחֲוִיחַ
שֶׁל צִדְפוֹת טַפְּשׁוֹת, בְּמִים
מְבִלּוֹת חַיִּים בְּלִי עֶרְךָ, -

אֵלֶּה שֶׁבִּתְבָּתְנוּ
הֵן הַלְּדֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ
הַיְּפָה, שִׁישׁ לָהּ עֵמֶק
רַב מִתְהוּם הָאוֹקֵינוֹס.

אֵלֶּה הֵן דְּמָעוֹת הָאֶבֶל
שֶׁל יְהוּדָה בֶּן הַלֵּוִי,
הֵן בְּכִית יָגוֹן לְנֶצַח
עַל חֲרָבֵן יְרוּשָׁלַיִם -

וּפְּנִינִים-דְּמָעוֹת הָאֵלֶּה
עַל חוּט הַזָּהָב חֲרָזוּ הֵן,
עַל-יְדֵי צוֹרֶף-הַפִּיט
שֶׁהִפָּךְ אוֹתָן לְשִׁיר.

וְהַשִּׁיר הַזֶּה הוּא רֶצֶף
שֶׁל פְּנִינִים-דְּמָעוֹת, יְדוּעַ
בְּעוֹלָם כְּשִׁיר הַבְּכִי
אֶהְיֶה בְּנִי-יַעֲקֹב.

לְכַבּוֹד יוֹם תִּשְׁעֵי לַחֹדֶשׁ
הַנִּקְרָא אָב, בְּיוֹם צַעַר,
יוֹם חֲרָבֵן יְרוּשָׁלַיִם
עַל-יְדֵי צָבָא שֶׁל טִיטוּס.

כֵּן, זֶה שִׁיר צִיּוֹן שֶׁפַּעַם
שָׁר יְהוּדָה בֶּן הַלֵּוִי
עַל חֲרָבוֹת קְדוּשׁוֹת גּוֹזַע
שֶׁל עִירוֹ יְרוּשָׁלַיִם.

Baarfuß und im Büsserkittel
Saß er dorten auf dem Bruchstück
Einer umgestürzten Säule; –
Bis zur Brust herunter fiel

הוא יָשַׁב יַחַף בְּבִגְד
מִבְּקָשִׁי הַמַּחִילָה
עַל שִׁבְרֵי עַמּוּד הַכְּתָל; -
וְנָפַל עָלָי חֲזָהוּ

Wie ein greiser Wald sein Haupthaar,
Abenteuerlich beschattend
Das bekümmert bleiche Antlitz
Mit den geisterhaften Augen –

שְׁעָרוֹ הַסָּב, כְּמוֹ אֲשֶׁד,
וְהָצִל בְּצֵל פְּנִטְסָטִי
אֶת פָּנָיו וְעֵלֵיהֶם
אוֹר הַקֶּדֶשׁ בְּעֵינָיו -

Also saß er und er sang,
Wie ein Seher aus der Vorzeit
Anzuschau'n – dem Grab entstiegen
Schien Jeremias, der Alte –

הוא יָשַׁב עָצוּב וְשָׁר לוֹ,
כְּחוֹזֵי עֵתִיד שֶׁל קֶדֶם,
וְנִדְמָה הָיָה: מִקְבֵּר
הַנְּבִיא בָּא יִרְמְיָהוּ -

Das Gevögel der Ruinen
Zähmte schier der wilde Schmerzlaut
Des Gesanges, und die Geier
Nahten horchend, fast mitleidig –

צִפְרֵי חֲרָבוֹת מַעֲצָב
הַשְׁתַּתְּקוּ לַצִּלִּיל הַזֶּמֶר,
נְשָׂרִים לְשִׁיר הַקְּשָׁבוּ,
וְכִמְעַט שֶׁהִזְדָּהוּ, -

Doch ein frecher Sarazene
Kam desselben Wegs geritten,
Hoch zu Roß, im Bug sich wiegend
Und die blanke Lanze schwingend –

מִסְלָמִי נוֹעֵז הַגִּיחַ,
מִתְנַשֵּׂא עַל סוּס גְּבוֹהָ,
מְנַדֵּד חֲנִית פּוֹרַחַת
וְעוֹמֵד בְּאַרְכּוּבוֹת -

In die Brust des armen Sängers
Stieß er diesen Todesspeer,
Und er jagte rasch von dannen,
Wie ein Schattenbild beflügelt.

בְּחֲזָה פִּיטָן-הַצֶּעֶר
הוא זָרַק חֲנִית-הַמּוֹת
וּמָהָר מִשָּׁם - הָרוּחַ
רָפָאִים הַמְכַנְפֹּת.

Ruhig floß das Blut des Rabbi,
Ruhig seinen Sang zu Ende
Sang er, und sein sterbeletzter
Seufzer war Jerusalem! – –

דָּם הָרַב זָרַם בְּשִׁקְט,
וּבְשִׁקְט אֶת הַזֶּמֶר
שָׁר גּוֹסֵס עַד שֶׁהִגִּיעַ
לְמִלָּה "יְרוּשָׁלַיִם!" -

Eine alte Sage meldet,
Jener Sarazene sei
Gar kein böser Mensch gewesen,
Sondern ein verkappter Engel,

Der vom Himmel ward gesendet,
Gottes Liebling zu entrücken
Dieser Erde, und zu fördern
Ohne Qual in's Reich der Sel'gen.

Droben, heißt es, harrete seiner
Ein Empfang, der schmeichelhaft
Ganz besonders für den Dichter,
Eine himmlische Sürprise.

Festlich kam das Chor der Engel
Ihm entgegen mit Musik,
Und als Hymne grüßten ihn
Seine eignen Verse, jenes

Synagogen-Hochzeitcarmen,
Jene Sabbath-Hymenäen,
Mit den jauchzend wohlbekannten
Melodien – welche Töne!

Englein bliesen auf Hauboen,
Englein spielten Violine,
Andre strichen auch die Bratsche
Oder schlugen Pauk' und Zimbel.

Und das sang und klang so lieblich,
Und so lieblich in den weiten
Himmelsräumen wiederhallt es:
Lecho Daudi Likras Kalle.

אגדה, עם זאת, אומרת:
מסלמי זה לא איש רע,
אלא הוא היה מלאך
בדמות בן-תמותה מופיע,

שנשלח מהשמים
את אהוב האל לקחת
כבר מכל תלאות הארץ
למלכות המברכת.

שם, כה מספרים, חכתה לו
קבלת פנים נלהבת
וחמה, את גבורנו
היא עד עמק לב הרעושה.

מלאכים נגנו בצותא
לכבודו על כלי הקשת,
וגמנון ברכה השמיעו
גם על-פי מלים שלו -

שירי חג מבית הכנסת,
ששבת שם מתקדשת
עם מלודיה מפרסמת.
איזה פלא של צלילים!

לכבודו נשפו בקרן,
והקישו מצלתיים,
בכנור נגנו, ויולה
גם הייתה לו מהדהדת.

זה נשמע מנענע,
ובמרחבי רקיע
שרה כל פנת השטח:
לכה דודי לקראת כלה.

(* פליד (אכילס בן מלך פלאוס – גיבור "איליאדה" של הומרוס)

I

I

Der Superkargo Mynheer van Koek
Sitzt rechnend in seiner Kajüte;
Er kalkuliert der Ladung Betrag
Und die probabeln Profite.

מינהר ואן קויק, סופרֶקָרְגוֹ, עֶצְמוּ *)
יושב בתאו עם כֶּרֶךְ;
הוא מחשב את עלות המטען
ואת אַמְדָן הרווח.

»Der Gummi ist gut, der Pfeffer ist gut,
Dreihundert Säcke und Fässer;
Ich habe Goldstaub und Elfenbein -
Die schwarze Ware ist besser.

"גם גומי, גם פלפל טובים מאד,
הכל באיכות מבטחת;
שנהב, אבק הזהב וגם
סחורה שחורה משבחת.

Sechshundert Neger tauschte ich ein
Spottwohlfeil am Senegalflusse.
Das Fleisch ist hart, die Sehnen sind stramm,
Wie Eisen vom besten Gusse.

קניתי שש מאות שחורים
תמורת תעריף זנים
על חוף סנגל. בשרם חזק,
גידיהם – ברזל קשים.

Ich hab zum Tausche Branntewein,
Glasperlen und Stahlzeug gegeben;
Gewinne daran achthundert Prozent,
Bleibt mir die Hälfte am Leben.

לסחר-מכר הלק יין זול,
זכוכית וזוטאות פלד;
אני מרויח פי שמונה
אם מחציתם שורדת.

Bleiben mir Neger dreihundert nur
Im Hafen von Rio-Janeiro,
Zahlt dort mir hundert Dukaten per Stück
Das Haus Gonzales Perreiro.«

גם אם ישארו רק שלוש מאות,
בנמל של ריאיו ג'ניירו
אקח לי מאה דוקאטים לאיש
מבית גונזלס פֶּרֵירוֹ".

Da plötzlich wird Mynheer van Koek
Aus seinen Gedanken gerissen;
Der Schiffschirurgus tritt herein,
Der Doktor van der Smissen.

ואז פתאום מינהר ואן קויק
מפסיק לבדק את החסן:
בא המנתח הספינתי,
הד"ר ואן דר סמיסן.

Das ist eine klapperdürre Figur,

דמותו הרזה דומה למקל,

Die Nase voll roter Warzen -
»Nun, Wasserfeldscherer«, ruft van Koek,
»Wie geht's meinen lieben Schwarzen?«

Der Doktor dankt der Nachfrage und spricht:
»Ich bin zu melden gekommen,
Daß heute nacht die Sterblichkeit
Bedeutend zugenommen.

Im Durchschnitt starben täglich zwei,
Doch heute starben sieben,
Vier Männer, drei Frauen - Ich hab den Verlust
Sogleich in die Kladde geschrieben.

Ich inspizierte die Leichen genau;
Denn diese Schelme stellen
Sich manchmal tot, damit man sie
Hinabwirft in die Wellen.

Ich nahm den Toten die Eisen ab;
Und wie ich gewöhnlich tue,
Ich ließ die Leichen werfen ins Meer
Des Morgens in der Fruhe.

Es schossen alsbald hervor aus der Flut
Haifische, ganze Heere,
Sie lieben so sehr das Negerfleisch;
Das sind meine Pensionäre.

Sie folgten unseres Schiffes Spur,
Seit wir verlassen die Küste;
Die Bestien wittern den Leichengeruch
Mit schnupperndem Fraßgelüste.

Es ist possierlich anzusehn,
Wie sie nach den Toten schnappen!

אפּוּ בְּשׁוּמוֹת אָדָם -
"וּבְכֵן, הָרוּפֵאן", - קוֹרֵא וָאן קוֹק, -
"מָה שְׁלוֹם הַשְּׁחוּרִים, כְּמוֹ קֵדָם?"

הָרוּפֵא עוֹנֶה עַל הַשְּׁאֵלָה:
"בָּאתִי לְכָאן לְהוֹדִיעַ
כִּי תַּמּוּתָתֶם הַלֵּילָה עֲלֵתָה
בְּשַׁעוֹר דִּי מִפְּתִיעַ.

שְׁנֵה לִשְׁנַיִם מֵתִים מִדֵּי יוֹם.
אֲבָל שְׁבַעַה הַיּוֹם מֵתוּ,
שְׁלֹשׁ נָשִׁים, אַרְבַּעַה גְּבָרִים -
בְּסֶפֶר רֶשׁוּם הַפֶּסֶד נָטוּ.

בְּחִנְתִּי אֶת הַגּוֹיּוֹת בְּקִפְדָּה,
כִּי יֵשׁ גַּם נוֹכְלִים, וְהֵמָּה
מַעֲמִידִים פָּנִים שֶׁל מֵתִים,
כְּדִי שִׁיזְרְקוּ אוֹתָם יָמָּה.

הִסְרָתִי מֵהֶם אֶת הַשְּׂרָשְׁרוֹת
וְאֵז, אַחֲרֵי הַחֶקֶר,
הוֹרִיתִי לְזָרֵק אֶת הַגּוֹיּוֹת
בְּשַׁעוֹת מִקְדָּמוֹת הַבֶּקֶר.

מִיד עָלִיהֶם הִתְנַפְּלָה מִן הַיָּם
לְהִקֵּת כְּרִישִׁים, צָבָא קָבַע;
הֵם אוֹהֲבִים בֶּשֶׂר כּוֹשֵׁי מָאֵד.
אֲנִי דוֹאֵג לְבְנֵי-טָבַע.

הֵם נִמְשָׁכִים בְּעֻקְבוֹת הַסְּפִינָה
מֵאֵז שֵׁטִים אֲנַחְנוּ;
הַחַיּוֹת מְרִיחוֹת אֶת הַגּוֹיָה
כְּמוֹ שְׂאֻמְצָה הֶרְחָנוּ.

מִרְאֵה מִצְחִיק אֵיךְ תּוֹפְסִים הֵמָּת:
אָחָד - אֶת רֹאשׁוֹ גּוֹדֵעַ,

Die faßt den Kopf, die faßt das Bein,
Die andern schlucken die Lappen.

השני תופס את הרגל שלו,
השלישי סחבותיו בולע.

Ist alles verschlungen, dann tummeln sie sich
Vergnügt um des Schiffes Planken
Und glotzen mich an, als wollten sie
Sich für das Frühstück bedanken.«

וכשהכל נבלע, משתובבים
סביב הספינה העוברת,
פאלו רוצים להגיד לי תודה
על המנה הנהדרת.

Doch seufzend fällt ihm in die Red'
Van Koek: »Wie kann ich lindern
Das Übel? wie kann ich die Progression
Der Sterblichkeit verhindern?«

קוטע אותו ואן קוק, נאנח:
"איך לרפן את הרע?
הגד, כיצד אני יכול
את האבדון למנע?"

Der Doktor erwidert: »Durch eigne Schuld
Sind viele Schwarze gestorben;
Ihr schlechter Odem hat die Luft
Im Schiffsraum so sehr verdorben.

עונה הרופא לואן קוק: "אשמים
השחורים עצמם, יש להניח;
בבטן הספינה התקלקל
האוויר מגעל הרים.

Auch starben viele durch Melancholie,
Dieweil sie sich tödlich langweilen;
Durch etwas Luft, Musik und Tanz
Läßt sich die Krankheit heilen.«

אבל דכאון וגם שעמום
את שעור התמותה הגדילו;
קצת אור, קצת מוסיקה ורקודים
למחלה יועילו".

Da ruft van Koek: »Ein guter Rat!
Mein teurer Wasserfeldscherer
Ist klug wie Aristoteles,
Des Alexanders Lehrer.

ואן קוק קרא: "עצה טובה!
אתה, הרופא, פקח,
כמו אריסטו, המורה הדגול
של אלכסנדר המלך.

Der Präsident der Sozietät
Der Tulpenveredlung im Delfte
Ist sehr gescheit, doch hat er nicht
Von Eurem Verstande die Hälfte.

אכן, גם נשיא האגוד הדלפטית
לשפור צבעונים, איש מפתיע,
חכם מאד, גם הוא, הרופא,
לגדל שלך לא מגיע.

Musik! Musik! Die Schwarzen soll'n
Hier auf dem Verdecke tanzen.
Und wer sich beim Hopsen nicht amüsiert,

מוסיקה! מוסיקה! השחורים
צריכים לרקד כאן במרץ;
לא להשליך לא רצו להנות,

Den soll die Peitsche kuranzen.«

II

Hoch aus dem blauen Himmelszelt
Viel tausend Sterne schauen,
Sehnsüchtig glänzend, groß und klug,
Wie Augen von schönen Frauen.

Sie blicken hinunter in das Meer,
Das weithin überzogen
Mit phosphorstrahlendem Purpurduft;
Wollüstig girren die Wogen.

Kein Segel flattert am Sklavenschiff,
Es liegt wie abgetakelt;
Doch schimmern Laternen auf dem Verdeck,
Wo Tanzmusik spektakelt.

Die Fiedel streicht der Steuermann,
Der Koch, der spielt die Flöte,
Ein Schiffsjung' schlägt die Trommel dazu,
Der Doktor bläst die Trompete.

Wohl hundert Neger, Männer und Fraun,
Sie jauchzen und hopsen und kreisen
Wie toll herum; bei jedem Sprung
Taktmäßig klirren die Eisen.

Sie stampfen den Boden mit tobender Lust,
Und manche schwarze Schöne
Umschlinge wollüstig den nackten Genöß -
Dazwischen ächzende Töne.

Der Büttel ist Maître des plaisirs,
Und hat mit Peitschenhieben

השוט יוסיף קצת חפץ".

II

אלפי כוכבים מבריקים ממרום
על הספינה מתבטלת,
דומים לעיני נשים יפות,
מלאות בינה ותוחלת.

הם מביטים על הים הפחל
באור זרחני משתרע,
ומקשיבים לרעש הגל
מחשק מתבעבע.

על תרן מפרש תלוי כסמרטוט,
והאניה לא זזה,
אבל הספון מאר, ועליו
המוסיקה של אקסטזה.

על הפנור מוביל ההגאי,
חליל הטבח משגע,
בלי הרף שולית-מלחים מתופף,
הדוקטור בקרן תוקע.

מאות שחורים, גברים ונשים,
צמודים בקבוצה צוהלת,
ואחרי כל קפיצת הרקדן
שרשרת ברזל מצלצלת.

הם נדחפים מן הספון
בתאנה מטרפת,
ויפהפיה שחורה עם גניחות
את עירם שותפה עוטפת.

את התפקיד Maître des plaisirs (**)
עקשו מגלם המשגיח,

Die lässigen Tänzer stimuliert,
Zum Frohsinn angetrieben.

וְהוּא מְאִיץ אֶת הַרְקָדָנִים
בְּשׁוּט שְׂבָהֶם מְשָׁלִיחַ.

Und Dideldumdei und Schnedderedeng!
Der Lärm lockt aus den Tiefen
Die Ungetüme der Wasserwelt,
Die dort blödsinnig schliefen.

ו- Dideldumdei, ו- Schnedderedeng!
הָרַעַשׁ מוֹשֵׁךְ מִן הַמַּיִם
מִפְּלֻצוֹת הַיָּם אֲשֶׁר בְּתֵהוֹם
יָשְׁנוּ בְּטִמְטוּם בִּינְתִים.

Schlaftrunken kommen geschwommen heran
Haifische, viele hundert;
Sie glotzen nach dem Schiff hinauf,
Sie sind verdutzt, verwundert.

יִשְׁנֹנִים מוֹפִיעִים עַל-פְּנֵי הַגָּלִים
כְּרִישִׁים, וּבִמָּה שְׂאוֹרַע
עַל הַסְּפִינָה הֵם מִסְתַּכְּלִים,
נְבוֹכִים, מִפְתָּעִים מִמְרָאָה.

Sie merken, daß die Frühstückstund'
Noch nicht gekommen, und gähnen,
Aufsperrend den Rachen; die Kiefer sind
Bepflanzt mit Sägezähnen.

זָמַן אֲרוּחָה עֵדִין לֹא בָּא,
וְעוֹד לֹא הִגֵּשׁ לָהֶם עֶבֶד;
פּוֹתְחִים בְּפִהוֹק לְסִתּוֹת, כְּמוֹ מִסּוֹר
יִשְׁבּוֹת שָׁנִים שֶׁל פֶּלֶד.

Und Dideldumdei und Schnedderedeng -
Es nehmen kein Ende die Tänze.
Die Haifische beißen vor Ungeduld
Sich selber in die Schwänze.

ו- Dideldumdei, ו-- Schnedderedeng!
אֵין סוֹף לְרִקּוּד הַתַּאֲב.
כְּרִישִׁים נוֹשְׁכִים חֲסָרֵי סִבְלָנוּת
אֶת זָנְבוֹתֵיהֶם מֵרַעֵב.

Ich glaube, sie lieben nicht die Musik,
Wie viele von ihrem Gelichter.
»Trau keiner Bestie, die nicht liebt
Musik!« sagt Albions großer Dichter.

לִכְנֹפֵיתָם לֹא נָעִים, כְּנִרְאָה,
כָּל צִלִּיל לַחֲיָה מִפְּרִיעַ.
"לִזּוֹ שִׁשּׁוֹנָאֵת צִלִּילִים, אֵל תֶּאֱמִין!" -
פִּיטֹן אֵלְבִיוֹן מֵצִיעַ. (***)

Und Schnedderedeng und Dideldumdei -
Die Tänze nehmen kein Ende.
Am Fockmast steht Mynheer van Koek
Und faltet betend die Hände:

ו- Dideldumdei ו- Schnedderedeng !
רִקּוּד תַּאֲבָה לֹא שָׁבַע.
מִינְהָר וְאֵן קוֹק מוֹל הַתֶּרֶן עוֹמֵד,
יָדָיו בְּתַפִּילָה מְגֻבָּה:

»Um Christi willen verschone, o Herr,
Das Leben der schwarzen Sünder!
Erzürnten sie dich, so weißt du ja,

"בְּשֵׁם הַקְּדוֹשִׁים, אֲדוֹנָי, חֲסֵה
עַל חַיֵּי הַחוֹטְאִים הָאֵלֶּה!
וְאֵל תִּכְעַס עֲלֵיהֶם, כִּי הֵם

Sie sind so dumm wie die Rinder.

טפשים כמו חיות פרא.

Verschone ihr Leben um Christi will'n,
Der für uns alle gestorben!
Denn bleiben mir nicht dreihundert Stück,
So ist mein Geschäft verdorben.«

רחם עליהם לכבוד ישו-בנה,
שמת למען כלנו!
אם לא ישארו שלש מאות,
גמור העסק שלנו".

(* מינהר – (Mynheer נדרלנדית) - מר, מיסטר; סופרקרגו – (Supercargo אנגלית) נוסח ימי: האחראי על קבלת ומסירת מטענים, וכן מעקב אחר מצב החזקתם בבטן הספינה; בדרך כלל חבר שני של רב-חובל.

(** Maître des plaisirs (צרפתית) – מנהל הנשף

(*** מתוך "הסוחר מוונציה" של שייקספיר. אלביון – אנגליה

Jung-Katerverein für Poesiemusik

אגדה פיוטית-מוסיקלית של החתולים הצעירים
(*)

Der philharmonische Katerverein
War auf dem Dache versammelt
Heut nacht – doch nicht aus Sinnenbrunst;
Da ward nicht gebuhlt und gerammelt.

אגדה פילהרמונית של חתולים
נתאספה על הגג הלילה -
אך לא מתוך התפרצות תאונה:
הגסות לא קרובה ודאי לה.

Es paßt kein Sommernachthochzeitstraum,
Es passen nicht Lieder der Minne
Zur Winterjahrzeit, zu Frost und Schnee;
Gefroren war jede Rinne.

(**) חלום ליל קיץ לא בא בחשבון,
שירים של נעם ושבח,
כשכל ערוץ קפא עד תחתית,
מסביב רק שלג וקרח.

Auch hat überhaupt ein neuer Geist
Der Katzenschaf sich bemeistert;
Die Jugend zumal, der Jung – Kater ist
Für höheren Ernst begeistert.

הרוח שזררת שונה לגמרי
בקרב חברה מתחדשת:
הנער בכלל, כל חתול בפרט
אחוזים משימה מרגשת.

Die alte frivole Generation
Verröchelt; ein neues Bestreben,
Ein Katzenfrühling der Poesie
Regt sich in Kunst und Leben.

דור האבות קל דעת פגר,
ודור רוחני צומח,
אביב שירה חתולית בחיים
ובאמנות פורח.

Der philharmonische Katerverein,
Er kehrt zur primitiven
Kunstlosen Tonkunst jetzt zurück,
Zum schnauzenwüchsig Naiven.

Er will die Poesiemusik,
Rouladen ohne Triller,
Die Instrumental- und Vokalpoesie,
Die keine Musik ist, will er.

Er will die Herrschaft des Genies,
Das freilich manchmal stümpert,
Doch in der Kunst oft unbewußt
Die höchste Staffel erklimpert.

Er huldigt dem Genie, das sich
Nicht von der Natur entfernt hat,
Sich nicht mit Gelehrsamkeit brüsten will
Und wirklich auch nichts gelernt hat.

Dies ist das Programm des Katervereins,
Und voll von diesem Streben
Hat er sein erstes Winterkonzert
Heut nacht auf dem Dache gegeben.

Doch schrecklich war die Exekution
Der großen Idee, der pompösen –
Häng dich, mein teurer Berlioz,
Daß du nicht dabeigewesen!

Das war ein Charivari, als ob
Einen Kuhschwanzhopsaschleifer
Plötzlich aufspielten, brandtweinberauscht,
Drei Dutzend Dudelsackpfeifer.

Das war ein Tauhu-Wauhu, als ob

הַאֲגָדָה הַפִּילְהַרְמוֹנִית רוֹצָה
לְמוֹסִיקָה פְּרִימיטִיבִית
לְחֹזֵר – בְּלִית־אֲמָצְעִית,
גָּסָה, יְשִׁירָה וְנְאִיבִית.

דְּרוֹשָׁה אֲמִנוּת מִסּוּג חֲדָשׁ:
סְלִסּוּל שְׁפוֹרֵץ כָּל סֶכֶר,
פִּיזִיטִים כְּלִיִּים-קוֹלִיִּים שְׁבָהֶם
כָּבֵר אֵין לְמוֹסִיקָה זָכָר.

מִמְלִיכִים גָּאוֹן בַּעַל הַשְּׁפָה,
אִם כִּי לִפְעָמִים עֲלָגָת,
אֶךְ מִדִּי פֶעַם בְּלִי מֶאֱמָץ
עַל כָּל מַדְרָגוֹת מְדֻלָּגָת.

נוֹתְנִים כְּבוֹד לְגֵאוֹן, אֲשֶׁר
לֹא מִתְרַחֵק מִהִטְבֵּעַ,
לֹא מִתְפָּאֵר בְּלִמְדָּנוּת
וְאֵכֵן לֹא לִמְדַּם מְגִיל שִׁבְעַ.

זֹהִי תִכְנִית שֶׁל הַאֲגָדָה,
וְלִשְׁם כֶּךָ בְּתוֹם הָעֶרֶב
עַל גַּג הַבִּנְיָן הַתְּקִיִּים הַקּוֹנְצֶרְט
הָרֵאשׁוֹן בְּעוֹנַת הַחֹרֶף.

הִיָּה זֶה בְּצוּעַ אִיוֹם וְנוֹרָא
לְרַעְוֹן הַפִּקֻּם -
תִּלְהֵ, בְּרִלְיוֹז יָקָר, אֶת עֲצָמָךְ
שֶׁלֹא הִיָּיתָ נוֹכַח!

הִיָּה זֶה קוֹנְצֶרְט חֲתוּלִי בְּאֶמֶת,
כָּלֶם קִפְצוּ לֹלֵא סֶדֶר,
וְחִלְלִינִים שְׁכוּרִים לוֹ
אֶת דְּהִירַת הָעֶדֶר.

הִרְעַשׂ הִיָּה שֶׁלֹא יִתְאַר,

In der Arche Noäh anfangen,
Sämtliche Tiere unisono
Die Sündflut zu besingen.

פָּאָלֹוּ בְּתוֹךְ תִּבְתַּת נֹחַ
זִמְמוֹת חַיִּים אֶת הַמַּבּוּל
הִלְלוּ יַחְדָּיו בְּכָל כּוֹחַ.

Oh, welch ein Krächzen und Heulen und Knurr'n,
Welch ein Miau'n und Gegröle!
Die alten Schornsteine stimmten ein
Und schnauften Kirchenchoräle.

כָּלֶם יָבִיבוּ וְשֹׁאֲגוּ,
הַשְׁמִיעוּ צְרוּדִים "מִיָּאוּ"!
נִגְנִי עֹגֵב לְכִנְסִיָּה
לְלוֹת בְּקוֹל מְשֻׁנָּה בָּאוּ.

Zumeist vernehmbar war eine Stimm',
Die kreischend zugleich und matte
Wie einst die Stimme der Sontag war,
Als sie keine Stimme mehr hatte.

בְּלֹט שֵׁם צִלִּיל צוֹחֲנִי וְסָחוּט,
שְׂדֵמוֹת אַחַת הָעֵנִיקָה,
דּוֹמָה לְקוֹלָהּ שֶׁל זֹנֶטֶג, כְּשֶׁהִיא (***)
חֹסֶרֶת קוֹל לְשִׁיר הַפְּסִיקָה.

Das tolle Konzert! Ich glaube, es ward
Ein großes Tedeum gesungen,
Zur Feier des Siegs, den über Vernunft
Der frechste Wahnsinn errungen.

קוֹנְצֶרְט נִהְדָּר! כְּנִרְאָה, זֶה הָיָה
Te Deum גָּדוֹל בְּבִצּוּעַ (****)
שָׁבוּ עַל הַשְׂכָּל חֲגַג נִצְחוֹן
טְרוֹף מְטָרָף וּפְרוּעַ.

Vielleicht auch ward vom Katerverein
Die große Oper probieret,
Die Ungarns größer Pianist
Für Charenton komponieret.

אוּ הִיתָה זֹו אוּלִי חֲזָרָה רִאשׁוֹנָה
לְאוֹפְרָה – יִפִּי שֶׁל אֲרִיָּה! -
אֲשֶׁר חִבֵּר לְדִירֵי שֶׁרֶנְטוֹן (*****)
הַפְּסִנְתָּרֵן הַדְּגוּל מֵהוֹנְגְרִיָּה. (*****)

Es hat bei Tagesanbruch erst
Der Sabbat ein Ende genommen;
Eine schwangere Köchin ist dadurch
Zu früh in die Wochen gekommen.

וְרַק עִם שַׁחַר הַתְּפֹת נָדָם.
טִבְחִית, אִשָּׁה מְעַבְרֶת,
יֵלְדָה מִקֶּדֶם בְּכִמָּה שְׁבוּעוֹת -
כָּל כֶּן הַתְּרַגְּשָׁה הַגְּבֵרֶת.

Die sinnebetörte Wöchnerin
Hat ganz das Gedächtnis verloren;
Sie weiß nicht mehr, wer der Vater ist
Des Kindes, das sie geboren.

הִיא מְאַבְּדֶת אֶת זְכָרוֹנָהּ
מַעֲצָמְתוֹ שֶׁל הָרֵתֶע,
וְלֹא יִכּוֹלָה לַעֲנוֹת מִי הוּא אָב
הַתִּינוּק שֶׁנּוֹלַד לַפֶּתֶע.

»War es der Peter? War es der Paul?
Sag, Liese, wer ist der Vater?«

"הַגִּידִי, לִיזֶה, מִי הוּא הָאִישׁ?
פֶּאֻלוֹס, פֶּטְרוֹס, הַשְּׁנַיִם?"

Die Liese lächelt verklärt und spricht:
»Oh, Liszt! du himmlischer Kater!«

אף ליזה לוחשת באור החיונה:
"הו, ליסט! חתול השמים!"

(* סאטירה על המלחין ריכרד וגנר ועל יצירותיו התיאורטיות המוסיקליות "מוסיקה של העתיד" ו"אופרה ודרמה")
(** רמז ל"חלום ליל קיץ" של המלחין פליקס מנדלסון, אשר וגנר מתח עליו ביקורת חריפה)
(*** הנרייטה גרטרווד ולפורגיס זונטג - זמרת האופרה הגרמנית)
(**** Te Deum (לטינית: "לך, אלוהים, שבח") - המנון נוצרי)
(***** Charenton - מקום ליד פריז שבו נמצא בית משוגעים גדול)
(***** הרמז למלחין-פסנתרן פרנץ ליסט

Miserere

Miserere

Die Söhne des Glückes beneid ich nicht
Ob ihrem Leben, beneiden
Will ich sie nur ob ihrem Tod,
Dem schmerzlos raschen Verscheiden.

(*)

אין בי קנאה בבני-אשר חנם
על חייהם בלי שום אכל,
אני מקנא רק על חיש מותם,
על הליכתם ללא סכל.

Im Prachtgewand, das Haupt bekränzt
Und Lachen auf der Lippe,
Sitzen sie froh beim Lebensbankett -
Da trifft sie jählings die Hippe.

קשהם לבושי תפארת יושבים
עם שמחה על פניהם שובבת,
עם זר על הראש במשתה החיים,
קוצר את ראשיהם המות.

Im Festkleid und mit Rosen geschmückt,
Die noch wie lebend blühten,
Gelangen in das Schattenreich
Fortunas Favoriten.

בבגד של חג, עם ורד ביד,
בשיא פריחתם עדנה
הולכים לעולם הצללים מיד
כל נבחר פורטונה,

Nie hatte Siechtum sie entstellt,
Sind Tote von guter Miene,
Und huldreich empfängt sie an ihrem Hof
Zarewna Proserpine.

לא מכערים מפאת מחלות,
עם הבעת הפנים מאשרת,
לוקחת אותם לארמון נפשות
פרוזרפינה, מלכה חזרת.

Wie sehr muß ich beneiden ihr Los!

זמן רב אני מקנא בהם כבר!

Schon sieben Jahre mit herben,
Qualvollen Gebresten wälz ich mich
Am Boden und kann nicht sterben!

שְׁבַע שָׁנִים לֹא מָנִיחַ
בְּכָל אֵיבָר הַמְכָּאוֹב הָאֶזְכָּר,
וְלָמוּת אֲנִי לֹא מַצְלִיחַ!

O Gott, verkürze meine Qual,
Damit man mich bald begrabe;
Du weißt ja, daß ich kein Talent
Zum Martyrtume habe.

הוֹ אֱלֹהִים, קַצֵּר אֶת הַיָּגוֹן,
תִּרְשָׁה לִי לְקַבֵּר לְלֶכֶת;
אַתָּה יוֹדֵעַ: אֵין לִי כִשְׁרוֹן
לְמוֹת הַקְּדוּשִׁים מִתְמַשְׁכֶּת.

Ob deiner Inkonsequenz, o Herr,
Erlaube, daß ich staune:
Du schufest den fröhlichsten Dichter, und raubst
Ihm jetzt seine gute Laune.

מַחֲסֹר עֲקִבְיוּתְךָ, סָלַח לִי נָא,
מִפְתַּע שְׁכְלִי הַפְתּוּחַ:
יִצְרַת פִּיטֹן לְשִׁמְחָה וְרִנָּה,
וְהוֹרֵס לוֹ מִצֵּב הַרוּחַ.

Der Schmerz verdumpft den heitern Sinn
Und macht mich melancholisch;
Nimmt nicht der traurige Spaß ein End,
So werd ich am Ende katholisch.

הַכָּאֵב מַחְלִישׁ אֶת אַפְיִי הָעֲלִיז
וְעוֹשֶׂה אוֹתִי מִלְּנֹפֶלִי;
אִם לֹא תִפְסִיק לְהִתֵּל, לְהַכְעִיס,
אֶהְפֹּךְ לְבִסּוֹף לְקִתּוּלִי.

Ich heule dir dann die Ohren voll,
Wie andre gute Christen -
O Miserere! Verloren geht
Der beste der Humoristen!

אֶתְחִיל לְבִכּוֹת בְּאָזְנֶיךָ לְעַד,
כְּמוֹ נוֹצְרִים טוֹבִים לְתַפְאֶרֶת -
הוֹ, Miserere! אֵז יֵאָבֵד
הוֹמוֹרִיסְט הַטּוֹב בְּחֻלְד!

(* Miserere – חוֹן! (לטינית)

Ich seh im Stundenglase schon

הַחֹל בְּשַׁעוֹן אוֹזֵל וְהוֹלֵךְ

Ich seh im Stundenglase schon
Den kargen Sand zerrinnen.
Mein Weib, du engelsüße Person!
Mich reißt der Tod von hinnen.

הַחֹל בְּשַׁעוֹן אוֹזֵל וְהוֹלֵךְ,
הַזָּרֵם קָרוֹב לְנֶתֶק.
הַמָּוֶת הַמֵּר תּוֹלֵשְׁנִי מִמֶּךָ,
אֲשֶׁתִּי, מִלֵּאכִי וּמִתֶּק!

Er reißt mich aus deinem Arm, mein Weib,
Da hilft kein Widerstehen,

הוּא מוֹשֵׁךְ אוֹתִי מִיָּדֶיךָ, אֲשֶׁתִּי,
שׁוּם הַתְּנַגְדוֹת לֹא מַצְלַחַת;

Er reißt die Seele aus dem Leib -
Sie will vor Angst vergehen.

Er jagt sie aus dem alten Haus,
Wo sie so gerne bliebe.
Sie zittert und flattert - Wo soll ich hinaus?
Ihr ist wie dem Floh im Siebe.

Das kann ich nicht ändern, wie sehr ich mich sträub,
Wie sehr ich mich winde und wende;
Der Mann und das Weib, die Seel und der Leib,
Sie müssen sich trennen am Ende.

הוא מוציא מגופי את נשמתִי,
אֲשֶׁר מתכַּוֶּצֶת מפחד.

מְגַרֵּשׁ אוֹתָהּ מִהַבֵּית הַיָּשׁוּן,
בוֹ לְהִשָּׁאֵר מִתְאַמָּצֶת.
נִשְׁמַתִּי רוֹעֶדֶת: "לֵלֶכֶת, לָאֵן?" -
כְּפָרְעוֹשׁ בְּנֶפֶה מִתְרוֹצֵצֶת.

גַּם אִם אֶתְקַשֶּׁה, לֹא אוּכַל לַעֲקוֹף,
קָרֵב לֹא יַעֲזֹר, שׁוּם סִחָבָת;
בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וּבֵין נֶפֶשׁ לְגוּף,
יִפְרִיד לְבַסּוֹף הַמּוֹת.